

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: **VÉSZI JÓZSEF.**
Felelős szerkesztő: **BRAUN SÁNDOR.**
Kiadja: **A SZERKESZTŐSÉG.**

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hamlet.

Budapest, július 9.

(v.) Fáradtan ágyamba dülve, szemlét tartottam a magyar közeleten. Láttam Kossuth Ferencet, e félszeg *Monkot*, a királycsinálót, aki nyakára hozta Magyarországnak — a jog, törvény és igazság uralma után — a kormányzati terrorizmus emberét. Láttam az oliberalisokat, akik hej hogy fogadkoztak most megint — mint kilenc évvel ezelőtt — hogy kirugják pártkörükből ezt a jövevényt, amiért fejét merete venni az ő Fejérváryjuknak, s akik most fanyar lelkesedéssel támogatják mégis az ő „rendcsináló” törekvéseit. Láttam a volt nemzeti pártot, mely a nemzeti követelések dinamitájával aknáztá alá a Széll Kálmán passzív rezisztenciáját s mely most ama nemzeti aspirációk megvalósulásának leghalványabb reménye nélkül mukkanni sem merészel a Khuen-Héderváry passzív rezisztenciája ellen s zugoldódás nélkül lenyel mindent: klotúrt, ex-lex választást, az 1899: XXX. törvénycikk agyonmódosítását. Mindezt és még sok egyebet végigszemlélvén, azt mondogatom: „valami rothad ebben a Dániában.” Aztán fáradt öntudatom elejti önmagát, zsidbadó agyamra rúszáll a szender köd-homálya: — elalszom.

És álmodni kezdek legott. S hogy ébrenlétem utolsó gondolata a rothatag Dánia volt, hát az álom itt veszi fel a fonalat. Megálmodom Hamletet. És mai közviszonyaink e tarka álom keretében csodásan illeszkednek bele a Shakespeare megrendítő tragédiájába. Nini, a hasonlatosság megdöbbentően találó.

Széll Kálmánt, az öreg királyt, csalárdul és oroszva eltették a láb alól. Gyilkosai öcsce (Khuen-Héderváry) és hitvese (a szabadelvűpárt) voltak. Én magam — a saját álomban — a kesergő Hamlet szerepét töltöttem be.

Láttára a szabadelvűpárt és Khuen-Héder-

váry szerethezéseinek, kitört belőlem a Hamlet kétségbeesett fájdalma, melyet érzett, midőn anyját cinkostársává lett új hitvesével megpillantotta:

Oh Isten! Isten! mily unott, üres,
Nyomasztó nekem e világi üzlet!
Phi! rút világ! gyomos kert, mely tenyész,
Hogy magva hulljon; dudva és üszög
Kövér tanyája. Oh, megérni ezt!
Kéthónapos halott! — nem, annyi sincs még,
S egy oly király, kihez e mostani:
Hyperion mellett satyr; ki úgy
Élt-halt anyámér, hogy kímélte még a
Fúvó szelektől is. Eg és pokol!
Eszembe kelle jutni? Szenvedélyvel
Csüggött anyám is férjén, mintha vágyát
Növelte volna tájpa: s imhol egy
Hó mulva már — de jobb feledni ezt.
Gyarlóság, asszony a neved! — Csak egy
Rövid hó: még cipője sem szakadt el,
Melyben atyám testét kísérte ki,
Niobe módra könnyűvé válva; — s im
(Oh Isten! egy barom, egy oktalán
Tovább gyászolna) im ő, éppen ő,
Atyám öcsesével egybekél, ki úgy
Sem hűz styámra, mint én Herculesre.
Egy hó alatt — még tettetett könnyének
Kisírt szeméből el se tűnt sava,
S ő újra házasa. Oh, gonosz hamarság,
Vernázi ágyba így sietnie!
Ez jóra nem visz, nem vihet soha...

Aztán jöttek Horatio és Marcellus, elhivatnak éjjeli órán a parlament márványtermébe, ahol Széll Kálmán szelleme kísérte. Csakugyan ott libegett, s ahogy beléptem, felém intett karjával, hogy kövessem. Bevonultunk a miniszterelnöki szobába s ott belém temette a kísértet azt a keserűséget, mely holt szívében sajog. És feljajdult ajkán a fájdalom:

;; Oh Hamlet, ez volt a bukás!
Tőlem, kinek szerelme oly nemes volt,
Hogy még karöltve járt a mátkai
Szent fogadással, egy cudarhoz esni,

Kit, hozzám mérve, koldusan hagyott
Már a természet is.
De, míg a szűz erény nem tántorul,
Bár égi képből őrze bujaság:
Ellenben a kőj, bárho lényes angyal
A társa, égi ágygyal eltelik
S ganajba' duskál.

Én — megrendülve egész valómban — elrohantam báró Podmaniczky Frigyeshez s kieszközöltem a szabadelvűpártnak egy sürgős konferenciára való összehívását. Ott aztán felugrottam a dobogóra s ezeket dörögtem a gyülekezetbe:

Tekints e képre, s e másakra itt,
Két férfiestvér hű ábrára,
Nézd, mennyi lönség ül e homlokon:
Hypérion-lürtök homlok Jupiter
Sajátja; szem Marsé, mely fenyeget
S parancsol egyben, állás Mercuré.
Oly összetétel es idom, valóban,
Hogy minden isten, úgy látszik, pecsétet
Nyomott reája, biztosítani
Egy férfit a világnak. Ez vala
Férjed; tekintsd már a következőt.
Im férjed ez; mint üszögös kalász
Az ép testvért rohasztva. Van szemed?
Elhagyhatád e szép hegylegelőt,
Hogy e mocsáron hizz? Hah! Van szemed?
Szerelmed nem okolhád; hisz' korodban
A hejjchujja vér szelid, hunyász,
S halgat az észre: de micsoda ész az,
Mely ettől erre száll! Érzésed, az van,
Mert hogy' moznagnál másképp: ámde béna
Érzék az; ilyet örült sem hibáz,
Igy elmehőbor sem tevő soha
Rabbá az érzést, hogy választani
Éppen ne tudjon, úy különbözökben.
Mi ördög volt hát a szem-bekötődsi,
Mely rászédett? Szem érzés nélkül, érezet
Látás nélkül, vagy fül, szem, kéz nélkül,
Szaglás minden nélkül, vagy bármí hű
Érzéked egy-egy káros része, így
El nem tompulhatott.
Fhuj! nem pirulsz el? Pártúto pokol,
Ha így lázongsz egy tisztas anyanő

TÁRCA

Praesente cadavere.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Irta: **Yartín.**

A cím nem egészen megfelelő s tekintve a pápa csodálatos életenergiáját, kérdés, nincs-e meggondolatlanul előlegezve. Azért nem is hiszszük, hogy a Szentlélek, ez a szelid hóféhér galamb, már ott lebeg a Vatikánban azon része fölött, hol Rafael loggiáinak nyitott folyosói mosolyognak le számára s hol — egy emelettel lejjebb — Pecci Joachim küzd fölséges harcot a komor Thanatosszal. Tudós professorok azonban azt mondják, hogy ez a szertelen életérő nem bírja le a halált s a nagyszerű öreg végre mégis csak megdől a csapásai alatt.

Akkor, ha ez bekövetkezik, ha a nagy pápák egyik legnagyobbikának a pislogó mécsé kialszik, akkor a Szentlélek is közelebb jön, holott még most talán a San Damaso-udvar fölött kering, nesztelen röpüléssel uszva a balzsamos nyári levegőben, s malasztjával leharmatozik azokra, akik most mit csinálnak?

Elkeseredett versengést folytatnak egymás ellen nemcsak szívük mélyén, de nyíltan is, be sem várva az agg pápa halálát s föltárva a világ előtt az emberi szenvedély álvalóságát, mely a föld legkiváltságosabbjait most kíméli meg. Pedig a Szentlélek akire rásugározza kegyelmét, az a legrettenetesebb ember lesz e földön. A lelkek ura lézen e planótán úgy, miképpen a magas-

ságos egekben. A kiket e földön megköt, meglesznek köve a mennyekben is; és akiket fölold, föllesznek oldva a mennyekben is, úgy az Irás szerint, mint az ennél még hatalmasabb dogma szerint. Mort az Irást magyarázhatjuk, de a dogmával szemben az egész naprendszer tehetetlen. És akire a Szentlélek kegyelme ráharmatozik, annak csalahatalan lesz a tanítása, hatalmas lézen gonoszokkal népesíteni be a poklot és szentekkel szaporítani a mennyország dicső seregét. Leghatalmasabb foglya lesz a földnek, ki börtönének tizenegyezer szobájából, műkínésekkel megrakott környezetéből irányt szab társadalmi elveknek s kipécézi a politika mesgyéjét háromszázmillió ember számára.

A Szentlélek nem tévedhet. Kérlelhetetlen bizottsággal szállja meg és világoztatja föl a bibornokokat, hogy kit válasszanak pápává, s akit megválasztanak, világos, hogy az ő legnagyobb kedvence a többi kedvence közt, akik Szent Péter ősi trónusára jelöltek.

Háromszázmillió katolikus közül, akikre akármilyekre eshetnek a választás, nagyon sok ember volna méltó Szent Péter örökére, nagyon sok egyszerű pap, kik az igaz katolicizmusnak világító fátylái s novük tovább főnnmarad a szellem történetében, mint azoké a bibornokoké. kik most a konklávéra gyülekeztek össze. A Szentlélek azonban — száz akármít tesszünk egy akármí ellen — nem ezek közül jelöli ki Pecci Joachim utódját, hanem csak négy-öt férfit közül az itálok nemzetiségéből, mert hát kikutatathatatlank a Szentlélek végzéseit.

Es megfőlebbezhetlenek.
Ez a négy-öt kiváltságos férfi olasz és

nagyur. Ott ragyognak az egyházi hierarchia legelején, fejedelmek az egyháznak, mindmennyi nagyfentosságu és gyönyörű hatáskörrel. Az egyik a Dataria igazgatója. A másik az államtitkári hivatal feje, kinek kezében a világ minden részéből összefolyiak a politika szálai. A harmadik főpenitenciarius. Iszonyu hatalom a lelkek fölött, minden nagy-szérdán gyónás nélkül oldozza föl a hívek tizezeit, egy pálcacautéssal törölővén el a vétkeknek egész tengerét. A negyedik a Propaganda elnöke, előjárója a fekete, sárga, barna, rézbőrű ázsiai és afrikai püspököknek, az egyház fanatikus janicsár-ágának.

Ruhájuk bíbor, modoruk fejedelmi, beszédük édes, mint Hybla méze, hatalmuk iszonyu. Nem egyszerű mázkné, de egész rétegekben van rájuk rakódva az egyházi méltóság és papi jelleg. Legbelül papok, azután egyháznagyok, püspökök, érsekek, bibornokok és pápajelöltek.

Máskor, ha szörnyű hatalmuk keretében ténykednek, alig hallunk róluk valamit. Amit cselekesznek, az legfőlebb az egyház fölkezt szolgálának jut a tudomására, hivatalos vagy nem hivatalos uton. De most az egész világ szeme rajtuk függ, hogy mit és mint ténykednek.

Es ők ténykednek.
Tesznek-vesznek szent meghatottsággal, lábujjhegyen ki-s bejárnak az agg pontifex szobájában, hol a halál hidege borzongat immár. Szentelt gyertyákat tartanak fölszentelt kezükben s a viaticumot adják föl a pontifexnek az abszolúcióval egyetemben, in articulo mortis. Es őszinte reménységtől eltelve vizasztalják a pápát, megremegve lelkük minden idegszálával arra a gon-

Csontjában, akkor a láng ifjúság
Erénye öntözében olvadó
Viasz legyen; ne is mondják, gyalókat,
Mildón az ifjú hét ösztön kirúg,
Ha már a csupa fagy ily lánggal ég
S az ész a vágyak kerítője lesz.

A szabadelvűpártból csüggedt zugás, a megmozdult lelkiismeret szava felelt e kitörésre. És én folytattam:

... Gyónj meg Istenednek;
Bánd meg a multat: a jövőt kerüld,
S többé ne trágázd a gyomot, hogy annál
Bujábbra nőjön. És bocásd meg ezt az
Erényem!; mert e szűkebbi idők
Zsirjában az erénynek kell magának
A vétket meghökötni, sőt hajolva
Esengeni, hagyjon tenni jót vele.

S ezzel ott hagytam a gyülekezetet. Elmentem a szép Ophéliához, vidámságot tettem, nehogy megsejtsék bennem hamleti bosszútöprengésemet. Pajzán jókedvemen csodálkozva, Ophélia kérdésekkel faggatott. Én ezt feleltem neki:

— Óh boldog Isten! hisz én vagyok a világ első bohóca. Ki tehet arról, ha jó kedve van; hisz látja, mily vidor az anyám is, pedig az apám most halt meg, csak két órája.

— Dehogy, kétszer két hónapja is van már, jegyezte meg Ophélia.

Mire én még csapongóbban folytattam:

— Oly régen? Gyászolja hát az ördög! Én cobyoköntést csináltok. *Uramfia! két hónapja s még el sincs fejtve!* Ugy hát megérjük, hogy valamely nagy embert féltével is túlélt az emlékezete; csakhogy Mária ugyse! templomot építsen ám, különben eszébe sem jut senkinek.

Ijedten meresztette rám szomorú két szemét a szegény Ophélia. Én pedig otthagytam a faképnél stovábbmentem: bosszút forralni. Lelkemben viharosan zajlott a megtorlás indulatok vágya. Lakolniuk kell e csufásgos paráznságukért. Hát amint ezen töprengem andalgok, belebóltom egy csoportba. Három férfi járkál körülve s boldog mosoly sugárik arcukon. A középen Khuen-Héderváry, jobbra s balra tőle Szentiványi Árpád és Münnich Aurél, amint dicserik államférfiúi nagyságát és biztosítják sirigartó hüségükről.

Hopp, itt az alkalom a véres bosszura. Elebük toppantam és harsányan a szemük közé kacagtam.

Fel is ébresztet a hangos nevetés.

A képviselőház ülése.

Budapest, július 9.

Mialatt Kossuth Ferenc, gróf Khuen-Héderváry és hivatottak egyre abban reménykednek, hogy az ellenzék kifárad és leszérel, az alatt a tisztelt Ház ülései egyre obstrukciósabb szint öltönek. A mai ülés is magán viselte az obstrukció tizenhárom próbáját: a napirend előtt való felszólalások foglalták le a felét.

Előljáróban Gabányi Miklós berzenkedett Drakulics Pálra, aki tegnap azzal a verses ajánlattal kedveskedett neki, hogy: Gabányi — erédj haza kapányi. Amire most Gabányi azzal felelt, hogy Drakulics pedig sziveskedjék hazamenni zabot hegyezni, mert ha nem — akkor felolvassa a biográfiáját egy bácska újságból. Drakulics persze ezt nem hagyta magán száradni s adott a vén strázsamesternek olyan választ, amivel bebizonyította, hogy méltó ellenfele Gabányinak, tán csak egy kicsit — gorombább!

Rátkay László beszélt ezután, szintén a napirend előtt, a honvédelmi miniszternek a véderőbizottságban mondott beszédjét kritizálva a nemzetiségiek szempontjából. Gróf Khuen-Héderváry azt felelte Rátkaynak, hogy nem felel, mert az ügy még tárgyalás alatt van a bizottságban. Ez a semmitmondó válasz volt azután kiindulópontja Ugron Gábornak egy erővel és szennvedéllyel teljes támadáshoz a hadsereg elvénheht vezetősége ellen, s egy fényes polemiahoz a honvédelmi miniszter tegnapi beszédjével szemben.

A napirendhez előbb Keeskeméthy Ferenc szólott, azután Vicsontai Soma beszélt ki az ülést. Beszédje végén kiterjeszkedett az osztrák kormányválságra is, amelyet szerinte is azért idéztek föl, hogy Magyarország ügyeibe beleavatkozzanak. A miniszterelnök ezt az állítást visszautasította s azt igyekezett elhárítani a hiszékenyekkel, hogy Koerber ur mindig megmaradt a maga kompetenciája körén belül. Gróf Khuen-Hédervárynak ezzel a rövid felszólalással ismét sikerült gyarapítania azokat a rébuszokat, amelyeket rövid kormányzata alatt napról-napra bead az ámuló közvéleménynek. Ime, egyszerre egy négyágú találos kérdés:

1. Szokta-e olvasni gróf Khuen-Héderváry ur a *Fremdenblatt*-ot?
2. Ha igen, olvasta-e a nevezett osztrák újságot multheti számain, amelyekben rendre felvannak sorolva egynehányszor Koerber ur lemondásának okai és az ő követelései?
3. Ha ezeket is olvasta, ezeket is az osztrák kormány kompetenciája körébe sorozta-e a magyar miniszterelnök?
4. Ha mindezekre a kérdésekre igennel tud

válaszolni, akkor még kevésbé értjük, mint eddig, hogy miért beszéltek tegnap a Koerber-féle császári kézirat alkalmából gróf Khuen hívei a miniszterelnök győzelmeiről?

A képviselőház ülése július 9-én.

— Kezdetre délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Tallián Béla.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök, Flósz Sándor, Tomassics Miklós, Darányi Ignác.

Elnök: Megnyitja az ülést. A mult ülés jegyzőkönyvét felolvassák és hitelesítik. Előterjesztik az irományokat.

Beltoska Béni, az igazoló bizottság előadója: Bemutatja Vlád Aurél megbízólevelét s miután ellene 30 nap alatt sem a Háznál kifogás, sem a Kuriához petíció be nem adatott, a képviselőt végleg igazolt képviselőnek jelenti ki.

Elnök: Igazolt képviselőnek jelenti ki Vlád Aurél és a IX. osztályba sorozza.

(Személyes kérdés.)

Gabányi Miklós személyes kérdésben napirend előtt kér szót. Drakulics képviselőtársam, ugymond, tegnap elküldött engem kapálni. (Féltálatások jobboldal: Hiszen már visszavonta.) Kinyilatkoztatom ennél fogva, hogy én azt nem szégyenlem, hogy otthon a munkában tenyeren esetleg megkérgesedik vagy a verejték homlokomon és arcomon leesuorg. Azt sem szégyenlem, hogy én, a minden kigondolható adóval terhelt földnek keserves jövedelméből étem és életem is, hanem azt mondom Drakulics t. képviselőtársamnak, hogy álljon ki velem kaszálni. (Derültség.)

Drakulics Pál: Ha szükséges a haza érdekében: odaállok kaszálni!

Gabányi Miklós: Lássuk, hogy vág-e olyan rendet, mint én az elenség sorában? (Derültség.) Ezenkívül azt mondom neki, hogy „vagyok olyan leány, mint te”: külön rendet vágok, mint te — az elenség sorában. (Derültség. Helyeslés a szélsőbalon.) Ha pedig engem Drakulics képviselőtársam meg egy szöval bántani fog: itt a kezembem a *Zomora és Vidéke* című újság, ebben benne van az ő életiraja, két ceruzával aláhúzza és körülíralkozva. Van itt még egy másik adat is: ezt most nem olvasom fel, de ha még egyszer bántani fog, akkor, ha török, ha szakad, fel fogom írt olvasni. (Helyeslés a szélsőbalon.) Most pedig egy tanácsot adok még neki: legyen szives és fogadjja azt meg. (Haljuk!) A kormánypartiak 323-an vannak. Nincsen itt szükség annyi sok emberre. O réa különösen nincs. mert galibát csinál úgy itt a Házban, mint künn a városban. (Derültség.) Én tehát azt tanácsolom neki, jobb lesz, ha ő hazamegy zabot hegyezni.

Drakulics Pál: Nagyon esodálkozom azon, hogy olyan képviselő akik egyebet nem csinálnak, mint örökösön közbekütiának. olyan finnyások, hogy ha az ember őket közbekütiának folytán kellekleg aposztrofálja, mindjárt személyes kérdésben felszólalnak. Ezt másnak nem minősíthetem, mint nagyzási hőbortnak, ezt csak azért teszik, hogy nevík minél többször bejusson az újságba. (Felkiáltások a szélsőbaloldalon: Maga is azért teszi!) Nem kerestem és nem is kerestem soha, hogy az én közbekütiáim az újságba kerüljenek, ezt fölöslegesnek tartom. Nem szólok közbe azért, hogy feltűnjék, hanem csak akkor, ha érzelmeimnek önkénytelenül is kifejezést kell adnom. Ezt akartam Gabányi Miklós képviselő urnak válaszul mondani. Ami pedig azt az újságokot illeti, nem szégyenlem, ha ő azt fölolvassa, mert az egy

dolatra, hogy lehullhat a kereszténység fejének a koronája. És inkább rendelnek el a pápa fölgőgyulásáért, nemkülönben maguk is buzgó imákat rebegnek az ég urához, ha mindjárt ez az ima csak nehezen bírja is áttörni a Vatikán tetőzetét, hogy fölszárnyalhasson a mennyek országába.

Lelkük minden idegszállával...

De értelmük helytáll ebben a nagy kataklizmában. Helytáll, mint a Monte Catillo sziklája. Ami voltaképpen csak képletesen veendő, mert bizony elkalandozik és elmereng. Nem kalandozik pedig Ostiában és Velletriben, nem Albanóban és Palestrinában, az ő püspöki székhelyeiken (az Alban- és Szabin-hegység ugyanis illendően megvannak tüzdelve püspökségekkel), nem otthonbuzgott hivatás lelkis szükségletén és javán, nem lelki hivatásuk aprólékos részletein, nem az egyházi érdekekben, hanem elmereng a konklávé s lelki szemekkel a sok sirámon, a gyászon és fekete bánaton keresztül is meglelik a tiarát és a pápai trónt.

Egész életük ragyogó célja ott van a közelben s talán mégis oly távol. Most vagy soha. Mert ki tudja, megadatik-e nékik, hogy még egy konklávé érjenek, ha ennek az esélyet alaposan ki nem használják. És az öreg, törődött bibornokokba új életet önt a vágy, új energia egyenesíti ki görnyedt alakjukat, reménység ragyogtatja meg a szemüket és...

És a bibor alatt megmozdulnak az emberi szenvedélyek, mert hogy ők is emberek, és az egyes bibornokokban csatára övezik föl magukat bizonyos irányzatok, melyek képviselőjük által diadalra akarnak jutni. A magasságsok nagyurak már unják az agg pontifex haldoklását, — mely talán — ó borzalom — nem is az, hanem csak retentív válság, melyből XIII. Leó új életre kél. Egygyel több ok a türelmetlenkedésre. És szóc-

nát rendeznek a Vatikánban, harminc méternyire a pápától, praesente cadavere. Az egyik, a szerföltit ideges camerlengo már rendelkezik és parancsol. Rendelkezik és parancsol Ostia és Velletri nem-szelid püspök-bibornoka, kit a szelid és finomlelkű XIII. Leó tizenöt esztendeig nem tudott túrni maga mellett szertelenül mokány kifejezése miatt. A másik pedig, az álmatag tekintetű, de ravasz államtitkár erélyesen ellentáll, mert hiszen már intra dominium képzeli magát. Örök diésdősége lesz a camerlengonak, hogy el tudja ragadtatni, ki tudja hozni sodrából ezt az embert, ki a legzsarnokibb erélyt, a legkérlelhetetlenebb, legirgalmatlanabb gyűlöletet is márványhíd arcának nyugodt külszine alá tudja rejtteni. A harmadik, az aszkéta szerzetes, a szigorúságnak megtetesüülése, akinek megválasztásától talán éppen ezért retteg az elpubuk hierarchia, összeszorítja a fogát s nem szól semmit. Majd, majd.

A katolikus világ pedig, mely ezt a praesente cadavere jelenetet látja, nem igen épül.

*
Akik most versengenek, azok közül egyet bizonyosan pápának választanak. Bizonyára a legmértőbbet, mert a Szentlélek nem tévedhet.

És majd jönnek egyre-másra a nagy momentumok.

Pecci Joachimot fölölöztetik drágalatos ruhákba, három napig csókolgatják meghidegült lábait a hívekkel, azután bedugják valamelyik bazilika nyirkos falába. Miképpen elébe gyönyörűség márványemléket emelnek, azoképpen három csillagot kap a Baedekorban, melynek kalauzálása mellett egészséges fogu missek savó szemekkel fogják bámulni a 284-ik, vagy hanyadik pápasírt.

Azután jön a konklávé, habebimus papam,

jön a versenyben elhullott bibornokok hódolata, fanyar kézsókja, némelyiknek nem éppen kellemetes lelkiállapot kíséretében. Azután jön a koronázás, meg más egyéb hivatalos és fényes aktus, melynek ki tudná a sorrendjét elszámolni. Végül pedig az új pápa bevonul belső termeibe, kifáradva a nagy sikertől s enfin seül a gondolataival.

Azután pedig megáll palotájának egyik sarokablakánál, mely a Bernini colonnadeja fölött emelkedik a szellős magasba, és széttekint az alatt elterülő örökvaroson s lelki szemeivel elkalandozik arra, ahol páratatos kékség ül meg a Campagna láthatárának kőbevesző peremét. Urbi et orbí.

És megérzi-e majd az új levegőt, mely mindenünnen árad a Vatikán felé?

És megérti-e majd az elshunó szellők szférikus nyelvét, mely új eszmékről, új fölgősről, új irányokról, az emberiségnek új szellemi szükségleteiről beszél?

És nem haborodik-e föl a tudomány megmegülő rohamától, megérti-e, hogy az egyház intézménye is csak olyan izzadmánya a földnek, mint a lapulevél, hogy az egyház is csak nő, virágzik, új rügyeket hajt, alakul, hasonul, megalkuszik?

Vagy elf fog bizakodni abban, hogy dehogyan is izzadmány, hanem isteni intézmény; sziklavár, melynek talapzata a konokság, oszlopai merov dogmak, támasztóp-pillérei pedig nem meglelt férfiak értelme, hanem asszonyok és gyermekek naiv hitje.

Időknek telvével majd elválik, hogy milyen lesz az az új pontifex, akit a Szentlélek a most versengők közül kiszemel. Ha ugyan a Szentlélek egyelőre meg nem marad a réginel.

olomba, alávaló támadás, amelyért megindítottam a sajtópárt, s amelyért, meg vagyok győződve, hogy az a haszontalan fráter megkapja a méltó büntetését. Ha Gabányi képviselő ur is ilyenekkel akar támadni, s azt föl akarja olvasni, azt jögom neki választolni, hogy ő is hasonló kaliberű ember, mint az aki azt a cikket megírni merészkedett. (Helyeslés jobbról.)

(Napirend előtt.)

Rátkay László: Kérem, hogy a nemzet nagy hagyományait, hivatását, amelyre a trónbeszéd is hivatkozott, mikor töltheti be? Nem-e akkor, hogy ha nemzeti hadsereggel bír és nyelvét — köztudomású dolog, hogy a nemzet nyelvében él, — megvédelmezi? (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) A miniszterelnök beküszöböltében a véderő-törvény revíziójára vonatkozólag azt mondta, hogy ezt a kérdést most ne tárgyaljuk, majd előjön az ideje ősszel, amikor ezt a törvényjavaslatot a Ház elé fogja terjeszteni, akkor lesz módunkban megbírni, hogy benfoglaltatnak-e abban a törvényjavaslatban nemcsak a nemzeti kedvezmények hanem a nemzeti jogok is. Hát tegnap óta tisztában vagyunk aziránt, hogy a véderő-törvény revíziója kérdésében mit várjunk. Tegnap a honvédelmi miniszter a bizottsági ülésen egészen részletesen előterjesztette mindazokat a kérdéseket, amelyek kérdések a véderő-törvény revíziójáról szóló törvényjavaslatban majd bent fognak foglaltatni; de halogatott mindazokról, amelyek lényegesek, amelyek a hat hónap óta tartó vitának ugyszóval lényegét leikét egyedül tengelyét képezték. Tételeis törvényünk van arra, hogy a magyar hadsereg az egész hadseregnek kiegészítő részét képezi. E tételeis törvényünk szemben a honvédelmi miniszter ur tegnapi előterjesztésében azt látjuk, hogy magyar hadseregről beszélni nem lehet, mert az közös hadsereg, de nem is közös hadsereg hanem egységes hadsereg szememben és nyelvben. Tételeis törvényünk van arra, hogy az egységes magyar nemzetnek nyelve a magyar nyelv.

A t. honvédelmi miniszter ur tegnapi előterjesztésében kijelentette, hogy a magyar nyelv a hadsereg kérdésébe bele nem vehető sem most, sem belátható időnkig. Tételeis törvényünk van arra, hogy a magyar nemzetnek zászlaja, címere régi jobaiba v. szászaitat. A honvédelmi miniszter ur tegnapi kijelentette, hogy ebben a kérdésben sem most, sem beláthatatlan időnkig e törvény végrehajta nem lesz. Mikor tegnapi végrehallgattam a honvédelmi miniszter ur előterjesztéseit, akkor egy képet állított előttem. Az a kép, hogy az ezeréves magyar nemzet az ő minden jogával, törvényével és koronájával egyetemben meghajolt pár nap előtt és a tegnapi kijelentésekben meghajolt nem a magyar király trónja előtt, hanem a hadügyi kormányzat trónja előtt. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Szémeztém és látam, hogy a magyar nemzetnek ezredéves koronája nem gurul oda a hadügyi kormányzat lábai elé minden jogával, eszményeinek minden törekvéseivel egyetemben, lenézve, megrugdva (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

Most már azt a tisztelőteljes kérdést intézem először a miniszterelnökhöz és a kormányhoz, hogy ha ő beküszöböltében azt mondta, hogy kormányzásának alapelve lesz az 1867. évi XII. törvényekik, ezt az alapelveit miért engedte tegnap a honvédelmi miniszter ur által megsemmisíttetni? Mert az 1867. évi XII. törvényekikben is benne vannak nem a kedvezmények, hanem a nemzeti jogok. Továbbá azt a kérdést intézem a többséghez és vele a volt nemzet párhöz amely bement a többségbe... (Zaj a baloldalon.)

Szentiványi Árpád: Nem tolakodott soha!

Rátkay László: Nem ezt mondtam!

Szentiványi Árpád: Hogyne!

Rátkay László: Azt mondtam, hogy bement Tudák-e ma d. politikai kötelezettségüket? (Helyeslés a szélsőbalon.) A nemzeti párt most mit tesz? Hisz a nemzeti követelmények megvalósítását záros határidőhöz kötötte. A percek itt vannak. A kérdést szinte úgy lehetne feltenni: vagy érdemes még tovább küzdeni és a nemzetnek mintegy azt a jelszót adni, hogy itt az országgyűlésen a nemzet jövőjéről küzdünk és ki is tudjuk azokat vinni avagy nézzünk szívünkbe és ismerjük el, hogy ebben az országgyűlésben nagy kérdéseket, a nemzetnek alapelveit és eszméit kepező kérdéseket eredményt és győzelmet kivívni nem lehet. (Igaz! a szélsőbalon.) E így áll a dolog, menjünk haza és ne csakjuk a nemzetet. (Helyeslés a szélsőbalon.)

Elnök: A miniszterelnök kíván nyilatkozni.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Legyen szabad a t. képviselő ur felszólalására röviden kijelentem, hogy ha az abban felvetett kérdésekre most nem válaszolok, nem azért teszem, mintna kicsinyelmű felszólalását vagy talán tisztelatlenségéből a t. Házal szemben hanem csak azért mer: azt hiszem, hogy olyan ügynek tárgyalása a Ház p. intézetében, amely úgy a bizottságban még el nem intéztetett, ebben a pillanatban időelőtti volna. (Helyeslés a jobb- és baloldalon.)

Ugron Gábor: Abban igaza van a miniszterelnök urnak, hogy előzetesen egy törvényjavaslatot, mely még be nincs nyitva, tárgyalni nem lehet. De föl kell világosítani az országot, hogy mily magyar részről követelt pontokat, nem fogad el a hadügyi kormány a véderő-törvény revíziójánál. Ime tegnap a honvédelmi miniszter a véderő-bizottságban kijelentette, hogy a két éves szolgálati idő behozatalánál a békelétszámot tetemesen emelni kell. Egyáltalán nem látja semmi szükségét a tényleges katonai állomány szaporításának.

Gróf Wlasek Frigyes: Ugy van!

Ugron Gábor: Tiltakozik a magyar kiváncsok semmibevevése s az 1868-iki legfelsőbb rendeletnek — a magyar tisztek áthelyezésének végre nem hajtása ellen. Elhiszi azt, hogy a magyar tisztek szívesen szolgálnak az idegen ezrekben, a magyar had-

apródok is inkább mennek idegen ezrekhez. Ez csak azt bizonyítja, hogy ezek mind nagyon jól tudják, hogy a közös hadseregben csak úgy lehet előremenni, ha a magyarsággal a közösséget megtartják. De a hadügyi kormányzatnak nem kellene ezeknek a magyar fiatal embereknek tetszésére bízni e kérdést hanem végre kell hajtani a törvényt. A legnagyobb hibának tartja — katonai s védelmi szempontból is, — hogy a honvédség tüzéséget ismételtelen elodáztat. Az ilyen kormányzati elvek aggodalommal töltik el s arra készítik, hogy a leghevesebb harcot folytassa a jelen kormány ellen. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Elnök: Következik a napirend, a további teendők iránti intézkedés.

(A miniszterelnök expozéja.)

Keoskeméthy Ferenc: Nem volt jelen a függetlenségi párt ama értekezletén amelyen a bálnál meg egyezésre jutottak, ehhez tehát hozzá nem járultunk, de nem is járult volna hozzá. A szülő föltétlen szükségesnek tartja a küzdelem folytatását a nemzeti engedményekért.

Csávolszky Lajos: A nemzeti jogokért.

Keoskeméthy Ferenc: Ha van valakinek száz hold földje s abból ötvenet jogtalanul birtokába vesz egy más ember, akkor a többi ötvenet is ennek ajánlódokozza? Nem, akkor igyekezz megmenteni, amennyit csak lehet. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Az új miniszterelnök személyével nem akar foglalkozni. De a multjáról beszél. Ez a szöveg nem tölti el bizalommal, mert a bán horvátországi multja igen sötét, erőszak és önkény tapad hozzá. Horvátországtól még sohasem kaptunk semmi jót.

Gabányi Miklós: A többség annyira támogatja a kormányt...

Elnök: A képviselő urnak nincs joga szólni. **Gabányi Miklós:** A többség annyira támogatja a kormányt, hogy csak 32 vagyunk (Több kormánypárti képviselő bejön a terembe) Na, most mindjárt meglesz a 40. Ugy jönnek mint a raj.

Báró Felitsch Arthur: Már megint Gabányi dirigál?

Gabányi Miklós: Pocem, pocem!

Keoskeméthy Ferenc: Az új honvédelmi miniszter ellen eddig kitógása nincs. Lehet jó magyar ember is, első föllépése is igen rokonszenves volt. Csak azt helyteleníti, hogy megint tényleges katonát tettek meg honvédelmi miniszternek s nem pogórembert. Mit érthet egy katoná a magyar közönséghez? Ennek a rendszernek köszönhetjük, hogy a honvédséget teljesen elorsvasztják, beolvastják a közös hadseregbe. Kérde, hogy a honvédelmi miniszter letétele az esküt a magyar alkotmányra? Foglalkozik a honvédségi esküvel. Ertesülése szerint a tábornokok, kik a közös hadseregből átlesnek helyezve a honvédséghez, nem teszik le a honvédségi esküt. A honvédelmi miniszter különben maga sincs tisztában a maga hatáskörével. Nem tartja szerencsésnek a honvédelmi miniszterség betöltését.

Gabányi Miklós: Az bizony ugy van.

Keoskeméthy Ferenc: Mindezek folytán nem veszi tudomásul sem a kormányelnök programját, sem a kormány kinevezését. (Helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Visontal Soma: Mi mindnyájan, pártkülönség nélkül, átérzünk hazánk mostani súlyos helyzetét. Parlamenti szokás szerint a parlament az új kormány beküszöböltje alkalmával kiejeli a maga óhajait. A jelen válságos helyzet indokolja, hogy a kormány programja már a beküszöbölt alkalmával behatósítá vita alá kerüljön. A magyar nép mindig meleg szeretettel fogadta azt a harcaerő fiat, ki az idegenben a kultura, a haladás érdekeit szolgálta. De a miniszterelnök nem az egyén, ki az idegenben ilyen szolgálatakat tett. Nem is annyira politika, mint ösztönös pszichikai idegenkedés az, mely vele szemben érezünk. Mindenki úgy itéli meg a helyzetet, mintha a miniszterelnök pacifikánni jött volna. De a pacifikációnak mindig a nemzet adta meg az árat. Az ilyen békekötések mindig temetői voltak a nemzeti aspirációknak. Mikor legmagasabban jobog a nemzeti aspirációk lángja, (Elnök helyeslés a szélsőbaloldalon.)

Vassonyi Vilmos: Akkor leszrólólk a lámpát.

Visontal Soma: Mikor mi a nemzeti küzdelem hevében vagyunk, ideküldenek egy kormányzóit idegen földről, éppen, mint az abszolutizmus idejében.

Hódossy Imre: Micsoda idegen?

Simonyi-Semadam Sándor: Nekünk nem szabad azt mondani, hogy idegen.

Elnök: Azt hiszi, hogy ez csak nyelvbőlésből eredt.

Visontal Soma: Dehogy eredt nyelvbőlésből, hiszen Horvátország belügyi kormányzatában ülünk teljesen idegen, régi osztrák törvények vannak érvényben. Tehát fölünk Horvátország idegen, ha nem is közjogilag.

Hódossy Imre: Ez nem magyar közjog.

Visontal Soma: Fűntartja, hogy Horvátország fölünk teljesen idegen.

Elnök: Nem engedheti meg, hogy a magyar parlamentben ily hibás közjogi kifejezések használatssanak. (Helyeslés.)

Vassonyi Vilmos: Valencében lehet magyarul beszélni, de Zágrábban innálaköz ezert az embert. Hát ez nem idegen fölünk? (Zajos helyeslés a baloldalon.)

Visontal Soma: A horvát viszonyok teljesen idegenek és eltérők a miénköl, ahol cenzura van.

Tomasic Miklós: horvát-szlavon-dalmát miniszter: A magyarok érdekében.

Visontal Soma: A Dráván túl a miniszterelnök ur egy teljesen idegen szellemű kormányzatnak állott az élén. És előtűt ide minden átmenet nélkül. Eljött ide, felszorvítva mindazokat, akikről az a gyauu merült fel, hogy a nemzettel félig-meddig kontaktussan állottak. Két érdekes államférfi van ebben az országban, az egyik tagadatlanul Kállay Benjámint, a

másik Khuen-Héderváry. Mind a kettő kormányzati művészettel kormányzott idegen, elégedetlen lázongó népeket, társadalmakat; Kállay Benjámint Bosznia-Herzegovinát pacifikálta 21 évig. Ott azzal kezdte a kormányzást, hogy a bennszülött mohamedánokkal tárgyalta s a vége az volt, hogy husz év után megjelennek ezek a mohamedánok Budapesten panaszokkal, Khuen-Héderváry is husz évig kormányozta Horvát-Szlavonországot s a vége förtön, lázadás, statárium volt. Most ho zánk jött. (Gajári Géza a miniszterelnök háta mögé ül.)

Rakovszky István: Ah! Már idejütötünk, Gajári Géza.

Gajári Géza: Talán engedélyt kérjek előzetesen?

Rakovszky István: Gajári ott ül minden miniszterelnök mögött, ő mindegyiket támogatja.

Vassonyi Vilmos: Bizony azt mondja Gajári: Én vagyok a te hú Lázáró! (Derűltség.)

Visontal Soma: Kérde a miniszterelnököt, igaz-e, hogy ő csak átmeneti miniszterelnök vezet s hogy az indemntny megszavazása után rögtön távozik-e a kormányzat érelő, hogy ekkor egy parlamenti írfiú vehesse át a vezéréletet? (Helyeslés a szélsőbaloldalon.) Szünetet kér. (Fölkiallások a szélsőbalon: Eljen Visontal!)

Elnök: Az ülést tíz percre fölfüggeszti.

(Szünet után.)

Visontal Soma: Nagyfokú elvtelenségnek tartja, hogy az előző kormány miniszterei — göröcsöz ragaszkodásukban a piros bársonyokhoz — az új kabinetben is helyet foglaltak, holott az új miniszterium elejtette azokat a javaslatokat, amelyeket az előző fiontosnak mondott s ezeket magát a végletekig exponálta. Hát már egyszerű beamterekké sülyedtek alá a mi miniszterünk, hogy ők bárkinek vezetésé alatt is tovább dolgoznak? Azután meg vannak ily államférfiak, akiknek jogos ambícióik ki kell légteleni, s íőleg azokét, akik átérlik és átérzik a nemzet aspirációit. De azokat a korona vagy meg sem hallgatta, vagy ha meg is hallgatta, a kormányalakítással meg nem bízta, mert a magyar érdeket védték.

Pólnyi Géza: Van nekünk elég politikusunk, nem kell importálni vagy deportálni.

Gabányi Miklós: Szegényeségi bizonyítvány az országára.

Vassonyi Vilmos: Eddig csak szilvóriumot szállítottak Horvátországból.

Visontal Soma: Mindez természetesen csak fokozta a bizalmatlanságot az új miniszterelnök iránt, épp ezért nem lehet elene kitógása, ha itt hosszabban sem az elvi álláspont a fá. Így azt mondja, hogy a kiotörnek elvileg nem bírja, de beozza. (Tiltakozás a jobboldalon.) Azt is mondta, hogy nem barátja a többségi elv lerontásának s mégis ez alapon tárgyalta a kisebbséggel. Az 1899. XXX. törvényökik rendületlen hívének vallotta magát, s mégis odanyilatkozott, hogy bizonyos körülmények között szükséges lehet ennek a megváltoztatása. Az önálló vámtérsület nem kívánja s mégis elogadta Kossuth Ferenc indíványát, amely az önálló vámtérsületről indul ki.

Vassonyi Vilmos: Ennyi udvariasággal csak tartozott Kossuthnak.

Visontal Soma: A házfelosztást sem akarja alkalmazni, de ha az ellenézk rosszul viselkednek, mégis megténné. Ezután bizonyítja, hogy a miniszterelnök beszédében igen benfoglaltatott a klóttir lehetőségére, csakhogy ezt a Ház akaratára bízta. A kormányelnöki tevésséggel meg nem egyeztethető, hogy a törvényhozásra nyitkozok meg vagy a koronára. A véderő bizottság tegnapi ülésén történtek doigoban hozzájárul Ugron és Rátkay fölszólalásához. Helyesli, hogy a nemzeti párt több, bár kisebb, követelését a miniszterelnök magáévá tette. De hó vannak ezek a nagy nemzeti vívmányoktól! A honvédelmi miniszter tegnapi kijelentése nem fognak megnyugtatólag hatni a nemzetre. A nemzeti párt nagy nemzeti követelményeiről szó sem volt, sőt még Széll Kálmán győzeteit is lefutak. Természetesen a függetlenségnek nagyontosság katonai kivánalmairól — a magyar vezénylő nyelvről, magyar zászlóról, — még csak hallani sem akar a hadügyi kormányzat. Ezek után teljesen megindokoltnak tartja a hosszabb vitát az új kormányelnök bemutatkozásá kapcsán.

Vassonyi Vilmos: A bálnak vannak itt gyökerei, mert mi vörünk vagyunk.

Visontal Soma: És ime az új kormány kinevezésével a bécsi kéz ismét erősebben érezeti magát a hadsereg osztráksága érdekében, mint egyébkor. Határozottan beleavatkoznak már Bécsből Magyarország felügyeibe. A osztrák kézirat, amelyet a Búrga internál jó, bölcös fejedelmünköl kényeszerítettek Koerber részére, nem egvé, mint egy támadás hazánk ellen. Ebben a kérdésben a miniszterelnök megbízható kijelentését várja. A mostani bécsi krízis itt mindenkit felhaborított, mert évvel kénszerhelyzetbe akarván hozni az uralkodót az osztrák politikusok, a magyar belügyekbe kívántak beavatkozni. Ezt bizonyítjaak a bécsi hírlapok cikkei, s különösen a „Eihvalatos „Fremdenblatt“-é. Mindez azonban nem fogja elnémtani azt a nagy nemzeti fölbuzdulást, azt a hatalmas mozgalmat, amely a nemzet jogainak érvényesítését tűzte ki céljánál. Ha valaha, egy most talán az a közmondás: „Si vis pacem, para bellum.“ Ha a miniszterelnök békét akar, áljon Bécs ellen a harcolók élére és szeresse meg a mi jogainkat; ha ezt megteszi, béke lesz, ha nem, folytatjuk ellene a végtelékig menő küzdelem. A miniszterelnök programját, bemutatkozását tudomásul nem veszi. (Ejzenés a szélsőbaloldalon. A szónokot számosan üdvözlik.)

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Csak arra vonatkozólag akar Visontal Somanak teletni, hogy megtámadta a vezető osztrák államférfiakat...

Pólnyi Géza: Jól tette.

Gróf Khuen-Héderváry Károly: Azzal vádoltá

őket, hogy be akartak volna avatkozni Magyarország belügyeibe s erre nézve érvül csupán a bécsi hírlapok közleményeit hozza föl.

Visontai Soma: A Fremdenblatt félhívatatos.
Gróf Kshuen-Héderváry Károly: Ennek ellenében állítja, hogy az osztrák kormányfőnek tudatában ének annak, hogy saját kompetenciájukat, hatáskörüket át nem lépétek. (Helyesítés a jobboldalon.)
Előlk: A vitát most félbeszakitom s folytatását a holnapi ülés naprendjére tűzöm, az ülést bezárom. Az ülés végződik két órakor.

Szünet alatt.

(A rendszer kezdődik.)

A t. Ház! Hogy hervült, hogy ujjongott és hogy tet-szelgett önmagának még néhány hónappal ezelőtt, mikor arról volt szó, hogy ő a jognak, igazságnak és törvénynek védelmezője. És hogy mímelle a becsületességét, mikor mellére csapván, így szól: Mi tiszta választás alapján jutottunk ide. Most, hogy elment Széll Kálmán, most látszik csodálatosan nagy ereje. Szuggérálni tudta nekik a törvény tiszteletét és a rajongást az igazság iránt. Egy szép, okos, józan és tiszta feleség tudja ilyen becsületességre csábítani a férjét. Aztán jött egy másik asszony valahonnan. Egy kicsit kacér, egy kicsit hideg, egy kicsit vakmerő s akkor kiderül, hogy a férj csak magára erőszakolta az erényes életet. Mű-etika volt minden s csak egy igen becsületes asszony jószágá tette őt is becsületessé.

A bán már benne ül a tisztas asszony örökében, már kezdi felbontogatni a sok himzett, finom holmit, melyet az előző asszony készített nagyszámu családjának: a magyar nemzet gyermekeinek. Az új asszonynak ez a rendszere. A népmesében a gonosz mostohák mindig így kezdik az uralmat s a férj ime némán tűri a vandalizmust.

— A szocialistákról van szó?

— Nem. A tiszta választásokról. De mégis érdekes, hogy a szocialisták az alatt az egy hét alatt, hogy a bán elfoglalta székét, már a második sérelem esik.

Olay Lajos azt mondja ma is, hogy tüsse kő a szocialdemokratákat. Ki törődik velük? Kinek érdeke, hogy védje őket? Senkinek, mert ők sem veszik körül féltő gondallal a házat. De a plakátjaik letétele mégis a közszabadság megsérülése s az sürgöny, melyet a folyosón mutogatnak, megint sérelemlől ad hírt.

— Hát mi történt? — kérdik.

— Semmi. Új-Verbászon, ahol választás van, betiltották a szocialista jelöltek, hogy programbeszédet tartson. Mindössze ez történt. Más semmi. A miniszterelnök nem intézkedett, hogy az országoknak határt szabjanak. Eötvös Károly fejtette tegnap a folyosón, hogy a legalkotmányosabb módja a választásoknak az, hogy nem szabad igénybe venni az erőszakosságokkal szemben a kormány segítségét.

— Egyék meg egymást. Aki bírja, marja. Volt az én időmben olyan választás, hogy a balközépfő lóra ült s úgy lovagolt bele az ellenjelölt táborába. De azért senki sem ment panaszra a miniszterelnökhöz.

Lám. Héderváry ezt az alkotmányosságot komolyan veszi. Ezt az egyet. Ő is azt mondja: Egyék meg egymást!

És a Ház! Senki nem teszi szívére, hogy az új asszony a házasság első hetében már hozzányúl a régi asszony legszebb kincseihez. Még Kossuth Ferenc sem szól. A függetlenség mélyen hallgatnak. Szerencse, hogy ma még avval indokolhatják, hogy egy szocialistáért nem érdemes. De akik végig merik gondolni a gondolatukat, mosolyogva néznek Kossuth Ferenc után s azt gondolják:

— Nini! Ma nekik, holnap neked! Ma a bán ezt az alkotmányos elvet a szocialisták próbálja ki. Holnap a függetlenségek. Egyelőre Grossmann Miksa az, aki ellen megsértik a választói törvényt. Holnapután vajjon nem a függetlenségek ellen suhintja meg a korbácsot Héderváry Károly? ...

A rendszer kezdődik.

(A mohamedánok.)

Sokat kacagnak Visontai Soma öletén, aki ma a monárkia két pacifikátoráról szólván, egy kissé összehasonlította Kállay Bénit Héderváry Károlyival. Mindkettőt pacifikálni, rendet csinálni küldték. Az egyiket Boszniába s most a másikat Magyarországra. Kállay Béni is azon kezdte a békítést és rendezésinást, amin Héderváry Károly: a mohamedánokkal tárgyalat legelőször.

Hát ez nagyon kedves ötlet volt Visontai Somától. Azt mondják, hogy önkéntelenül mondta, sőt ő maga is azt akarta elhárítani mindenkéül, mikor észrevette, hogy a trófiát nagyon hamar Kossuth Ferencnek ellen fordították. A folyosón legott összehúzták az interpretátorok s megmagyarázták, hogy a mohamedánok alatt csak Kossuth Ferencet lehet érteni. Aztán már csak rajta marad Kossuth Ferencen, hogy ő a mohamedán, mivelhogy Héderváry legelőször ő vele tárgyalat. És most már szálló íge lett a szünet alatt, hogy: mohamedán, a mohamedán.

— Csak még turbán kellene a fejére — szellemeskedett valaki keserűen.

A csoportban leintették a viccelőt.

— Jobbat kérünk — mondták.

Szerencsére megint ott volt Vázsonyi Vilmos, aki a legrosszabb szójátékokat is helyre tudja csavarintani. Meg is szólalt legott:

— Rosszul monod. Kossuthéknak nem turbán kell.

Semmi székségük nincs rá. Egészen más kellene nekik...

— Hát mi kellene? — kérdezték.

Vázsonyi egy kissé megfordult, mint aki szőnik akar, mert fél, hogy megverik. Aztán nagymerészen kimondta:

— Hát legalább egy, egyetlen egy Petur bán.

Vázsonyi szaladt, de utólerék s nagyon kérték, mondjon meg egy viccet. De ő szabaddokozott:

— Nem, nem, — mondta. — Félek. Hátha aztán Kálmán bán.

De már most igazán meg akarták verni.

(Aki nem bánja.)

Ha már így dühöng a szójáték a folyosón, el kell mondani azt is, hogy valami szúrós atyafiak is jártak ma a Házban. Nagyon erős erdélyi akcentussal beszéltek s Vlád Aurél mutogatta nekik a folyosót. Azok csak néztek, néztek s mint afféle deputáció, eltátozták a szájukat.

— Tud-e kend magyarul? — kérdik a legőregebbet közülök.

— Tudok — mondja szinarany magyar nyelven.

— No ha tud — gondolták — akkor kikérdezik mindenférol. Otthoni természetéről, asszonyról, tehénról, politikáról.

Ki is kérdezték. Utóljára is már csak meg kellett kérdezni az öreget, hogy tudja-e, hogy ki az új miniszterelnök.

— Nem tudom — mondta az öreg csak úgy nem-törődőmódmán.

— Nem?! No pedig azt tudni kellene, — mondják neki.

Az öreg néz, mint akinek semmi köze a dologhoz,

— Hát igazán nem tudja? — kérdik újra.

— Nem.

— Nohát, Horvátország bánja.

De már erre az öreg is ránt egyet a vállán s azt mondja:

— A fene bánja. ;;

(Az ásztal alatt.)

Hát ezek a szójátékok. Talán nem is igazak egészen. De ha a Vlád Aurél paraszta nem is bánja, bánja Barabás Béla, aki nem akar nyugodni. Mondják neki erre is, arra is, hogy már most vége a háborúnak. Kossuth Ferenc megnyerte a csatát a pártjával szemben. Ez igaz, hogy ez a győzelem olyanformán történt, mint ahogy az egyszeri ember győzött a felesége fölött.

Az asszony meg akarta mutatni a vendég előtt, hogy neki milyen hatalmas van a férje fölött. Azt mondta hát neki:

— Samu. Most rögtön idetűs az asztal alá.

Samu odatűs az asztal alá.

— Ugy! — mondta az asszony tovább. — Most rögtön gyere ki az asztal alól!

Samu azonban röstellte magát az idegenek előtt s így szól:

— Aztér sem. Itt maradok. Majd megmutatom én neked, hogy ki az ur a házban.

Igy maradt Kossuth Ferenc az asztal alatt.

Barabás Béla pedig tüzzel magyarázza, hogy ha Kossuthnak az asztal alatt tetszik ülni, hát üljön. Ő azonban nem ül melléje. Folytatja a háborút. Gyűjti az embereit. Most már szervezi is őket s igéri, hogy este körlevelet intést hozzájuk.

Aki nem akar az asztal alatt maradni, az jöjjön...

BELFÖLD

A helyzet.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, július 9.

A politikai helyzet külső alakulásában nem mutat változást; a képviselőházban vigan folyik az obstrukció, az ellenzék harokidve teljes, a kormánypart pedig nehezen tud kibontakozni apatiájából. A hangulat meglehetősen pesszimiztikus, mert a megoldást senki semerre sem látja.

Annyi bizonyos, hogy az új kormány bevonulása óta a válság csak súlyosbodott. Gróf Kshuen-Héderváry nem hozott egyebet új bonyoldalmaknál, mert hiszen pusztá megjelenésével is gazdagította az obstrukció vitaanyagát. Az újult erővel megindult küzdelemmel szemben semmit sem tudott produkálni; azt folytatja, amit elődje megkezdett: a passzív rezisztenciát, csak hogy tetemesen megrosszabbodott auspiciumok között.

Hogy Bécsben kezdik ezt belátni, arra nézve némi tájékozással szolgál a Vaterland, amely az udvarnál levő ismert összeköttetésinél fogva rendszerint ismeri a dörgést. A bécsi klerikálisok főlapja egyebek közt érjra ma a magyarországi helyzetről:

Ánbár az új magyar honvédelmi miniszter tegnapki nyilatkozatai mindennemű katonai kérdésekben nagymérvű előzékenységet jelentenek, nincs ha-

szon ebből a dologból, mert azt a magyar ellenzék az obstrukció folytatására fogja felhasználni. A vita különben se halad és az új magyar miniszterelnök sem volt képes jobb helyzetet teremteni. Lehet, hogy van még reménye, az eddig tapasztalt külsőségekből azonban nem sok biztatást remélhet. Hogy mennyire jogosult Kshuen optimizmusa, azt a jövő hét előtt nem lehet megítélni.

Bécsben tehát, úgy látszik, kezd megrendülni az a hit, hogy az erőseket horvát bán rendet tud csinálni a magyarok közt. A Vaterland elmékedése legalább olyan menesztésfélét sejtet.

A harciasok.

A szélsőbal harcias elemeinek lapja, a Független Magyarország ma közli azoknak a névsorát, akikre a harc emberei, mint biztosakra, számíthatnak. Ez a névsor a következő:

Babó Mihály	Luby Géza
Bakó József	Madarász Imre
Barabás Béla	Madarász József
Bartha Miklós	Marjay Páter
Bedőházy János	Mezőssy Béla
Benedek János	Molnár Jenő
Beniczky Árpád	Mukies Simon
Beöthy Ákos	Nessi Pál
Bernáth Lajos	Okolicsányi László
Csávolszky Lajos	Olay Lajos
Eitner Zsigmond	Papp Elek
Eötvös Károly	Polónyi Géza
Farkas Balázs	Pozsgay Miklós
Fáy István	Rákosi Viktor
Gabányi Miklós	Ráth Endre
Gáll Sándor	Rátkay László
Hellebronth Géza	Rigó Ferenc
Holló Lajos	Sebess Dénes
Horváth Gyula	Szatmári Mór
Kállay Lipót	Szluha István
Kecskeméthy Ferenc	Thaly Ferenc
Koller Tivadar	Tóth János
Kovács Gyula	Ugron Gábor
Kubik Béla	Uray Imre
Lengyel Zoltán	Várady Károly
Leszky Gyula	Vázsonyi Vilmos
Lovász Márton	Visontai Soma
Luby Béla	Vertán Endre.

Ehhez az ötvenhat emberhez még hozzászámítanak néhány, a pártokon kívül álló képviselőt és reménylik, hogy az így körülbelül 60—65 tagból álló ellenzék a programvitát könnyűséggel elhuzza augusztus végéig, amikor majd rátérhetnek — ha még kell — az indenmitás megobstruálására.

A harci-párt akciója.

A függetlenségi és 48-as pártnak az a része, amely folytatni akarja a küzdelmet, a vezetők aláírásával a következő levelet intézte a függetlenségi pári képviselőkhöz:

Kedves barátunk!

A honvédelmi miniszter urnak a képviselőház véderő-bizottságában e hó 8-án tett nyilatkozatai s az új véderő-törvényjavaslat tervezetének beható ismertetése most már kétségtelenné teszi, hogy a mai magyar kormány teljes ridegséggel elzárkózott a nemzeti követelések teljesítése elől s hogy a magyar vezényszórol és jelvényekről még csak hallani sem akar.

Az öszí küzdelemnek szomorú eredménytelenségével tehát ma már minden népképviselő tisztában lehet. Követelnek vér-és pénzáldozatot bőven — a nemzeti jogokból pedig semmire sincs kilátás.

Azért mi úgy hisszük, hogy a most folyó parlamenti küzdelme továbbra is elszántan és megszakítás nélkül folytatnunk kell.

De az elszánt harcot elszánt harcosok nélkül folytatni nem lehet.

Meg kell tehát egész bizonyossággal tudni, hogy elvbarátaink közül a parlamenti küzdelem további elszánt folytatására kikre számíthatunk s kik azok, akik a nemzet legszentebb jogaiért idejüket s képességüket a nyári hőségben is szívesen és örömmel áldozzák.

Igaz ugyan, hogy a függetlenségi és 48-as párt többsége kimondotta, miszerint ha a katonai létszám felemelését kívánó törvényjavaslat nem tárgyalatik, ugy a mai rendkívüli harcot fellüggyezik. De mi azt hisszük, hogy ennek az elkeseredett harcnak mostani abbahagyása végzetes hiba lenne.

Fontold meg, édes barátunk, elhatározásod, komolyan és nem tétovázó akarattal. Mi

nem vesszük rossz néven akár egyik, akár más irányban való döntését.

De ha híve vagy a további küzdelemnek, akkor ennek szóval is, *tettel is adjál kifejezést s a harcból vedd ki részedet.*

Hogy ezt megtehessen, baráti szeretettel arra kérünk, hogy f. évi július hó 14-én, *kedden este hat órakor jelenjél meg Barabás Béla képviselőtársunk lakásán, (VIII., József-körút 60. szám, II. emelet 9. ajtó.)*

Ha pedig bármi okból nem jelenhetsz meg, ugyancsak a fentebbi cím alatt levélben közöljed végleges elhatározásodat.

Ha válasza töléd nem érkezik, ugy vesszük, mintha a függetlenségi és 48-as párt ismert határozatának magadat aláveted s ez alkalommal a parlamenti harcot továbbvinni hajlandó nem vagy.

A keddi értekezleten a jelenlévők tüzetes és beható megbeszélés alá veszik a fejleményeket, az elérhető eredményeket s ehhez képest hozzuk meg további magatartásunkra nézve végleges elhatározásunkat. *Budapest, 1903. július 9-én. Hazafias üdvözléssel Barabás Béla, Bedőházy János, Lengyel Zoltán, Leszkay Gyula, Nessi Pál, Rátokay László.*

Khuen-Héderváry jelöltsége.

Gróf Khuen-Héderváry Károlyt ma jelölte hivatalosan a temesvári szabadalvúpart. A jelölőgyűlés éppenséggel nem ment simán, sőt erősen feltrékvő ellenzéki hangulat jelentkezett, amely a kormányelnök kandidációjával szemben a nemzeti követeléseket állította előtérbe. Még a jelölés pártolónak nagyrésze is emlegette a katonai engedményeket és erősen hivatkozott gróf Apponyi Albertre, aki nem ojtethette el az ő követeléseit azért, mert Széll Kálmán megbukott és gróf Khuen lett a miniszterelnök.

A gyűlés nagyon mozgalmas volt és a párt vezetőinek, meg a város urainak nagy erőfeszítésébe került, hogy nagyobb renitencia nélkül vihossék keresztül a miniszterelnök jelölését. Ez meg is történt s az uraknak ez a lényeges. A gyűlés lefolyása azonban nagyon épületes és tanulságos az országos közhangulat szempontjából. Tudósításunk így szól:

Temesvár, július 9.

A temesvári szabadalvúpart ma délután 5 órakor népes értekezletet tartott, amelynek lefolyása teljesen szokatlan Temesvár politikai életében.

Az értekezleten, amely a városi vígadó kistermében ment végbe, Plaustis Mátyas kir. tanácsos, kir. közjegyző elnökökt. Jelen voltak a többek közt: *Telbisz* Károly polgármester, *Drageneszku* pénzügyigazgató, *Petrus* József, *Sternthal* Salamon tengerképző-tári vezérigazgatók, továbbá a városi, megak és a pénzügyigazgatósági berendelt tisztviselők, a városi képviselőtestület sok tagja s nagyszámu független polgár.

Plaustis Mátyas elnök megnyitja az ülést és felkéri *Jeszenszky* Béla ügyvédet, hogy terjessze elő indítványát báró *Fejérváry* Géza lemondása tárgyában.

Jeszenszky Béla rövid beszédben ajánlja, hogy intézzenek feliratot a város volt képviselőjéhez érdemei elismeréséül.

Barát Ármán, a város hivatalos lapjának szerkesztője és az értekezlet jegyzője felolvassa a felirat-tervezetet.

Ekkor szót kért dr. *Muth* Gáspár ügyvéd, akiről előre tudta a halgatóság, hogy az 1867: XII. törvényeikk teljes végrehajtásának híve s nemzeti követelmények megvalósításának híve s éppen ezért az elnök *szóhoz sem engedte jutni* és csak akkor adta meg neki a szót, amikor a jelenvolt független érzelmi polgárság zajosan követelte és tiltakozott az erőszakoskodás ellen.

Dr. *Muth* Gáspár ezután teljes elismeréssel adózván báró *Fejérváry* Gézának a város fejlesztése körül szerzett érdemeiért, utalt arra, hogy *Fejérváry* távozásával megszűnt a régi katonai rendszer és elérkezett az az idő, hogy a szabadalvúpart az 1867: XII. t. c. -ben lefektetett nemzeti jogok érvényesítését követelje, mivel a jelenlegi parlamenti válságot másképp törvényes uton megoldani nem lehet és különben az ország sulyos bonyodalmakba jut. Hangsúlyozta, hogy még csak a közelmúltban magában a szabadalvúpartban is az volt a jelszó, hogy nemzeti engedmények nélkül nem lesz béke és megoldás.

Az elnök és *Telbisz* polgármester *dühölt reszketve, több ízben félbeszakították a szónokot*, akinek barátai és pártfelei azonban erősen tiltakoztak az erőszakoskodás ellen. Csak így volt képes *Muth* Gáspár felolvasni határozati javaslatát, mely így hangzott:

Határozati javaslat.

A temesvári szabadalvúpart volt képviselőjének, báró *Fejérváry* Gézának lemondását a város fejlesztése körül szerzett elévülhetlen érdemeinek elismerése mellett tudomásul veszi, egyuttal lelkes örömmel üdvözli azon új nemzetes irány hajnalhasadását, amely a szabadalvú eszmével párosultan ébredni kezd úgy az ország szabadalvú polgárságában, mint magában az országos szabadalvúpartban. Ezen nemzeti szabadalvú irányzat lobogója alá sorakozik Temesvár szabadalvúpartja is, és követeli az 1867: XII. törvényeikkben biztosított nemzeti jogoknak teljes kivételét, követeli a hadsereg magyar ezredeiben a magyar vezényszóbt, a magyar nemzeti lobogót, a magyar nemzeti himnuszot, a honvédtüzsérséget. Követeli a kétévös katonai szolgálat behozatalát. Követeli az 1899: XXX. törvényeikk elveinek Széll Kálmán szellemében való végrehajtását s az önálló vámtérületet. Követeli a Széll-kormány által inaugurált alkotmányos tiszta választásokat. Követeli a Széll-kormány-hirdette tisztviselői szabadságot, a szolgálati pragmatikát, amelynek végső fóruma a közigazgatási bíróság legyen. Követeli a nemzeti állam kiépítését és követeli, hogy leendő új képviselője ezen nemzeti eszméknek tántoríthatatlan szószólója legyen.

A határozati javaslat minden egyes pontját élénken megéljenzeték.

A független érzelmi polgárság körében kínos visszatetszést keltett, hogy *Telbisz* polgármester *Muth* Gáspár beszédét sürűn zavarta közbeszólásaival bár még előre nem is sejtette, hogy mi lesz a határozati javaslat szövege, annak felolvasása előtt *botránynak, gyalázatnak* mondotta, hogy a mai értekezlet ünnepélyes hangulatát a szónok megzavarta. S mindez az elnök még csak egyellen szóval sem róta meg.

Muth Gáspár zajos éljenzés közepette azzal vágott vissza a polgármesternek, hogy a nemzeti lobogó, a nemzeti nyelv, a nemzeti himnusz követelése igaz hazafiak szemében sohasem volt botrány és gyalázat.

Ekkor az elnök tomboló ellentmondás és tiltakozás közben kimondotta határozatképpen, hogy az értekezlet *egyhangelag elfogadta a felirat-tervezetet*, *Muth* Gáspár határozati javaslatát pedig *nem bocsátotta szavazás alá*, mert félt a leszavaztatástól.

Nagy lármá, tombolás, lábdobogás támadt, amely csak nagysokára csendesedett le.

Mayer Károly országgyűlési képviselő, aki a Házban még sohasem hallhatta szavát, arról beszélt, hogy az országos szabadalvúpart a mostani kormányelnök zászlaja alatt csoportosul; tagadta, hogy gróf *Apponyi* Albert, akire *Muth* Gáspár hivatkozott, most is azon az állásponton állana, melyet ismeretes memorandumában a magának vallott, mert amíg gróf *Apponyi* a szabadalvúpart kötelékében marad, addig minden tekintetben követnie kell a szabadalvúpart mostani vezére által kifejtett programot. (Zajos ellenmondások.)

Még *Schweiger* Berálan szólott, majd dr. *Kán* László kanonok indítványozta, hogy a párt jelölje gróf *Khuen-Héderváry* Károly miniszterelnököt a város képviselőjelöltjének, azonban — ugymond — mindnyájunk kebelében él az a politikai eszmény, hogy a nemzeti követelések következetesen és fokozatosan megvalósuljanak.

Hosszantartó, zajos éljenzés követte a kanonok e szavát.

Muth Gáspár és elvbarátai kifejtették, hogy a város új képviselőjelöltjét csak abban az esetben hajlandók támogatni, ha a határozati javaslatukban kijelölt irányt a magáévá teszi.

Steiner Ferenc országgyűlési képviselő hangsúlyozta, hogy ő megmarad eddigi álláspontján s bizik abban, hogy ebből a nehéz helyzetből, amelyben 1867 óta talán még nem volt az ország gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnöknek, aki a korona bizalmából vállalkozott a válság megoldására, sikerülni fog az országot kivezetni.

Ezzel végződött a temesvári zajos jelölő értekezlet, amelyhez fogható még nem volt Temesvárott, hisz ebben a városban komolyan számottevő ellenzék még nem jelentkezett s mindig hagyományos lelkesedéssel és egyhangulag jelölték a város képviselőjéül a mindenkori minisztert.

Ahogy Debreczen gratulál.

A törvényhatóságok ugyan nem nagyon sietnek az új miniszterelnök üdvözlésére. Azok pedig, melyek nagysokára rászánták magukat az üdvözlésre, nagyon is érezetik a miniszterelnökkel, hogy inkább az udvariasság, semmint az előlegezett bizalom készületi őket reményt, várákózást kifejezni az új miniszterelnök működése irányában. Klasszikus példája az ily gratulációk *Debreczen* város mai közgyűlésének *egyhangelag hozott határozata*, amelynek értelmében a következő

feliratot intézte *Debreczen* város az új miniszterelnökök:

Reményteljes várákózással nézünk nagyméltóságod kormányzása elé és hisszük, hogy midőn e válságos időkben Magyarország kormányelnökségére vállalkozni méltóztatott, teljes mértékben magáévá tette azokat a hazafias és nemzeti törekvéseket és kívánalmakat, amelyek minden elfogultságtól menten, egyenesen és kizárólag csak odairányulnak, hogy király és nemzet egyetértve, Magyarország és a magyar nemzet minden téren kifejezett erős nemzeti szellemben úgy közjogilag, mint közigazgatásilag megerősödjék és előre haladjon. Biztosíthatjuk nagyméltóságodat, hogy önt, valamint minisztertársait hazának és nemzetünk javára és boldogulására kifejtett hazafias működésükben és ama nehéz feladatok megoldásában, melyeket a király és a nemzet nagyméltóságok elé tűzött, odaadó buzgalommal és erélylyel támogatni fogjuk.

Láttnivaló, hogy ez az üdvözlő felirat a legtisztább bizalmatlansági nyilatkozat az új miniszterelnök irányában.

Nyilatkozat.

Bakonyi Samu országgyűlési képviselő a következő sorok közlésére kért fel bennünket:

A véderő-bizottság tegnapi üléséről megjelent tudósítások egynemelyikében néhány kevésbé fontos léférértés között olyan sarkalatos elvi tévedés is csuszott be, melyet helyreigazítás nélkül, a magam és pártom közjogi álláspontjának tisztaságánál fogva, nem hagyhatok. *En egy szóval sem ismertem el*, mintha a hadsereg szolgálati és vezényleti nyelvének meghatározása felségjog lenne. Ellenkezöleg, egész határozottsággal megtagadtam ennek a felfogásnak a jogosultságát és még az is kétségbevonnam, hogy a nyelv kérdése akár a vezérlet, akár a tulajdonképpeni vezénylet körébe tartoznék és ezek kijelentése után nemdottam azt, hogy még ha a szolgálati és vezényleti nyelv úgy helytelen értelmezéssel a felségjogok közé soroltatnék is, az 1867. évi XII. t. c. 11. §-ának világos értelme szerint az csak a magyar király által kizárólag alkotmányosan, tehát egyedül a felségjogok egyetlen forrását képező nemzet ellenőrzése mellett és minden idegen állam nyelvének teljes kizárásával, csak a magyar nyelv feltétlen érvényesítésével gyakorolható.

Budapest, 1903. július 9.

Bakonyi Samu orsz. képviselő, a véderő-bizottság tagja.

A holnapi ülés.

A képviselőház holnapi ülésén folytatni fogják a miniszterelnök programja felett megindult vitát. Holnap szólat *fel Hock* János, kivüle még *Nessi* Pál, *Papp* Elek, *Olay* Lajos, *Várady* Károly és *Gabányi* Miklós iratkozta fel szólásra.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanács volt, amelyen a fővárosban időző valamennyi miniszter résztvett.

A pestmegyei főispán marad. Pestmegye hivatalos lapja illetékes forrásból jelenti, hogy *Deniczky* Ferenc v. b. t. t., főispán *Széll* Kálmán volt miniszterelnök és belügyminiszternek benyújtotta főispáni állásáról való lemondását, aki azonban a lemondást nem fogadta el. Gróf *Khuen-Héderváry* mostani miniszterelnök és belügyminiszter, biztosítván a főispánt bizalmáról, felkérte, hogy tevékenységét szentelje továbbra is eddigi állásának. A főispán erre elhatározta, hogy megmarad állásában.

KÜLFÖLD

Loubet visszatérése. *Loubet* londoni tartózkodásának utolsó napjáról a következő részleteket írják:

Lansdowne külügyminiszternél tegnap *Loubet* köztársasági elnök és *Delcassé* külügyminiszter tiszteletre díszlakoma volt, amelyen a diplomáciai kar tagjai és különböző angol méltóságok viselői vettek részt. Innen *Loubet* a Buckingham-palotába ment, hogy résztvegyen a bálón, amelyet a királyi pár az ő tiszteletére rendezett. A bejáratnál a király fogadta az elnököt, aki a királynak nyújtotta karját és a mögöttük sorakozó díszes társaság élén vonult végig a díszhelyiségekben. Az elnök éjféli után tért vissza a *Yames*-plotába.

Loubet reggel félkilenc órakor utazott el. A pályaudvaron voltak *Edvárd* király, a *walesi* herceg, a *connaughti* herceg, *Keresztély* dán herceg, továbbá *Balfour* miniszterelnök, *Lansdowne* külügyminiszter, *Lord Roberts* tábornagy, a lordmajor és sok más notabilitás, hogy elbucusszanak az elnököt. A király szívesen kezet szorított *Loubet* elnökkel, *Delcassé* külügyminiszterrel és az elnök kíséretének többi tagjával, mire a vonat *Eljen* a király! *Eljen* *Loubet*! *Eljen* Franciaország! kiáltások között megindult.

London, július 9.

Mielőtt *Loubet* köztársasági elnök a *Guichenon* Douvert elhagyta, *Edvard* királyhoz táviratot intézett, amelyben legmélyebb köszönetét fejezi ki azon szíves fogadtatásért, amelyben őt mint Franciaország képviselőjét és Anglia barátját részesítették.

Calais, július 9.

Loubet köztársasági elnök délben ideérkezett. A lakosság lelkesedve fogadta. *Loubet* elnök kijelentette, több finnie beszédre válaszolva, hogy Londonban ismét egyszer megállapítható, hogy Franciaországot a külföldön igazságosabban ítéltek meg, mint ahogy az ország magamagát méltányolja. Újja mély benyomást tett rá — ugymond az elnök — és hazafüli örömtől érez, hogy ezt hangos szóval kifejezheti. Bizunk megunkban, tév hozzá az elnök, számtalan segédforrásunk van és szép országunk lakosságának jóakarásával mindinkább haladni fogunk a civilizáció útján. Az elnök végül azon reményének adott kifejezést, hogy a békek egyetértés mind több teret foglal el a háborúktól és egyenetlenkedésektől Franciaországnak és az emberiségnek javára. Az elnök innen St.-Paulba utazott.

A balkáni forrongás. Annak, hogy a törökök, megszorodott haderejével, szigoruan őrzik a török-bolgár határt, máris látszik az eredménye. A macedonok nem igen szökődhetnek át Bulgáriába s viszont. Konstantinápolyban azt a hírt terjesztették ma, hogy a porta hadat üzent Bulgáriának, de ezt csakhamar megcáfolták. Eleve is tudható volt, hogy tőzsei manőver.

A Yildizben tegnap rendkívüli minisztertanács volt. A porta megkezdte a hónapok óta mozgósított iláve-zászlóaljok szabadsgóságát. Hír szerint ezeket *Omer Rusdi* basa hadtestétől elvett csapatokkal fogják helyettesíteni, ha rendelkezésre fognak állani. Valószínű, hogy azoközben néhány új iláve-zászlóaljat hívnának be.

Riza bég, a djakoval albán főnököt, akit csak nemrég neveztek ki ezredesé, — mint tudósítónk jelenti — tegnap éjjel konstantinápolyi lakásán ellopták és egy kényes álló hajóra vitték, amely az ezredest Aleppóba fogja szállítani száműzetésbe. *Riza bég* a száműzetésbe fia is követni fogja családjával együtt. *Riza bég* fia, akit édesapjával együtt száműzték, a szultán szárnysegéde volt.

Az új görög kormány. A király az új kabinet megalakításával *Rallit* bízta meg, aki a minisztériumot a deljanniszák sorából fogja megalakítani. Ez az ellenzék győzelmét jelenti, melynek az eredménye, hogy most már Görögországban meg fog szűnni a forrongás a mészola-monopólium miatt.

A pápa halódása.

≡ A Budapesti Napló táviratai. ≡

Róma, július 9.

A pápa orvosai azt mondják, hogy amit eddig mondtak, azt nem kell szószentertenni. Mert a pápa, aki mindig sokat tartott az egészségére s akinek mindig gyöngéje volt az, hogy aggróban is erősek tartásák, javulása óta mindig olvassa a lapokat. Erre való tekintetből pedig rendes megszokott lapjaiból külön kiadásokat nyomattak az ő számára, melyekben az ő állapota a körülményekhez képest lehet kedvezőnek volt föltüntetve. Arról a bulletinról azonban, amit ma reggel kiadtak, az orvosok azt mondják, hogy ez a teljes valóságot tartalmazza. S az a teljes valóság örvendetes meglepetés. A jelentés így szól:

A szentaty a az éjjelt nyugodtan töltötte. A tüdő ama része, melyet a mellhártyában lévő csekély mennyiségű folyadék nem borít, teljes gyógyulóban van. A pápa közérzése folyton javul. *Lapponi*, *Mazzoni*.

A Vatikán személyzete a folytonos riasztó hírek és az éjjeli őrszolgálat következtében teljesen ki van merülve s *Cagian* majordomus nagybetegen fekszik.

A *Message* szerint a pápa nyugodtan aludt reggeli két óráig. Kétszer adtak még őszentességének huslevest, egyszer pedig kevés digitáliszt. Oxigént nem alkalmaztak. A vesekiválasztás kimaradása folyton tart, ami miatt súlyos vesebeli komplikációitól lehet tartani. A *Popolo Romano* jó információi alapján megerősíthető véli azt a hírt, hogy az elmúlt két napon *tényleges javulás állt be* a pápa állapotában. Bár nem szabad tulságosan optimistának lenni, de a szentaty jelen állapotá-

val szemben a pesszimizmus sem helyénvaló. Állapota *remélni engedő fölépülést*, amiről az elmúlt napokban szó sem lehetett.

A pápa az éjjel keveset aludt. Félhat óraker fölkelt. *Mszre Mazzolini* misét mondott a szentaty szobájában. Ezután a pápa bouillont vett, *Mazzoni* tanár fénylő óraker érkezett a Vatikánba és egyórai ott időzés után távozott. A pápa hőmérséklete 36.2 és 36.6 között ingadozik. Erőreves kissé gyöngé. A kezén mutatkozott *cyanosis lassankint megszűnik*. Ha semmi nem jó közbe, *Mazzoni* csak esti fénylő óraker tér vissza a Vatikánba. A veseműködés ismét javul. *Egyelőre nem lesz orvosi konzilium*. Alapltalan az a hír, hogy *Machiasavas* és *Rossini* tanárok meglátogatták a pápát. *Mszre Volpini* halálát nem köztölték a pápával és nem harangoztak a Szent Péter-templomban, melynek *Volpini* kanonoka volt, hogy ne nyugtalanítsák a szentatyát.

Volpini a pápa tudvalevőleg hétfőn nevezte ki sajátkezü kézírással a *kongregáció konzistorialis* titkárává s a halála azért okoz nagy zavart a Vatikánban, mert a küszöbön álló konkláve titkári teendőit ő végezte volna.

Ma reggel 10 óraker *Mazzoni* tanár kijelentette, hogy a tegnap este tapasztalt csodálátraméltó fordulat a pápa betegségében az éj folyamán még jobban megerősödött s a pápa állapota egyre javult. A fontosabb szervek újra csaknem normálisan működnek. *Egy erős férftanul ez már az egészséget jelentené. Ha az utóbbi napok folytonos változásai és fordulatjai folytán nem volna elhamarkodott így beszélni, azt mondaná, hogy a pápa veszedelmen kívül van. A mára hirdett konzultáció elmarad.* *Mazzoni* így nyilatkozott egy hirlapiró előtt:

— Az én orvosi és sebészti tudományom véget ért. A pápa valóságos talány, mely a legvalószínűlenebb formákban nyilatkozik meg, tegnap délelőtt halálisan fáradt volt, délután pedig minden segítség nélkül kelt föl az ágyból s csak támogatni kellett, hogy a karosszékieg juthasson. *Ilyesm az én 25 éves kórhezi gyakorlatomban nem fordult elő s nem magyarázhatom meg mással, mint azzal a nagyszerű életenergiával és akarat-tal, mely a halálos bágyadtságban is diadalmaskodik. E szeretlen energia nélkül a pápa már rég halott volna.*

A pápa betegségéhez természetesen sok előkelő orvos is hozzászól. Aki pedig nem szól hozzá, azt megszólaltatják. Így egy párisi lap szerint *Bacelli* olasz miniszter, a híres orvos azt mondta, hogy a pápa a vatikáni kertekben maláriát kapott, s most annak a következményeit nyögi. A párisi lap azonban visszaélt *Bacelli* nevével. A vatikáni kertekben nyoma sincs a maláriának, s ha a pápa csakugyan maláriás lenne, annak minden tünete meg kellene hogy legyen nála. Amiről azonban szó sincs. *Celli* tanár, a római *Campagna* alapos ismerője is azt mondja, hogy a pápa nem malária-beteg. Bárasak az volna, mert ez a baj gyógyítható lenne. A pápa baja az agkör, s mostani betegsége biztos halált jelent a 94 éves aggastyánra.

Mintha azonban a tények meg akarnák *Celli* véleményét cáfolni, a pápának veséje, mely három napig béműlt volt, megkezdte működését, ami *váratlanul kedvező fordulat. Az is kitünt, hogy a pápa tüdője nincs meglámadva s e tekintetben Lapponi diagnóza helytelen.*

A *Tribuna* mai rendkívüli kiadása azt jelenti, hogy az orvosok a pápának kétóránként való táplálkozást rendeltek. A szentaty ugyan követi ezt a rendelést, azonban kedvtelenül. A *Tribuna* közli a pápa betegségének történetét. E szerint a pápa, amidőn e hónap 3-án a Vatikán kertjében tett sétáról visszatért, úgy nyilatkozott, hogy a séta igen megkönnyítette és hogy a következő napon ismét ilyen sétát akar tenni. Bár a szentaty a másnap rosszul érezte magát, — rosszulétét emésztési zavaroknak tulajdonította — mégis a kertbe ment. Midőn visszatért, azt vette észre, hogy jobban van. A friss levegő jót tett neki. Emeltett lap a kiadott orvosi jelentések alapján teszi szová a következő napok körtüneteit és megjegyzi, hogy a pápa állapotának javulása ma már nem tart és hogy abban depresszió állott be. Végül kijelenti a *Tribuna*, hogy értesülései autentikusak.

Éjjeli távirataink:

Róma, július 9.

A *Giornale d'Italia* szerint *ti van zárva, hogy a pápa veselőbban szenved. Mazzoni* tanár azt állítja, hogy előre mitem lehet határozottan állítani. Ha meggyógyul a pápa, a betegség folytán vissza fog maradni némi gyöngeség, amely még fiatal embernel is visszamaradna. Még ezen esetben is volna aggodalomra ok. Azt is hozzátészi az említett lap, hogy a pápa ma reggel mosolyogva fogadta az orvosokat. Javulása folyton tart, állapota azonban még mindig komoly. A *Tribuna* jelentése szerint ma reggel 5 óraker szellőtetés végett felnyitották a pápa lakosztályának ablakait. A Vatikánból távozó személyek megnyugtató híreket hoznak. Azonban *mszre Mazzolini*, aki az Irgalmas-nővérek templomába ment misemondás végett, azt mondta, hogy lehetetlen az őnámítás a pápa állapotát illetőleg. A pápa szervezete kétségbeesetten küzd a halállal.

Délelőtt 10 óraker magához hívatta a pápa *Rampolla* biboros-államtitkárt és hosszabb ideig beszélgetett vele, miközben fontos ügyek iránt tudakozódott. A pápa melegeledésének adott kifejezést azon érdeklődésen, melyet több uralkodó és magas személyiség, valamint a biborosok és Róma városa tanusítottak hogyléte iránt. *Rampolla* beszélgetés közben elmondta a pápa betegségeinek egyes fázisait és azon reményének adott kifejezést, hogy le fogja győzni még mindig tartó gyöngeséget. Majd megkérdezte ő szentésze *Rampollát*, vajjon nines-e vele megbeszélni valója, majd leghiggadtanban tárgyalta az eléje terjesztett ügyeket és megfelelő utasításokat adott. Amidőn a pápa *Rampollát* elbocsátotta, kijelentette, hogy szívesen fogadott volna más biborosokat is.

Róma, július 9.

Az *Osservatore Romano* jelentése szerint még mindig számos távirat érkezik, melyek értesítést kérnek a pápa hogylétééről és kifejezést adnak ama kívánságnak, vajha a szentaty egészségére helyreállana. A táviratok közt vannak a szász király, a spanyol király, *Szergiusz* orosz nagyherceg, valamint a francia nemesség sok tagjának táviratai.

Róma, július 9.

A *Capitale* hire szerint eszmecseré után teljesen egybehangozó meggyőzés folytán elismerték, hogy a pápa halála esetére *Viktor Emánuel* olasz királynak Párisba való utazását el kell halasztani és valószínűleg szeptemberre kell kitűzni.

Róma, július 9.

Délután 3 óráig a pápa jól érezte magát s megkönnyebbült, de ekkor erősített adtak a szentatyának s eközben köhögési roham vert erőt a pápán. A roham olyan makacs volt, hogy a szentaty csaknem eszméletl veszelette. A környezet beszél, hogy a köhögés alatt a pápa sok vért köpött. Azonnal telefonoztak *Mazzoni* tanárért és *Rossini*ért, a római klinika kiváló tanáráért. *Rossini* hamarosan megérkezett a pápa betegágyához s megvizsgálta a nagy beteget. Véleménye egy csapással tönkretette az optimisták reménykedését. A délutáni bulletin így hangzik:

Minthogy a szentaty állapota délután rosszabbodott, öt óraker orvosi konzilium volt, amelyben *Rossini* is résztvett. A vizsgálat eredménye az, hogy a perlonitikus exszudátum rohamosan növekedik, a szivhagok gyöngék, erőreves 90, a lélegzés felületes és ritka, a veseműködés ismét csekély. A szentaty állapota megint komoly.

A konkláve s egyebek.

Oreglia bibornok-camerlengo vasárnap betelepedett a Vatikánba s azóta ugyancsak szigoruan rendelkezik. *Respighi* bibornoknak, Róma vikáriusának tollba mondta, hogy a pápáért Olaszország minden templomában misoda imát mondanak s a távirót lefoglalta egy egész órára. Azután megparancsolta *Rampollának*, hogy személyesen menjen el az olasz igazságügyi minisztériumba s az olasz kormányt adja hivatalosan tudtára a pápa veszedelme állapotát. *Ezzel a tényével a bibornok-camerlengo elismerte az 1871. május 31-ki garancia-törvényt*. Ezt 1878-ban *Peccei* bibornok, mint akkori camerlengo, nem tette meg s így *Oreglia* eljárása a legnagyobb hűderezű lépés,

vagyis ő, mint az anyaszentegyház főkamara és ez idő szerint pápahalnyet, mint olasz állam-polgár elismeri a savoyai ház uralmát és az 1861. március 17-ki alaptörvényt.

Az *Italia* híre szerint *Mathieu* bíboros tanácskozott *Oreglia* bíborossal Franciaországban konklávé esetében való vétőjogáról. Az *Italia* azt hiszi, hogy Franciaország ugyanolyan magatartást fog tanúsítani, mint az utolsó konklávé alkalmával. *Vives y Tuto* bíboros az *Italia* egy munkatársának kijelentette, hogy a bíborosok a pápa előre nem látott megbetegedése folytán utódja választását illetőleg nem tudnak maguknak kellő képet alkotni a helyzetről. Ugyanez a híre szerint egy diploma kijelentette, hogy *Rampolla* bíboros-államtitkárnak nincs kildása arra, hogy pápává válasszák. A *Messenger* azt mondja, hogy úgy látszik, az olasz király párisi útját augusztusra fogja halasztani.

Zanardelli miniszterelnök a pápa betegségéről szóló első hírek után megtette a megfelelő intézkedéseket. Nemcsak Rómában és Olaszországban van teljes rend és az egész sajtó méltóan emlékezik meg a pápáról, hanem a közvéleményben is teljes bizalom mutatkozik *Zanardelli* intézkedései iránt, amelyeknek célja az esetleg tartandó konklávé alkalmával a közrendnek és teljes szabadságnak fönntartása.

Németország kilátásai pápaválasztás esetén kedvezők. Az összes pápajelöltek, akiknek alapos reményük lehet a megválasztásra, barátságos érzelmekkel viseltetnek Németország iránt. A németellenes irányzat képviselőjének, *Rampolla* bíboros-államtitkárnak alig egy tuca szavazata lesz a francia, spanyol és olasz bíborosok közül, de azért meg tudná akadályozni egy neki nem tetsző jelölt megválasztását. Éppen ezért azt hiszik, hogy kompromisszum fog létrejönni a lehetséges, hogy a pártok Agliardi személyében fognak megállapodni.

Róma, július 9.

Az illetékes körök leghatározottabban hivatalosan megcáfolták amaz elterjedt híresztelést, hogy a bíborosok egyes csoportjai összegyűltek, hogy megbeszéljék a konklávé összehívását. A kardinálisok ilyen célból egyáltalán nem gyűléseztek.

Róma, július 9.

A konklávé előmunkálatai szakadatlanul folynak. *Rampolla* mindjában előtérbe tolja bizalmi emberét, *Di Pietro* bíborosokat. Ha *Di Pietro* megválasztják, akkor *Rampolla* marad az államtitkár s még inkább a kezebe kaparítja az ügyek vezetését, mint az okos *XIII. Leo* aiat *Oreglia* azonban, *Rampolla* pártjának nagy megöröknyödésére, egészen berendezkedett a Vatikánban s ott már nemcsak urnak érzi magát, de a szerint is viselkedik.

HIREK

Budapest, július 9.

— **BUDAPESTI NAPLÓ.** Junius 30 ikán új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Személyi hír.** Dr. *Bubics* Zsigmond kassai püspök orvosi rendeltetése gyógykezelésére céljából ma nyugatabb időre Badenbe utazott.

— **Küttetés.** A király, mint a hivatalos lap mai száma elterjedt híreiről, *Kronberger* Lipótnak, a Magyar Államosság Takarékpénztár vezérigazgatójának, a közgazdaság terén szerzett érdemei elismerésül a *Ferenc József-rent lovagkeresztjét* adományozta. *Kronberger* vezérigazgató, aki immár tizennyolc éve áll a takarékpénztár élén, kitüntetés alkalmából a takarékpénztár tisztikara testületileg üdvözölte.

— **Wölfling Lipót Münchenben.** Az egykori Lipót löchereg — mint Münchenből jelentik — tegnapelőtt *Adamo* Vilmmával a bajor fővárosba érkezett. Müncheni látogatásuknak az volt a célja, hogy *Adamo* Vilma háztartását feloszlassák, a butorokat *Gempe* szállítsák. *Wölfling* Lipót azonfelül egy müncheni butorgyárossal ebédlő-butorozatot rendelt meg. Az érdekes pár ma délelőtt Svájcba utazott vissza.

— **Uj egyetemi magántanárak.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter dr. *Fereny* Árpád sáros-pataki ev. ref. jogakadémiai tanárnak a kolozsvári

tud. egyetem jog- és államtudományi karán a nemzetközi jogból, továbbá dr. *Kovats* Ferenecnek, a pozsonyi jogakadémia helyettes-tanárának, a kolozsvári tud. egyetem jog- és államtudományi karán a statisztikából egyetemi magántanárként történő kinevezését jóváhagyólag tudomásul vette és őket ezen minőségükben meg erősítette.

— **Pauler Gyula meghalt.** *Tapolczáról* jelentik, hogy dr. *Pauler* Gyula országos főlevéltárnok, miniszteri tanácsos, az Akadémia második osztályának elnöke, a kiváló történétíró, tegnap délután Badacsonyban meghalt. A halál híre az Akadémia 6. üléstéren kitérték a gyászlobogót s a szomorú esetet meg-táviratozták a Sluderbakban tartózkodó báró *Edtvös* Lorándnak, az Akadémia elnökének, s a *Rade*gundban üdülő *Szily* Kálmán miniszteri tanácsos, főtitkár-nak. A magyar történelmi társulat, amelynek az el-hunyt egyik alelnöke volt, ma, csütörtökön délután négy óraker az Akadémia képestermében ülést tart a végítészessék módozatainak megállapítása céljából. — *Pa*uer Imre, az Akadémia II. osztályának titkára, fő-élő a II. osztály tagjai, hogy holnap, július 10-én, déli tizenkét óraker értekezletre gyűlenek össze az Akadémiában.

Az elhunyt *Pauler* Gyula 1841-ben született Zágrá-ban. Tehát most hatvanöt éves volt. Fia volt *Pauler* Tivadarnak. Iskoláit a fővárosban a piaristák gimná-ziumában és az egyetemen végezte, azután ügyvédsé-gei telet. Már igen fiatalon nagy sikerrel foglal-kozott történelmi kérdésekkel és 1870-ben levelező, 1877-ben rendes tagja lett az Akadémiának, 1895-ben pedig az Akadémia II. osztályának elnöke. 1874-ben *Horváth* Mihály ajánlata országos levéltárnoknak ne-veztek ki és ekkor hosszabb ideig a külföldi nagy levéltárakat tanulmányozta. Mint történétírónak fő-művei: *Wesselényi* Frenco nádor és társainak össze-esküvése. A Habsburg királyok története 1526-tól 1825-ig. A magyar nemzet az Árpádok korában. Ezt a munkát az Akadémia két jutalommal is kitüntette. 1896-ban lett miniszteri tanácsos. Emlékezetes nagy polemikát folytatott a millenniumi évenek kérdésében *Salamon* Ferenccel. Az országos levéltárnak ren-dezése, kibővítése és hozzáférhetővé tétele az ő mu-nkásságának nagy érdeme. Holtestét Budapestre hozzák és itt temetik el pénteken.

— **Bebel öröksége.** Néhány nap előtt jelentet-tük, hogy *Bebel*, a hirsveves német szociáldemokrata váratlanul nagy örökséghez jutott. A *Berliner Tageblatt* most a következő részleteket jelenti:

Kollmann annak idején egyéves önkéntes volt, majd megkapta a tisztj rangot. 1879-ben, amikor vég-rendelést *Bebel* tette meg általános örökségnek, még a hadsergeant szolgálat mint aktív tiszt. De már akkor is vizsgálhat volt készülődés, hogy elmebeli ál-lapotát megvizsgálják. Nemsokára azután elmenekült *Kollmann* Bajorországból, mert attól tartott, hogy té-bolydába internálják. Később *Umban* telepedett le, aztán kiskorúsították, tényleg tébolydában helyezték el, ahol husz évig tartózkodott. Az elhunytján roko-nai, két fivére, egy főhadnagy és egy főnérnök, to-vábbá elhalálozott nővérének gyermekei pörrel akar-ják megtámadni a végrendeletet. *Bebel* nemsokára *Umba* u'azik, hogy az ügyet személyesen ren-dezze.

— **A Hüssener-pör vége.** *Hüssener* tengerész-altszert, aki *Kielben* egy renitens alantószt leszurta, *hatévi várfogságra* ítélték. Mint *Kielből* jelentik, sok érdekes momentuma volt a tárgyalásnak.

Igy a tanúkihallgatás után a védő kérelmére felolvasták azt a levelet, amelyet a vádlott édesanyja-hoz írt. A levél így szól:

Édes anyámnak. Senki más ne olvassa!

Amikor zord cellaiba léptem, elfogott a fájdalom, hogy egy viruló, egészséges életet meg-szemmisítem. Megtanultam, hogy külsőleg ural-kojdam magamon, de itt bent éget és mély a fájdalom. E ső sorban rád gondok, édesanyám. De egy másik anyának a fájdalmára is gondolok, az elhunytján édes anyjára és kérem a jó Isten, segítsen rajta, hogy elviselhesse írtóztól veszte-ségét. Beszeme jut szava az *Urnak*, aki rátállt a gyilkosra, mert homlokára volt írva. De én nyu-godtan nézhetek a szemé közé annak az asszony-nak és mondhatom: Nem sérlettem meg a ma-gam és bajtársaim becsületét. Ám büntessenek meg, ha hibáztam, de nevrme nem tapad szenny. Azt írják nekem, hogy az elhunyt családja besz-zert akar rajtam állni tettemért. Mit akarnak ezek a szegény emberek? Meg se tudják érteni tettemet.

A vádló hatévi fegyházra és a tegezészet kü-ltelékből való kitaszításra szóló büntetésért, de a törvényszék a fentebb jelzett nyelhe ítéletet hozta. A kihirdetés után számos tiszt gratulált *Hüssener*nek. A hibetelenül nyelhe büntetés egész Németországban kinos feltűnést keltett és egy magas államtisztviselő ekként jellemezte a hangulatot:

— *Es az ítélet tizezer szociáldemokratát csinál.*

Általában azt várják, hogy *Vilmos* császár nem fogja helybenhagyni az ítéletet.

— **Sándor és Draga vagyona.** A *Neues Wiener Tagblatt* értesülése szerint a szerb kor-mány már elkészült a meggyilkolt királyi pár ha-gyatékaiknak leltározásával. *Draga* királyné minden ékszerét és a konakkon talált érték tárgyakat zár alá vették és rendelkezésre fogják bocsátani *Natalia* exkirálynénak, az oryellen törvényes örö-kösnek. *Hasztalan* kuláltak *Sándor király és Draga királyné* magánvagyona után, nem tudtak rá-akadni, hogy mely banknál őrzik a volt szerb királyi pár készpénzét és értékpapirjait. Azt megállapították, hogy *Sándor király* tavaly 800.000 frankot vett kölcsön a bécsi *Rothschild*-háztól és ezt az összeget egy banknál letétbe helyezte. A volt szerb királyi pár bécsi hitelezőit, ékszerészeket, divatárusok, kalapkereskedőit, kár-pítosok 400.000 koronát követnek a szerb ud-vartól. A kormány 20 százaléknál egyezséggel kínálta meg a hitelezőket, de azok visszazasitot-ták ezt az ajánlatot és pörrel fenyegetosok.

— **Az orthodox zsidók üdvözlote.** A magyar-országi orthodox izraelita hittelekezlet küldöttsége üsztel-gett ma gróf *Khuen-Héderváry* miniszterelnöknel és *Wlassics* Gyula kultuszminiszterrel. A küldöttség ve-zetője *Rech* Koppal budapesti orth. izr. rabbi, tagjai a nagyváradi szalmári, váci és németkeresztúri főrabbi, továbbá az orth. izr. közvetítő-bizottság tagjai, név-szerint: *Schneew* Antal (Nyegvár), *Österreicher* Lázár (Királyhelemez). *Spiegel* Ignác (Németkeresztúr), *Reizman* Herman (Kisvárd), *Freudiger* Mózes dr. *Schächter* Jakab, *Müller* Ede és *Frankl* Adol (Buda-pest), az orth. izr. közvetítő-bizottság titkára, *Weisz* Dániel és tanácsosa *Harstein* Lajos.

Dr. *Schächter* Jakab mint a küldöttség szónoka ékes szavakkal üdvözölte az orthodox zsidóság nevében az új kormányelnököt, mire gróf *Khuen-Héderváry* megköszönvén a figyelmet, kijelentette, hogy neki az a zsidóság, amely melegen ragasz-kodik ősi vallásához, nagyon szimpatikus és mi-vel a valláshoz való ragaszkodás a hazaszeretetet is involvája magában, az az orthodox zsidóságot hazafias törekvéseiben mindenkor kész támogatni. Miután még a küldöttség tagjai egyenként bemutat-tattak és a miniszterelnök minden egyes taggal kezet szorított, a jelenlévők éljenzése közt terembe vissza-vonult.

A kormányelnökötől a küldöttség a kultuszminis-hez hajtatót ahol az orthodox izraelita iroda titkára, *Weisz* Dániel lendü etés beszédben üdvözölte *Wlassics* Gyulát, az orthodox zsidóság örömeinek adva kifeje-zést hogy a miniszter továbbra is megmaradt hiva-talában, amelynek betöltésére magasabb úberaluzmsa és igazgáseretete által mintegy kijesztőznáva va. A miniszter meleg szavakkal adott kitérészt köszöneté-nek és miután a küldöttség minden tagjával néhány szót váltott, a tisztelgés véget ért.

— **Elhunyt főispán.** *Potsa* József, Háromszék-vármegye főispánja, valóságos belső titkos tanácsos, ma hajnalban hosszas betegség után 67 éves korában meghalt *Sepsiszentgyörgyön*. *Potsa* József huszonhét éven át vezette a vármegye ügyeit és mindig nagy buzgalommal fáradozott a székelesség érdekében. Anyagi áldozatoktól sem riadt vissza, hogy a Szé-kelyföldön gyáripár létesítése által előmozdítsa a köz-vagyonosodást. Az árvaház, a takarékpénztárak, a széke ly múzeum és több jótékony egyesület elnökét vesztette *Potsa* Józsefben, akinek elhunytja megye-szerie óriás sérvést kelt. A ravatalt a megyeházán állílják föl. A temetés szombaton délután két óra-ker lesz.

— **A népiszkolai szakfelügyelet.** A népiszkolai szakfelügyelet kérdése élénken foglalkoztatja most a tanítói köröket. Beható tanácskozások folynak külö-nösen a vidéki tanító-egyesületekben e fontos kérdés-ről, annál is inkább, mert e kérdés a hazai tanítók országos bizottságának augusztus 18-án tartandó nagy-gyűlésén döntés alá fog kerülni. A sopronvármegyei általános tanítóegyesület már be is küldte véleményét az országos bizottság elnökéhez s nézetét a követke-zőkben lejtí ki:

1. A kö-épiszkolai főigazgatói állások mintájára szerveztessenek megfelelő számmal elemi népiszkolai szakfelügyelői vagy más névvel főigazgatói állások. 2. Az elemi iskolai szakfelügyelők hatáskörébe csak az elemi iskolák tartozzanak. 3. A szakfelügyelői, illetve főigaz-gatói a látsokra elsősorban a kiválóbb rátermett, hiva-tottságot érő elemi iskolai igazgatók, tanítók neve-ztessenek ki. 4. A szakfelügyelők főigazgatók java-dalmazása legalább egy fizetési fokozattal magasabb legyen, mint az elemi iskolai igazgatóké. Ezenfelül az utazás alatt napidíjjal és kilométerenkint számítandó utazási díjjal lánddék el. 5. A felügyeletet a gond-nokságok, illetve iskolászekék is gyakorolhassák, de munkásságuk súlypontja az intézetek anyagi ügyeire vonakozzék. 6. A többi népiszkolai intézetekben kü-lön felső- nép-, polgári-iskolai, tanítóképző-intézetek stb. szakfelügyelői állások szerveztessenek.

— **Csolnakkal az Óceánon át.** *Blackburne* kapi-tány, aki már két ízben csolnokon telte meg az utat Európá és Amerika között. most — mint New-York-ból jelentik — újból megteszi ezt az utat. Vakmerő útját ezutal is egy 5 méter hosszú vitorás csolnokon teszi meg. *Blackburne* Hali'axból indult el és a francia partokon szándékozik kikötni, ha ugyan el nem vész a tengeren.

— **Rokkant.** Besoroztak katonának egy dolí legényt. Ót esztendő előtt sorozták *Malatij* Szávát, aki pontosan be is rukkolt októbernek elsején. Minden parancsnak híven, pontosan engedelmeskedett a fiatal rekru. Csak egynek nem akart: fegyverhez nyulni. Mert nazarénus volt s hitétől oly hü, hogy inkább becsukta magát. És őt keserves esztendőt töltött a szegedi csillagbörtönben. Hosszu, kínos évekot, mik főlvétek homlokára sötét neviket. Es *Malatij* Száva túrt és megadással viselte a súlyos büntetést, mit a fegyverfogás megtagadásáért rá mértek. A napokban leleit az őt esztendő. A huszonhatesztendő legényt a börtönből átkísérték a kaszárnyába, hogy folytassa a katonai szolgálatot. De *Malatij* Száva most már nem kellett katonáknak. A katonaoorvos írást adott neki, hogy mehet haza szabadon, bántatlanul, mert rokkant, harc képtelen. Megtörte a keserves rab-ság, amit meggyőződése szerint a hitéért szenvedett. Es visszament szomoruan a falujába, ahol talán rá sem fognak többé ismerni. Ez a nazarénus katoná szomorú története.

— **Miért szökött meg Rochefort?** *Gérault-Richard* csak most árulja el a *Petite République*ben, hogy négy év előtt minő huncutsággal íjlesztet rá az öreg Rochefortra, az öreg Jorradalmárra, ki is összes politikai átalakulásaiban, kezdve a radikális demokratától egészen az antiszemita demagógig, abban az egyben mindig hü maradt önmagához, hogy komoly veszedelem esetén rögvest menekül. 1889-ben *Constans*, akkori belügyminiszter, a nagyszájú pucos-hósnak ismert óvatosságát ravaszul arra használta fel, hogy a Boulanger-krízisnek hamarosan véget vessen. Ő tudniük reggeltől estéig „bizalmas” értesítésekkel addig nyugtalanította Rochefortot, míg az Belgiumban át Londonba nem szökött. Erre az epizódra emlékezett vissza *Gérault-Richard*, amikor a Dreyfus-ügy zavarai közepette *Déroulède* hírhedt puccsával kísérlelezt. Néhány pajtásával a vendéglőben ült és a farsalgás az izgatott újsághírekre fordult összekülvészekre, közeli elofogatókra és földözökre.

— **Ida vigyázzatok,** — mondá *Gérault-Richard* — rájesszünk kicsinyég az öreg urra?

Es rögtön az egész társaság a telefon-szobába sietett és összekülvéssel kért Rochefort ural... Villa Dupont...

— Halló! Ki ott? ... Rochefort ur?

— Igen. — felelt egy nő hang.

— Sziveskedjék őt a telefonhoz kérn.

— De nincs itthon. Majd átadom üzenetét.

— Igen, asszonyom, megocsájt, nem beszélhetek nyíltan. Kémekkel vagyok körülvéve és elvesztem, ha rajtakapnak. A rendőrségtől vagyok.

— Az isten szerelmére, mi az?

— Hive vagyok Rochefort urnak és bámulom. Vigyáznia kell, nagyon is vigyáznia.

— Beszéljen, az égre!

— Jönnék. Asszonyom, ha szereti őt, mentse meg. Két nap mulva ezt lehetett olvasni az újságokban:

— *Rochefort ma Genf-be érkezett.*

— **Tanítók kirándulása.** A tanítók fővárosi továbbképző-tanfolyamának hallgatói ma az Aquinocum rándultak ki. A tanítók csapata *Farkas* Sándor tanár vezette s ugyancsak ő tartott az aquinocumi romoknál érdekes előadást.

— **Ügyvédjelölték a vasárnapi munkaszünet-ért.** Száz ügyvédjelölt aláírásával ma kérvény ment a kereskedelmi miniszterhez. A kérvényező ügyvédjelölték azt panasolják, hogy a vasárnapi munkaszünetet elrendelő törvény jótéteményeit az ügyvédi és közjegyzői irodákban alkalmazott ügyvédek sajnosan nélkülözik, holott a méltányosság megkövetelné, hogy reájuk is, valamiképpen a többi irodák alkalmazottjaira, kiterjesztessék a törvény hatályát. Kérik a minisztert, intézkedjék rendeletileg, hogy a kötelező vasárnapi munkaszünetet az ügyvédi és közjegyzői irodákban alkalmazottak is élvezhessék.

— **Az új szerb levélbélyegeket.** Végre kiadták az új szerb levélbélyegeket, amelyeket a gyűjtők már feszülten vártak. Formájuk nem igazolja a jó hírt, amely őket megelőzte, hogy t. i. az új szerb levélbélyegeknak a legszebb levélbélyegeket. Az új levélbélyegen még látni a meggyilkolt Sándor király fejét, amelyet azonban a rányomott szerb címerrel felismerhetetlenné akartak tenni. Őt, tiz, tizenöt, husz, huszonöt, harminc és ötven parás, továbbá egy, három és öt denáros értékjegyeket bocsátottak ki. Nem sokára jönnek az egészen új levélbélyegeket, amelyeken már I. Péter arca lesz látható.

— **Öngyilkos földbírtokos.** Szatmárról jelentik: Berenczei Kovács Elemér e ökelő szatmármegyei földbírtokos tegnap szíven lötte magát és meghalt. Az öngyilkos a vármegyei társadalm egyik vezetőembere volt s állítólag vagyoni bukás vitte a halábra. Az utóbbi napokban többször emlegette az öngyilkosságot, de nem adtak hitelt a szavának. A tragikus eset nagy részvételt keltett a vármegyében.

— **Tolsztoj nyilatkozata Gorkijról.** A *Novoje Vremja* egy munkatársa meginterjúvotta *Tolsztoj*-t, aki nagy sajnálatának adott kifejezést a jelenkori irodalom dekadenciájára fölött. Mindenekelőtt arról beszélt, hogy minő tévedésben leledzenek a *Gorkij* nyomán induló írók, akik az orosz társadalom legalább rétegeit vázolják, mint például az *Éjjeli szállás* lakóit.

— Valaha én is tanulmányoztam a mezitláb-sokat („bossiak”), amikor résztvettem a moszkvai népszámlálásban. Voltak akkor barátaim a legundokabb és legpiszkosabb tanúk között. Mondhatom, igazságtalan, ha ezeket kegyetleneknek írják le. Gorkij helytelenül domborítja ki náluk ezt a jellemvonást. Persze, találni köztük elkeseredett, kaján embereket, de a kegyelenség valóban nem a főjellemvonásuk. Sőt ellenkezőleg, a legtöbbször a jószág és az erkölcsi egyensúly bizonyos formáját találtam. *Gorkij*nak, mikor nálam látogatóban volt, tanácsoltam is, hogy ezt a tulajdonságukat helyezze előtérbe. Továbbá be kellett volna bizonyítani, hogy ezek az emberek nem ismernek hamis félelmet, hogy nincs alattuk feneketlen mélység, hogy bármikor, amikor csak akarják, minden megerőltetés nélkül ismét biztos talajra léphetnek. Ismeretes a következő adoma: Egy bányamunkás éjnek idején valami sötét mélységbe bukik, de egyszerre csak belekapaszkodhatik valami kiálló sziklába és így egész éjjel élet-halál között lebeveg várja be a reggelt. Szürkületkor, amikor már egészen kimerült, észrevesz egy arra menő vándort és segítségért kiált. A vándor a mélység pereméhez lépve így szól: „Mit kiabálsz? ! Biztos talaj van a lábod alatt. Egy arasznyira lóg a föld felett, — ugorj le bátran! —” Erre az adomára kell gondolnia annak, aki a mezitlábakról beszél. Az igazi mezitlábás sohase íél, ha belebukik a kloakába, mert tudja, hogy csak egy arasznyira lóg a biztos talaj fölött.

Miután *Tolsztoj* ekként gúnyolta a romantikus drapériát, amelyet *Gorkij* hősei körül elhelyezett, *Gorkij*jal való találkozására tért át:

— Megmondtam ennek a fiatal írónak, hogy drámához elsősorban *dramai helyzet* szükséges. Erre ő veleszületett szerényiségével azt felelte, hogy a drámai helyzetek nem sikerülnek neki... Egyáltalán nem értem a modern színházat, — *Csehov* darabjait sem értem. Hogyan juthatott észbe, hogy a színpadon vázolja, miképpen unatkozik három orosz leány. Egyet csak ő maga untatott.

Az újságról arra a kérdésére, vajlon emberbaráti intézményekkel segítheti-e a mezitlábásokon, *Tolsztoj* ezeket válaszolta:

— Egy kirándulásom alkalmával az éjjeli szállásokba megismerkedtem egy mezitlábossal, egy elzülött művelt emberrel. Fürgé volt a kis emberke, mint valami veréb és társai „tisztelhetetlen” hivatás-Szivesen el-elbeszélgetett velem komoly kérdésekről és nagy pátosszal szavalt tiltott költeményeket. Felszólítottam ezt a művelt proletárt, másolja le számomra néhány kéziratot. A tisztelhetes nagy buzgósággal állt neki a munkának, ismét „burzsoá” lett, valami pénzt is takarított meg és aranyórát vett magának. De egy szép napon ismét ivásra adta magát s eltűnt és visszaért az éjjeli szállások világába. Mindent egy lakótársától tudtam meg, aki levelet hozott nekem a tisztelhetesről. A boldogulán kért, segítsék rajta és váltsam ki elzalogosított ruháit. Megint fölsegíttem és ő újra dolgozott számomra, aztán egy szép napon megint csak eltűnt. Ez az eltűnés és visszatérés még többször is megisméledött ugyanebben a formában. Ennek az embernek különben még az a megrögzött szokása is volt, hogy kéziratjait kijavította, egész mondatokat illesztett be és széjlegyzetekkel látta el. Tipusa volt a született mezitlábosnak és azt az ösztönét nem lehetett elfojtani se jószággal, se lenyegetésekkel...

Hát az a „bossiak” mindenestre masként fest, mint azok a Nietzsche-hívők, kiket *Gorkij* ír le és akik a modern orosz ifjúságnak annyira tetszenek.

— **Tíz egy katonai ruhakártyában.** Tegnap délután a brünni katonai ruházat-raktárban tűz ütött ki, mely a tető és a fűszerelés egy részét megsemmisítette. Oltás közben öt tűzoltó és két más személy könnyen megsérült.

— **Vasuti szerencsétlenség.** *New-Yorkból* érkező jelentések szerint Virginia-államban nagy vasuti katasztrófa történt, amelynél sok magyar és osztrák polgárveszült. A *New-Yorkból New-Orleansba* induló személyvonatba *Charlottenville* mellett beleütközött egy tehervonat. A tehervonat lokomotíva teljesen össze-tört a személyvonat utolsó kocsiját, amelyben ötvenöt magyar és osztrák kirándorló ült. A lokomotív személyzete elpusztult. A kettéhasított vasuti kocsij romjai között *húszhónét halottat és húsz súlyosan sebesülte* huztak ki. Egy utasnak, aki éppen az ablakon nézett ki, az ablak teljesen elvágta a nyakát s feje a sínpár mellett lévő árokba gurult. A vonatvezető megőrült, letépte ruháját s a közeli erdőbe rohant.

— **Egy, aki életben maradt.** Némán alusz-szák örök álmukat a belgrádi tragédia szomorú hősei, akiket a gyilkos éjszakán sebtiben eltettek láb alól az összekülvők. Valamennyiből csendes ember lett s nem kell már tartaniuk a gyilkosok-kal a legvittebb tábornoktól sem. Azok között, akik a proskribáltak közt voltak s akiket a véres éjszakán ki kellett végezni, volt *Todorovics* Velimir is, a Markovics Cincár kabinetjének belügy-minisztere. Őt is közrefogták és meg akarták ölni. De *Todorovics* csodálatos módon életben maradt és súlyos sebesülésekkel menekült a gyilkosok karmai közül. *Todorovics* tehát az egyetlen életben maradt áldozat, aki most, mint a *Belgradeke Novine* jelenti, nagy dologra szánta magát. Pórt akar indítani gyilkosai ellen. Bíró ítél-széké elé akarja hurcolni azokat, akik őt ártatlanul megtámadták és gyilkos merényletet követ-tek el az élete ellen. Nem *Todorovics* Velimir, a néhai Obrenovics-dinasztia hűséges exminisz-tere, hanem *Todorovics* Velimir belgrádi lakos, magánzó hajdud fel és az igazság szent nevében követeli, hogy büntessék meg azokat, akik egy polgártársuk életére törtek orozva, galádul, és azt örök életre nyomorékká tették. A belgrádi hír-forrás nem közli, hol akarja a szerencsétlen *To-dorovics* ezt a bűnpórt megindítani? Hol akar oltalmat találni és elégtételt keresni a súlyos megpróbáltatásokért? Talán a belgrádi büntető-bíróság előtt? Jó lélekkel tanácsolók, ha így akarná, hogy ne tegye. Nem mintha aggályaink volnának a belgrádi ítélőszék pártatlansága iránt, hanem azért a hagyományos bekezdésért, amit minden ítélet élére oda kell biggyeszteni. Ő felsége a király nevében kellene ítéletet mondani a *Todorovics* Velimir ügyében is. Ő felségének pedig már eddig is sok kellemetlenséget és bajt okozott ez a kérdés, amelyet azonban, hála a diplomáciai tapintatnak, mindeddig sikerült jól elintézni. És most akar kellemetlenkedni a szerencsétlen Velimir. Ime, ilyen auspiciumok mellett indulhatna meg ez a pör, amelynek csak azért lehetne megindulnia, mert a panaszos véletlenül életben maradt. Es *Todorovics* Velimir azt meri hinni, hogy van még igazság s elkövetkezik az ő napja is. Szegény ábrándos rajongó, aki még mindig nem vesztette el hitét az igazságban.

— **Sok a tanár.** A közoktatásügyi miniszterterümban most folynak az előkészületek a szeptemberben kezdődő új iskolai évre s most járnak le a pályázatok a megüresedett tanári állásokra. A főgimnázium, real- és kereskedelmi iskolai tanári székekre az idén oly feltűnően nagy számban jezentek a pályázók, hogy alig egy tizedrészüket lehet alkalmazni. A tanári pálya túlbővítése alkalmasint hatással lesz a jövő évi bölcsészeti beiratkozásokra.

— **Humor a törvényesék előtt.** A *Blackwoods Magazine* legutóbbi számában igen kedves oseevégés jelent meg az angol törvényesék humorvilágából.

Tanuvalomás dolgában — írja a szerző — a legelmébb felelet, amelyet valaha hallottam, a következő volt: Egy ügyvéd vajmi kevés sikerrel faggalta már jó sokáig a koronatanut, amikor végre is közbelépett a bírő és leintette a bősbeszédű prokátort. Az ügyvéd kissé dühös volt és végül még sok guynyai így szóló a koronatanuhoz:

— Oh, maga nagyon okos ember, nagyon okos-mondhatom, — azt mindnyájan halhatuk.

A tanu meghajtotta magát

— Köszönöm, ügyvéd ur, — nem adhatom vissza a bókot, mert megsejtetek.

Lord *Bowensnek* a szenális bírónak talán egyetlen hibája az volt, hogy nagyon hajlott az íróniára, amelylyel egyszerű végezes halást gyakorolt az esküdtbírságra. Egy betűró ült a vádlottak padján és teljes beismerésben volt. *Lord* *Bowens*, hogy a tárgyalás unalmasságát megszakítsa, a következő reszű-mét tartotta:

— Bizonyára észrevették, uraim, hogy a köz-vádú ur tulságosan kiszínözte a vádlott büntetének gonoszságát és ezért a vádlott érdekében, úgy illik, hogy követeljem, metkora *kimételességgel* járt el vállalkozásánál a ház lakóival szemben. Például, hogy ne zavarja a ház asszonyát, aki, mint önök látják, fölűte beteges hügly, figyelemreméltó gyöngédséggel lehuza oszmáját és daóra a barátságaitan időjárásnak, barisnyában járt. Továbbá, a helyett, hogy meggondolatlan garázdasággal az éléskamrába tört volna, gondosan elvárolította a szenesládát és minden egyéb akadályt, amelyek, ha kevesebb óvatosságot tanusított volna, akkora zajt okoznak, hogy a fáradt szolgasemélyzet megérdemelt álmából bizonyára fölriadt volna.

Mintán még egy ideig ebben a stílusban tovább oseevgett, az esküdtzék tanácskozásra vonult vissza, majd — elgépzelhetni a lord rémületét — felmentő verdiktet hozott.

— **Öngyilkos nagykereskedő.** Bécsből jelenti tudósítók, hogy *Reithoffer* Róbert, az ismert bécsi nagykereskedő-cég vezetője ma délután fűbőlötte magát. Öngyilkosságát szerencsétlen család viszonyok okozták.

— **Egy nap a pápa életéből.** Alább közöljük egy neuregiben megjelent hiteles előadás nyomán, hogy miképpen tölti napjait a pápa. Pontban hat órák reggel megjelenik a komornya a pápa hálószobájában, hogy parancsait fogadják. A hálószoba kisére és sárga kárpittal van bevonva. Független mögött van az ágy és egy ímázskönyv. Mialatt a pápa öltözködik, kis házikápolnájában elkészítik az oltárt az istentisztelet számára és mielőtt a szentatya öltözködésével elkészült, misét olvas, amelynél azonban csak saját szolgaszemélyzete lehet jelen. Néha a szerény házikápolna helyett az oratóriumban tartja meg a reggeli misét. Csak nagyon kivételesen engedik meg néha az olasz arisztokrácia legkiválóbbjainak, hogy az oratóriumban végighallgathassák az alig félórát tartó misét. De ekkor senkit sem mutatnak be a pápának és ő sem szólít meg senkit. E miséken már észrevehető volt, hogy a szent atyának nehezebb esik a lélegzés. Az oltár lépcsőin való felhaladás is nehezebb esett. De miközben mindjobban kiegyenesedett a teste és megelégnült az arca. Közvetlenül a mise után reggelizett a pápa. Reggelije tejeskávés és fehér kenyér. Reggeli közben olvassa a beérkezett leveleket és táviratokat és re'erálta a titkárnál. Azután visszavonul dolgozni. Nagy gondnal készíti encyklikáit és a fontos politikai iratokat. Mialatt egy ügyre vonatkozólag mindent végigolvasott, avval kezd a munkát, hogy egy nagy iv papírosra jegyzeteket ír. Ha teljes az anyaggyűjtés kis papírlapokkal szed elő s azokat írja tele sűrű írásával. Mikor készen van, akkor lediktálja titkárnak azt, amit a kis papírlapokra írt. A titkár azután elkészíti teljesen az iratot és a szentatyanak bemutatja. A pápa sokat javít s addig írja újra, amíg a pápa tökéletesnek nem mondja. A pápa egész kéziratait azután lefordítják latinra. Egy negyed tíz órákor kezdődnek a kihallgatások, amelyek tartama alatt nagy az élénkség az előszobákban. A kihallgatások végével sétára megy a pápa a Vatikán kertjeibe. Nem gyalogséta ez, hanem hordászekken viszik; csak néhány pillanatra hagyja el néha a széket, hogy egy keveset mozogjon is. Majd körülnéz a virágok közt és dícséri a főkertészt, ha valami különleges szép virágot mutat. Kbédnél egyedül ül a pápa. Rendszerint levest, húst, kenyeret, gyümölcsöt eszik és egy pohár könnyű bort iszik. Egyetlen szórakozása a sakkjáték, amelyhez kitűnően ért és alig veszt el egy játszmát. Harmadik évig volt a partnere pater Gioia, egy római lelkész. Sakkjáték után késő estig ismét dolgozott a pápa. Majd kiváló személyiségek látogatását fogadja egészen féltíz óráig, amikor az esti ima következik. Csak ezután olvastatja föl a napilapokat s csak utána jön az estebéd, amely után a pápa még késő éjjelig dolgozni szokott.

— **Östönidjék az állatorvosi főiskola.** A szeptember hó 1-ével kezdődik tanévvel a budapesti m. k. állatorvosi főiskola ismét nagyobb számban kerülnek állami östönidjék kiosztás alá. Legalább jó osztályzatú gimnáziumi vagy reáliskolai bizonyítvány alapján évi 600 kor. jeles bizonyítvány alapán évi 800 K. nyerhető el. Az ilyen östönidjékért az értekezési bizonyítvány hitelesített másolatával és szegénységi bizonyítvánnyal felszerelt folyamodványokat a földművelési miniszterhez címezzék, a nagy szünidők folyamán. vagy a szeptember hó 1-8-ig tartó beiratkozás alkalmával lehet az állatorvosi főiskola rektori hivatalánál benyújtani. Az östönidjék élvezete nem kötelező utólagos állami szolgálatra.

— **Az össezegett asszony.** A Svábhegy aljában talált össezegett női holttest ügyében még mindig folyik a rendőri vizsgálat. Tegnap egy *Laci* Ilona nevű 12 éves leány jelent meg a rendőrségen s a következkéket mondta: édesanyja, özevgy *Laci* Ferencné, született *Kovács* Erzsébet, számbokrétli születési 57 éves asszony, aki az Eggressi-ut 2-k szám alatt lakott s egy *Szabó* Pál nevű emberrel élt házasságban, június 30-án elbucszott hazulról:

— Édes lányom — mondta — többé nem látok! Ezzel az asszony, akit különbözően kissé hülyének tartottak, eltávozott s azóta nem látták. Másnap elment Szabó Pál is, hogy majd megkeresi az asszonyt, de azóta ő sem tért vissza. A kis *Laci* Ilona azóta kis öcsösével az alföldi-utcai menedékhelyen aludt. Tegnap egy képepal került a kezébe s abból olvastatja az össezegett asszony történetét. Mindjárt az a gondolata támadt, hogy ez ő édesanyja. A kis leány-nak felmutatták az össezegett asszony épeágban maradt ruhadarabjait és felismerte, hogy azok az édesanyja ruhái közül valók. A kis Ilona még kiene tanut nevelt meg, akik a rendőrség előtt szintén azt állították, hogy az össezegett asszony nem lehetett más, mint *Laci* Ferencné. A rendőrség az ügyben még folytatja a nyomozást.

— **Kara Györgye szobra.** A jövő esztendőben száz éve lesz annak, hogy *Karagjörgye Petrovics* György fegyvert fogott Szerbia felszabadítására. Egy bizottság alakult a célból, hogy a felszabadítóknak Belgrádban szobrot emeljenek. A szobor költségébe bele fogják vonni azt a nagyobb össezeget is, melyet

a 90-es évek e'ojén a cétra gyűjtöttek és melyet az akkori kormány elfoglalt.

— **Rákóczi-ünnepek Békéscsabán.** A kassai Rákóczi-szobor költségére Békéscsabán nagy méretű ünnepet rendezett a békésmegyei egyetemi ifjuság *Zsitvinsky* Mihály államtitkár védősége mellett. A várost a Rákócziak vörös-leketa zászlóival d. sztele ték fel. Az istentiszteleteken s a négyülésen hol *Kun Béla* beszélt tizezernyi tömeg vett részt. Este kurucostélyi rendeztek a Széchenyi ligetben. Beszélték *Farkas Feri* s *Pásztor Mihály*; *Ruzsinsky* Ilona operanékesnő nagy tetszés mellett énekel magyar da'okat, *Melcer* Tibor hatással játszott kurucodtákat.

— **Bokréta-ünnepek és sztrájk.** Egy szegedi építkezésnél a munkások elutottak a bokréta-ünnepléhez, amikor a munka nagyobb részének befejezése örömeire ősi szokás szerint fehér asztalhoz ülnek a munkások és pohárköcsintással és üdvözlő beszédekkel ünnepelik a házigazdát, az építőmestert, a palérolakat. A vacsoránál a fiatal házigazda is poharat emelt és ráköszöntötte a munkásokra. A tőszájban teljesen a munkások szájaize szerint akart beszélni, hogy masnap azok annál nagyobb gyorsasággal, kedvvel és szeretettel lássanak a dolgozhoz.

— **Munkások! Kedves polgártársak!** — hangzott a beszéd utolsó passzusa — amikor én ezuttal magukra köszöntöm a poharamat, megragadom az a kalmat, hogy kijelentsem, hogy én mindig a munkásokkal érek. Velük érek akkor is, amikor mások elzárkóznak jogos panaszaik elől. Velük érek, amikor a béreme'és harci zászlója alatt sorakoznak. Mert tudom, hogy verejeteles munkájuk nincs mindig megfizetve. En tehát arra emelem a poharamat, hogy a nélkülözést soha se ösmerjék és aruk verejétékvel mindig arányban álljon a munkájuk gyümö'ese, díjazása is!...

Dörgő éljenek követte a fiatal házigazda beszédét. Aztán a lelkes hangulatban a munkások egész este arról beszéltek, hogy ez aztán az ember. Ilyen kellene sok a munkásoknak.

A gazda pedig a beszéd hatásának tudatában odaforult az építéshez:

— **No! Ugy-e?! Meg'assa két hét alatt totó alatt leszünk.**

Az építés dühösen ült a helyén és csak ennyit mondott:

— **Majd elvállik.**

Másnap az új épületnél senki sem állt munkába.

Hurrdaták, éljenek a fiatal házigazdát. de — béremelést követeltek.

A sikerült zöldg-ünneplé t. i. sikerült sztrájk-al végződött. Ez volt a bokréta-ünneplé köszöntő eredménye.

— **Dinamitossz. Dinamitál állt bosszút bántalmazóni** *Bodva* baranyamegyei községben egy *Danner* nevű bányamunkás Vasárnap délután *Graner* Ignác koromájában mulattak a legények. Este fél négy része eltávozott a mulatóknak, csak néhány leány maradt még ott, köztük *Danner* Péter bányamunkás is, aki akkor már kissé ittas volt és folyton kötekedett társaival. A legények megunták a *Danner* civakodásait, elverték s azután kidobták a koromából. *Danner* hazament, dinamitot vett magához, majd visszament a koromához, ahol társai még mulattak, és óvatosan a koromszajót előt elhelyezte a dinamitot, maga pedig a gyújtószinor il az utca tulsó oldalára ment s onnan várta, míg társai kijönnek a koromából. Éjjelfél indulak ki a legények a koromából s a mint a kocsmaajtót elhagyták, óriási durranás hangzott. *Drobnik* és *Pupinszki* nevű legények, akik egymás mellett haladva legelől jöttek ki a kocsmaiból, darabokra voltak szaggatva, a többiek közül *Vi.ovich* szenvedett súlyos sérülést. Ennek a legénynek az egyik lábát szakította el a dinamit, a többieknek nem lett komolyabb baja. Fejtették, hogy a merényletet *Danner* követte el, keresék is a lakásán, de nem találták meg, csak másnap déiben akadtak rá a szőlőben, ahol egy oseresnyefára lelköltötte magát. A borzalmas esetről táviratilag értesítették a törvényszéket.

— **Meggyilkolt matrózok.** Londonból jelentik: A napokban érkezett meg *Plymouth* kikötőbe a *Bombay*ból jövő *India* gőzös, amelynek egyik utasa aki Gibraltárban szállt a hajóra, borzalmas eseményről adott hírt. Azt állítja, hogy ő maradt egyedül életben annak az angol hajónak a legénységéből, amely februárban indult el Angliából Gibraltárba. A marokkói partok közelében zátonyra jutott a hajó és mikor a hajóról csónakba szállva iparkodtak e'érni a partot, a kis lélekvesztő fölborult s a benneülő, harmincnégy főre rugó legénység közül huszonhatan a tengerbe fulltak. A többi tizenkét matróznak sikerült partra jutni, de a tengerparttól már lakosság valamennyit elfogta és agyonlőtte. Egyedül őt, aki beszélt egy kevés spanyolul, kimélték meg az agyonlőtetéstől és fogságra vetették. Végre sikerült hollétéről tudósítani az angol konzult, aki hadihajót küldött a fogoly kiszabadítására. Megszabadulása után majdnem négy hétig fektült a gibraltári kórházban, abnonnan most föl-

épülve, az *India* gőzösn újra visszatérhetett hazájába. Az angol kormány szigorú vizsgálatot indított ebben az ügyben.

— **A tüdővész átvitele.** Berlinből jelentik, hogy ott tegnap *Rossel* tanár a birodalmi egészségügyü hivatalban beszámolt a berlini orvostársaság tüdővész-bizottságának munkái'airól. A vizsgálat eredményét abban foglalta össe, hogy az ember tuberkulózis átvitelő a szarvasmarhára és viszont. Eldöntetlen marad az a kérdés, hogy melyik átvitel gyakoribb és mi en magy a ragályozás átvitelének veszedelme. Ennek a felfedezésnek a gyakorlati értéke mindenestre igen fontos és nagyban hozzájárulhat a tüdővész terjedésének megakadályozásához.

— **Egy híres hangverseny-énekesnő halála.** Bécsből jelentik, hogy tegnapelőtt meghalt az ott látogatásban időző *Kraeff-Cortese* Minni amerikai koncert-énekesnő. Cortese kisasszony Chicagóban született s pár évvel ezelőt a berlini udvari operának volt szerződtött tagja. A művésznőnek erős mező-szopránya volt. Már hosszabb ideje, hogy látogatásban volt egy Bécsben élő barátjánél, hol tizenkét nappal ezelőt megbetegedett. Vérmérgezőst kapott, amely a művésznőt virágzó ifjuságában, harmincöt éves korában megölte. Holnap, pénteken temetik el Gumpendorfban.

— **Harc a Lóri-pusztán.** Véres örsüzletkezés történt az egerszegi határban levő *Lóri-pusztán* az arató munkások és csendőrök között. Az uradalom részére 45 aratómunkás volt szerződtetve. Ezek a munkások még vasárnap megérkeztek a pusztára és másnap kellett volna átvenniük a hoti eleséget, hogy kedden a munkát megkezdhessék. *Szilbert* Lajos gazdaságot kimérte az aratóknak a szalonnát, lisztet és egyéb élelmi cikkeket, de valamennyi romlott volt. A munkások nem is fogadták el és kijelentették, hogy addig nem állanak munkába, amig megfelelő élelmi cikkeket nem kapnak. Erre a tisztartó feljelentést tett a szolgabírósnál, abnonnan csendőröket küldtek ki a munkások megfélemlítésére. A helyszínen megjelent csendőrök mit sem tehettek a munkásokkal szemben, akik nyugodtan ültek az urasági udvaron s várták az élelem kiadását. Ott töltötték az egész napot, de minthogy a magukkal hozott élelmi is elfogyott, másnap reggel elindultak a pusztáról. Ekkor azonban eibük állottak a csendőrök és kényszerítették őket a visszatérésre, amit a munkások megtagadtak. Egy ideig farkasszemet néztek az éhségől hajtott munkások a csendőrökkel, de végre is össeztűtközésre került a dolog, amikor is a csendőrök fegyverüket használták és a munkások közé löttek, kik közül *hatan súlyos sérülést szenvedtek.* A szomorú esetről távirati jelentést küldtek a vármegye alispánjához és a csendőrpáncsnöksághoz. A vizsgálatot elrendelték.

— **Meglopott gyáros.** A minap egy bécsi gyáros panaszt tett a rendőrségen, hogy egy leány, aki-vel együtt mulatott egy fővárosi mulatóhelyen, ellopja 200 koronát. A rendőrség leartóztatta a tolvaj leányt, aki *Stranf* Mária budapesti születési 13 éves rendőri felügyelet alatt álló leány. Beismerte a lopást és megvallotta, hogy a pénz kedvesével, *Baldas* Pál pincérelt lompolta el. Baldas rovtott muttu tolvaj, akit a tolvajvilágban *Rücskös* Pálí álnévén hívnek. *Rücskös* Pálnak két tarót találtak. Az egyik egy pénzerszínű, a másik sárga bőrtárcsa több rekeszsel. Valószínű, hogy ezek is lopásból erednek. A rendőrség *Baldas* Pált is letartóztatta.

— **Ítélet a Sturdza pörben.** Bukarestből írják, hogy a napokban végre befejeződött az a szenációs pör, amelyet az elhalt *Sturdza* herceg végrendeletének meghamisítása miatt indítottak. A pör akkoriban óriási feltűnést keltett, mert a bukaresti társaságnak több becsült és tekintélyes alakját is belevonták a hamisítási ügybe. Amint a tárgyalások folyamán kitudt, *Miclescu*, az *Umirea* részvénytársaság igazgatója, akit osalás miatt fogtak el, a fogházban egy *Botez* nevű emberrel ismerkedett meg, aki rendkívül ügyes íráshamisító volt. *Miclescu* erre rávetette *Botez*ot, hogy írjon *Sturdza* herceg nevében egy végrendeletet, mely szerint a herceg, teljesen figyelmen kívül hagyva nejét, örökösévé *Miclescu*-t, valamint még egy néhánny más rokonnát nevezte ki. A hamisítás azonban kiderült és a bűnperbe belevonták *Catargi* képviselőt is, akinek *Sturdza* leánya volt a neje, valamint *Catargi* ügyvédjét, *Barozit* is. *Botez* ötévi fogságra, *Miclescu* három esztendőre, *Catargi* és *Barozit* pedig héthónapi fogságra ítélték. *Sturdza* herceg vagyona különben, — amely pedig több millióra rugott — mint később kiderült, a herceg oktanon pazarlása következtében nagyon megcsappant.

— **A sztrájkolók bosszúja.** Tegnap este a Baross- és Gólya-utcai sarkán *Kovács* Sándor kovácslegény találkozott egy negyven fónyi sztrájkolók kovácslegény-csapattal, akik bosszúból — mivel *Kovács* nem tartott velük — alaposan össeverték s közülük az egyik hátba is szurta. *Kovács*ot *Réczy* tanár kiküldte szállították, ahol ápolás alá vették. A rendőrség a sztrájkolók ellen megindította a vizsgálatot.

— **Gyilkos villamos áram.** Lembergől jelentik, hogy tegnap a nagy viharban leszakadt egy telefon-

drót a villamos vasut felső vezetékére esett. A drótnak az utóára felőleg végét megfogta egy *Mandyk* nevű házmeester, akit a villamos áram azonnal megölt. Egy *Basil* nevű ember és felesége, akik *Mandyk* segítségére akartak sietni, súlyos égési sebeket szenvedtek.

— **Megtöltött szocialista körmenet.** *Genybol* jelentik, hogy az odaváló francia szocialisták és szabadkőművesek vasárnap külön akarták megünnepelni a július 14-iki francia nemzeti ünnepet, ellentétben a francia konzulátus által tervezett hivatalos ünnepséggel. Több francia képviselő megígérte, hogy beszédet fog mondani a szocialisták ünnepén, amely körmenettel ért volna véget. A kormány azonban a körmenetet megtiltotta, mert zavargástól tartott.

— **Rendőri hírek.** Ma délelőtt a Hungária-körút és Szent László-ut keresztezésénél egy személyvonat elgázolt egy munkást, aki a kerekek alatt meghalt. — Ma délelőtt *Lavatóka Györgyné* két éves József nevű fiát Újpesten a Váci-ut Mauthner-téle gyárból kirobogó villamos motorkocsik elütötte. A szerencsétlen gyermek jobb kezefejét a vasut kerekei lemetsztették. A fiút súlyos sebesülésével a gróf Károlyi-kórházba vitték.

(x) **Kriegner-féle akadémia** arc krémje 2 K. Főrak-tár Budapest, Calvin-téri gyógyszerár.

(x) **4 1/2 ko. Gyöngy-kávét** 15 K. küld bérmentve Belák István kávé-magazin Budapest, Rottenbiller-u. 4.

(x) **D. Fèvre-szódavízgépek** Kertész Tódornál.

Sándor király mint diák.

(Egy árva gyermek, kinek szülei még élnek. — Sándor király műveltsége. — Bölcselmi kérdések. — Divina Comédia. — A király fél. — Fátum.)

Budapest, július 9.

A *Revue de Paris* legutóbbi számában érdekes cikket írt Sándor szerb királyról *Mallet* Albert, a párisi Condorcet-líceum tanára, aki valamikor házi tanítója volt az utolsó Obrenovicsnak. Többek között ezeket írja szerencsétlen tanítványáról:

Sándor igazságos és jó természetű volt és valahányszor a maga elhatározása szerint cselekedhetett, a nélkül, hogy idegen belolyás elnyomta volna szive ösztönét, tettei mindig jósságot és igazságot árultak el. A kis királyfiinak sok bánatot okozott szüleinek viszálykodása, mert apját is, anyját is szerette. Elhagyatottsága miatt nagyon szenvedett és egyszer mély levertséggel így szólott hozzám:

— Olyan árva gyermek vagyok, akinek szülei még élnek.

Hét esztendőn át tanítottam és jó lélekkel mondatom, hogy hazugság. Mintha Sándor király korlátolt elméjű lett volna. Növendékem nagyon is józan és világos eszű gyermek volt. Szegényke úgy élt a konak gyermekszobájában, mint valami fogoly. Naponta körülbélül hat tanár váltotta fel egymást a királynál — mindmegannyit a régensség szerződöttete — és minden óra után „viselkedésből, szorgalomból és haladásból” bizonyítványt állítottunk ki róla.

— Ó felségének általános enciklopédikus műveltségre kell szert tennie, — adta nekem u'asításul *Risztes*.

Tényleg, a király többet tudott tizenhétéves korában, mint más gimnazista hasonló korban. Franciaúl úgy beszélt, mintha anyanyelve lenne, pompásan tudott németül és oroszul, értett olaszul és angolul, könnyedén olvasott latinul. Bölcselmi kérdések iránt szenvedélyesen érdeklődött. Franciaország történetét a legapróbb részletekig ismerte. És ha nem is volt oly elmés eszevegő, mint az apja, sok mindenhez hozzá tudott szólni. Akár irrdalomról, történelemről, művészetéről, nemzetgazdaságról, politikai és alkotmányos elméletekről avagy nevelési kérdésekről volt szó, mindig tudott véleményét mondani, amely többnyire helyes volt és elárulta, hogy önállóan gondolkodott a dologról. Régi kulturálamban Sándor királyból kitűnő alkotmányos uralkodó lett volna, de szerencsétlenségére egy új ország szuverénjének született.

Imbol egy részlete naplómnak: „1893. december 8. — Az estét növendékemmel együtt töltöttem el a dohányzószobában és beszélgetésünk, amelyet eleinte arról folytattunk, hogy a pópák az ország politikájába avatkoznak, egyszerre a vallás és a filozófia kérdéseire fordult.

— Semmi se érdekel inkább, — mondá Sándor — mint az ilyen problémák: lélek, anyag, örökkévalóság, a jelenségek realitása a külső világ létezése és nem létezése. Ha az utóbbi kérdésre gondolok, akkor az engem környező tárgyak eltűnnek, mint valami ködben, és csak árnyakat látok. . . Nincsenek olykor látomásnyi? Ha esztelente egyedül vagyok és a tulvilágra gondolok, akkor egy kép jut eszembe, amelyet gyerekkoromban Doré Gusztáv *Divina Comédia*-jában láttam. Ez a Pokolnak utolsó illusztrációja: sátnak, amint siva morzsol szét a toga között három

embert. Még a lapszámra is emlékezem. Hányszor nem láttam magam előtt a képét, amelynek felírása ez volt: A könnyek birodalmának uralkodója!

Majd így folytatta:

— Látss, nem vagyok képes csontvázat megérteni, avagy csak rá is nézni; Belegg tész. Azért is nézelem át az illusztrált lapokat előbb a komornyikkommal. Egy alkalommal nagyon boldogtalan voltam Oroszországban. Szergusz nagyherceggel és a feleségével meglátogattam egy templomot, ahol a védőszent esztajnt szokás szerint meg ke lett csokolom. Amikor kinyitották az ereklyetartót, hamarosan levettem csipetömet, és behunytam szememet. Megkérdeztem, hová csokoljak és tapogatózva engedelmeskedtem. Amikor térdeimről fölemelkedtem és szememet ismét kinyitottam, nem bírtam magam elő nézni. A nagyherceg észrevette rosszulletémet és oka után tudakozódott.

— Le volt takarva? — kérdeztem.

— Igen.

— Annál jobb, — feleltem. És bevalóttam neki iszonyodásomat.

A király mindezt egyre halkabb, egyre tompább hangon mondta el. Láttam, hogy mélyen meg van hatva és valami borzadály fogja át. Hirtelen föállt.

— Várjon csak, — szólott. Aztán átsietett dolgozószobájába, elvette a karos-gyertyatartót íróasztaláról, bement a szomszédos szalomba és föl-alá járt. Mikor visszatért, mosolygva ezt mondta:

— Ki kellett mennem, mert ideges vagyok és izgatott. A hideg levegő jót tett. Aztán pedig, hogy őszinte legyek — tette hozzá nevetve — látni akartam, mint fogok majd mindezekben a termekben átmenni, ha majd ön innét eltávozik . . .

Eddig a naplóm.

És amint ezeket a sorokat ismét elolvasom, visszahelyezem a különös estének minden részletét átközött milliójéba — és nem tudok szabadulni a legmélyebb meghatottságtól. Föltámad bennem a kérdés, vajjon nem nehezedit-e erre a szegény kis királyra rettentő fátumának előérzete? Nem bántotta-e a viziója a gyakosoknak, akik ezekben a termekben valának jövedők, ahol maga se tudott szivdobogás nélkül átmenni, és akik megölték azon a helyen, ahol letki szeme előtt feltűnt a könnyek birodalmának uralkodója, a aztán, amint a három árulót szétmorzsolja: Brutust, Cassinust és Judást?!

FŐVÁROS

(*) **Fejérváry bucsuja a fővárostól.** Báró *Fejérváry Géza* volt honvédelmi miniszter a fővárossal írásban tudatta állásától való fölmentését. Meleg szavakban mond köszönetet a bucsuzó miniszter a fővárosnak, mely nehéz feladata teljesítésében támogatta. *Kolossváry Dezső*, az új honvédelmi miniszter szintén tudatta a fővárossal hivatalba lépését és bizalommal kérte a főváros hatóságát, hogy állásában támogassa.

(*) **A szocialisták plakátja.** *Szalay Mihály* fővárosi bizottsági tag panaszt tett a fővárosi hatóságánál *Emmerling* Vilmos plakát-ragasztó vállalkozó ellen, mert nem engedte a szocialisták négyülésére szóló plakátokat kiragasztani. A panasz azt állítja, hogy a vállalkozó szerződészegést követelt el, a tanács pedig, mely ma foglalkozott az ügygyel, kimondotta, hogy *Emmerling* nem követelt el szerződészegést, mert *tiltott tartalmu* plakátokat nem köteles kiragasztani.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Budai Nyári Színház.** A Budai Nyári színház ujdonságának sikerét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy a mai hűvös estén is zsúfolásig tele volt a színház. *Gorkij Maxim Ejelet menedékhely* című darabjának budai előadása nem csak *Krecsányi Ignác* művészi készségének és hivatottágának fényes sikere, de dícsősége a magyar színjátszásnak is. A modern dráma e teljesen modern játéka olyan nívó, amelyre büszke lehet a Budai Nyári Színház jeles társulata. Az az elismerés, amiben estéről-estére bőven van részük, méltán megillet minden egyes szereplőt. A teli ház ma is lelkesen tapsolta a lámpák elé a színészeket. A darab egészen héten misoron van. Vasárnap délután félhelyárakkal *Offenbach* klasszikus operettjét, a *Szép Helénát* adják.

** **Az Uránia Színház beszámolója.** Az Uránia Színház negyedik évében újabb tanúságot szolgáltatott gondos vezetéséről és kétségbe nem eső életrevalóságáról. Megmutatta, hogy változatos módszerével évenként teljes tíz hónapon át estéről-estére szépszámu közönséget lehet toborozni a modern szemléletű oktatást végző fehér vászon elé.

A negyedik év eredménye számadataival nem

marad az előbbi évek mögött; erkölcsi és anyagi sikerével pedig nevezetes fejlődést mutat. Az év összes ujdonságait eredeti művek voltak szövegükben és képsorozatokban egyaránt. A magyar tárgyuakat — az ujdonságok nagy része ilyen volt. — aszinház műintézete illusztrátia, nemcsak álló, de mozgóképekkel is. A nem magyar tárgyuakat a színháznak külön e célból kiküldött szerzői írták meg és az intézet fényképészei látták eredeti felvételi képekkel. A színház legfőbb vezetése alapítás óta állandóan *Molnar* Viktor kultuszminiszteri tanácsos. az Uránia-tudomány egyesület és színház elnökeként kezőben van. Ezt a kulturintézement Molnar Viktor adta Budapestnek és valószínűleg a 20 napnap után való fardabhatatlan gondoskodása és örökösse teljesítette a mai népszerű intézménynyé. Az elmúlt színházi év tíz hónapjában 453 előadás volt a színházban, még pedig 285 esti, 56 délutáni és 96 iskolai előadás. Volt ezúkvilág még színészközponti előadás 10 és jótékonykötőv matiné 6. Összesen 15 új és 13 régebbi darab került előadásra. Az új darabok a földrajzi társaságnak és más egyesületeknek volt előadásra 6. A jövő évben kíváti a Keletre kerülő sor. *Szerbiát* Német Péter, *Dalmáciát* dr. *Havass* Rezső, *Szibériát* *Osudáky* Bertalan a helyszínen tanulmányozták és az Uránia lényképészeivel szerzik be az eredeti felvételeket.

** **Kisfaludy Színház.** Az óbudai *Kisfaludy Színházban* szombaton lesz a bemutató előadása *Boór Arpád A pusztai rózsája* című eredeti népszínművének. A címszerepét *D. Eöry* Aranka játssza. — *Kerekes* *Pungur* Mihálynak *Obrenovics Sándor* című történeti drámájából már jolynak a próbak; a bemutató a jövő hét keddjén lesz.

MŰVÉSZET

□ **Az országos képművészeti tanács** *Forster* Gyula min. tanácsos elnökelete alatt ma ülést tartott *Strobl* Alajos tanár szobrászati műtermében, ahol megtekintette Szent-István király emlékszóbrának átalakított nagy mintáját s ezt némi változtatásokkal elfogadta végleges kivite're.

TUDOMÁNY, IRODALOM

○ **Az Akadémiából.** Az Akadémia főtitkára *Szily* Kálmán miniszteri tanácsos tegnap kéthónapi tartózkodásra *Radegnudba* utazott. Ez alatt az idő alatt egy hónapi *Gyula* Pál, az első osztályi titkára, a második hónapban pedig dr. *Fauer* Imre, a második osztályi titkára végzi a főtitkári teendőket.

○ **Az olasz szocializmus.** A szociológia s a szociálpolitika tudományos irodalmában előkelő hely illel meg ifjú *Leopold* Lajos *Az olasz szocializmus* című munkáját. Érdekes és értékes ez a könyv; tárgyának megválasztásában kidomborodik már a szerző önállósága, amely kvalitása még élenkben nyilvánul erős judiciumában, okjeiteseiben és véleménynyilvánításában. A latin fajok tanúsított speciális szocializmusának hűségét képté adja ez a kitűnő essay. A tanulmányok szírd fundamentumán épült föl a munka teljes egészében és a részleteinek nagy becsét ad az a világos szisztéma, amely a szerzőt munkásságában irányította. Külön elismerést érdemel e könyv stílusának magyarossága, fényes dialektikája, ami bizony szokatlan a magyar tudományos litteratúrában. Az olasz szocializmus e monografiája meggyőző erővel tanúsítja, hogy szerzőjének hivatottsága van a szociális irodalom terén; a munka méltóképpen illeszkedik be azoknak a könyveknek a sorába, amelyek az evolúció folyamátat magyarázzák s előbbre viszik. Nem feledkezik meg ez az essay a latin szocializmus semmielei gazdasági, jogi, erkölcsi, politikai és történelmi vonatkozásáról, ami természetesen is, mikor a legkiválóbb olasz tudósok és publicisták, így többek között *Enrico* Ferri, *Lombroso*, *Türr* tábornok *Edmondo* de *Amicis* tündették ki adáikkal s telvilgósításokkal a szerzőt. A becses munka *Poltzer* *Zsigmond* és fia kiadása. ára egy korona.

○ **Katholikus egyetem Pécsett.** Ez a címe dr. *Hannu* Ferenc pécsi theologiai tanár tanulmányának, mely most hagyta el a sajtót. A tanulmánynak célja beigazolni azt, hogy Pécsett báromtakutásos egyetem (theologiai jogi és bölcsészeti) legközelebb már felállítható. Megrendelhető 3 koronáért a szerzőnél (Pécs, Szeminárium).

VIDÉK

— **(Pestmegye közigazgatási bizottsága)** ma délelőtti ülést tartott *Beniczky* Lajos alispán elnöklése mellett. A napirendtérés előtt az elnököl alispán melegen üdvözölte *Baross* Pált, a közigazgatási bizottság régi tagját, akit a király királyi tanácsosi ranggal tüntetett ki.

Tóth József pestmegyei királyi tanfelügyelő jelentése után *Kemény* Kálmán tiszteletbeli főgyörgző előterjesztése alapján, elrendelte a közigazgatási bizottság a biai, pomázi, gödöllői, kaicsai és duna-

veoesei járásokban a költségvetésbe fölvetett utak és hidak megépítését. Mindezt a munkálat mintegy 200.000 koronába fog kerülni. Dr. Hírkó László vármegyei tiszti főorvos jelentette, hogy az elmúlt hónapban a közegészségi állapot kielégítő volt, László pénzügyigazgató jelentette, hogy június hónapban 130 241 korona 56 fillér folyt be egyenes adóban, míg tavaly ugyanabban a hónapban az eredmény 102.687 korona 75 fillér volt. Így tehát az idén a bevétel 80.446 korona 19 fillérrel kevesebb, ami az ex-lex-állapotnak tulajdonítható. A közvetett adók eredménye is csökkenést kivéve a borítal-adó és a fogyasztási adót, valamint a bélyeg- és jogilletéket.

Legujabb.

A pápa halódása.

Róma, július 9.

Délután a pápa állapota rosszabbodott és diarrhoe állandó, melyben a pápa eddig sohasem szenvedett. Erre a konzilium megtartását határozta el, mely 4 órákor folyt le a pápa környezetének nagy esodálkozására, amely már bizalomteljesebb kezdett lenni és megnyugtatóbb közléseket tett. Mielőtt Rossoni tanár a pápa szobájába lépett, dr. Laponni nagy óvatossággal előkészítette erre a szentatyát, aki nagy gyengesége mellett is teljesen világos öntudattal a közlést nyugodtan fogadta. Ezután beléptek az orvosok, Rossoni tanár a pápához néhány tiszteletteljes bátorító szót intézett, mire ő szensége rendkívül gyenge hangon mondott köszönetet. A vizsgálat körülbelül husz percig tartott. Eredménye az volt, hogy valószínűleg ismételnie kell a mellkasba való beszúrás, ami esetleg holnap reggel történik. A betegszoza elhagyásánál Rossoni tanár bátorítani igyekezett a pápát. A szentatyája köszönetet mondott a tanárnak, miközben látható megerőltetéssel kezét nyújtotta neki. Este fél 9 órákor a pápa állapota változatlan volt.

Róma, július 9.

Az *Italia* beszélgetést közöl egy híres római klinikussal, aki Laponni és Mazzoni orvosok diagnózisát kritizálta és kijelentette, hogy husz nap szükséges arra, hogy a mellhártyazsaccokban 800 gramm folyadék képződhessen. Hozzátette, hogy izadmányos mellhártyagyulladásról van szó, amelybe a pápa több, mint husz nap előtt esett. A *Giornale d' Italia* azt mondja, hogy jellemző, hogy a délután folyamán visszavonták azt a rendeletet, amelyvel a pápai csapatoknak szabad kimenőt engedtek. Egy hír szerint ma este nem adnak ki több orvosi jelentést. Holnap reggel Laponni és Mazzoni, mint rendszeren, meglátogatják a pápát és szükség esetén Rossonit is meghívják.

— Ejjel 11 óra 20 perc.

A *Tribuna* harmadik kiadása jelenti: Este 8 és 9 óra közt a pápa halálának híre terjedt el, mely nagy megdöbbenést keltett, amelyet azonban nyomban megafoltak. Mazzoninak reggel kilenc órákor a Vatikánba történt meghívása élénk izgatottságot keltett. A konzilium után a pápa Oreglia, Gotti, Pierotti, Della Volpe, Cretoni és Cavicchioni bíborosokat fogadta. Ő szentsége egy ideig beszélgetett Oregliával, ami igen feltűnt. A pápa unokabocssei egy főlért tartózkodtak a betegszobában. Míg távozni akartak, a szentatyája visszatartotta őket és nagy szellemi frisseséget és jó kedvet mutatott. Az elszobában várakozott Carpinetónak, a pápa szülőhelyének küldöttsége, melyet a pápa még egyszer látni óhajtott. De lemondott erről, nehogy túlerőltesse magát. 10 órákor újabb orvosi látogatás volt a Vatikánban.

Róma, július 9.

Az *Italia* szerint Moran bíboros sidneyi érsektől távirat érkezett, melyben Rómába való elutazását jelzi. Ugyane lap szerint a camerlengo-bíborosnak a bíborosi bizottság beleegyezésével joga van a konkláve esetén kinnevezni a konzisztóriumok kongregációjának titkárát, mely állás *Volpini* elhunytá következtében megüresedett.

SPORT

Nagy uszóverseny. Londonból táviratozzák: Ma este 8 órákor volt a Hornsey-uszóházban az uszó-

verseny a világbajnoksáért 100 yardra. Első lett *Derbyshire*, második *Call*, harmadik *Halmay* (magyar). A második és harmadik közt két yard és néhány hüvely távolság volt. A verseny tartama 61¹/₂ másodperc volt. A király-díjért holnap folyik a verseny.

Duna-bajnokság. Július hó 19-én rendezte a *Magyar Athletikai Klub* ez ideig nagy dunai uszóversenyét. Távolság 8 kilométer, cél a Margitsziget alsó csúsa. A verseny nemzetezői. Résztvehet benne minden hazai és külföldi sportegyesület amatőr tagja. Nevezési zárlat július 12. Nevezésnek a M. A. C. titkárához küldendő: Krepelka Béla III. Margitszigeti Sporttelep, aki kívánatra a részletes versenyletteleket megküldi. A bajnoki verseny győztese aranyérmes s a Duna bajnoka 1903. címet nyeri. Második, harmadik ezüstérmes nyer, minden uszó, aki a győztes után 15 perc alatt érkezik be, bronzérmes.

Magyar evezős Angliában. Mannó Miltiades, a Pannónia evezős-klub kitűnő szki-fistája, aki vasárnap Bécsben győzött a Duna-bajnokságban, Angliában is versenyezni fog. A Magyar Evezős-Egyesületek Országos Szövetsége a Metropolitan Kingstown, Staines és Annual regattákra nevezte be Mannót. A nevezést az angolok el is fogadták, minthogy elosztották már azok a léleértékek, amelyek miatt annak idején Mannónak a *Henley* regattára leadott nevezését visszautasították. Ez a visszautasítás akkor azért történt, mert az angolok abban a hibén voltak, hogy a magyar evezős-szövetségnek professzionista jellege van. Azóta erről a tévedésről fölvilágosították őket s így Mannó indulásának a főnt megnevezett regattában semmiféle akadályja sincs. Ezek a regatták a hónap 11. és 21. napjai között fognak lefolyni.

TÖRVÉNYSZÉK

Gróf és műépítész. Gróf Zichy Jenő a mult év folyamán át akarta alakítani Verbóczy-utcai házát. Az átalakítási tervekét *Kovács* Frigyes budapesti műépítész készítette. E tervek miatt aztán összeküldönbözés történt a gróf és műépítész között, aminek az lett a következtése, hogy a műépítész dr. *Fränkel* Sándor ügyvéd által 5000 korona erejéig beperélte a gróft a budapesti törvényszék előtt. Ma tárgyalta ezt a keresetet a törvényszék dr. *Atcsulhi* bíró előadása alapján s szakértők meghallgatását rendelte el a tervek műértéke tekintetében. A szakértői vélemények beérkezése után fog csak a törvényszék érdemben ítélni.

Hamis fuvarlevelek. Ravasz módon csalták meg az államvasutat *Lichon* Ferenc volt másd. állnok és *Kiss* Jenő kereskedősegéd. *Lichon*, aki az államvasutak árufeladási osztályánál volt alkalmazva, 1902. június havában négy hamis fuvarlevelet készített, amelyekre összesen 5680 korona utánvételi összegzet hamisított. A fuvarleveleket azután hamis bélyegzővel látta el, amely az utánvételezett összeg befolyását igazolta s ennek utána az összegzet *Kiss* Jenő segítségével egy banknál fölvetve. Az összeg fölvetéle után *Lichon* Amerikába akart szökni, de Brémában elfogták és visszahozták. A büntetőtörvényszék *Lichon* magánokirathamisításért háromévi fegyházra, *Kiss* Jenőt mint büntérest másfélévi börtönre ítélte. A királyi tábla *Lichon* csalásban mondta ki büntösnék s ezért háromévi börtönre ítélte, *Kiss* Jenő büntetését pedig büntérzségesség címén egyévi börtönre szállította le. A vádlottak az ítélet ellen semmisségi panaszt jelentettek be, amelyet a Kuria szüneti tanácsa tegnap délelőtt *Csathó* Ferenc elnökele alatt elutasított.

Sikkasztó pénztáros. Berlinből táviratozza tudósítónk: *Nessler*t, a darmstadti bank volt pénzkezelőjét ma 800.000 márka elsikkasztása és letétkönyvek hamisítása miatt ötévi szabadságvesztésre és polgári jogainak ugyanennyi időre való elvesztésére ítélte a törvényszék.

TÁVIRATOK

Belgrád, július 9. Dr. *Vuics* Mihály és *Pasics* Miklós államtanácsosokat saját kérésükre nyugdíjazták.

Loubet hazaérkezése.

Páris, július 9. *Loubet* elnök ideérkezett és a pályaudvartól az *Elysée*-palotáig vezető egész után a közönség élénken üdvözölte.

London, július 9. *Loubet* elnök táviratára, melyet Angliából távozva intézett a királyhoz, ez következőleg válaszolt:

Most vett táviratának szives szavai mélyen megindítottak. Mindnyájan el vagyunk ragadtatva, hogy nálunk tett látogatása tetszett önnek. Leghőbb óhajom, hogy a közeledés országaink között tartós legyen.

Az angol alsóházról.

London, július 9. *Gibson Bowles* konzervatív felhívja a figyelmet arra a jelentésre, mely szerint a kontinens cukorgyárosai karitelll kőszöttek az angol piacra való kivétel korlátozása iránt és kérdi, mily lépéseket szándékozik a kormány tenni az ekképpen teremlett helyzettel szemben. *Balfour* miniszterelnök azt válaszolja, hogy a kormány erre vonakodólag nem kapott hírt. Nem hiszi, hogy a bármely hír, amelyet a kormány esetleg kaphat változást idézhetsen elő politikájában.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, július 9. A vasútiügyi minisztérium holnap fogja közhírré tenni az osztrák államvasutak szénszükségleteinek fedezésére kiírt versenytárgyalás eredményét. A szénpiac nyomott helyzete következtében az árak lényegesen alábbszállottak úgy, hogy 1904-ben a megalkarítás átlag 13%, azaz közel 2 millió korona lesz a szénbeszerzés körül.

Róma, július 9. A lapok jelentése szerint a pénzügyminisztérium zárszámadásában az 1903-8. kezelesi évre nézve 50 millió lira felesleget mutat ki.

Bécs, július 9. (A *Budapesti Napló* telefonjeltése.) Eladatot *busa* tiszavidéki 7.95—8.45, februárja 7.70—8.20, szlavóniai 7.45—7.95 K., rozs szlavóniai 6.45—6.65, déli vasuti 6.25—6.45, különböző magyar áru 6.25—6.65 K., tengeri 6.65—6.80 K., zab 5.85—6.30 K.

New-York, július 9. (Terménytesede.) (Zárlat.) *Gyapot*: New-Yorkban helyben 11.20 (11.60), júliusra 11.40 (11.45). Októberre 9.96 (9.79). New-Orleansban helyben 12.5/4 (12.5/4). *Petroleum*: *Stand white* New-Yorkban 8.55 (8.55). *Stand white* Philadelphában 8.50 (8.50). *Raffined in Cases* 10.50 (10.50). *Credit Balances at Oil City* 1.50 (1.50). — *Zsír*: *Western steam* 8.15 (8.25). *Rohe* és *Brothers* 8.20 (8.40). — *Tengeri irányzata* tartott. — *Júliusra* 58.— (58.—). — *Szept-re* 53.— (53.—). — *Dec-re* 57.5/4 (57.5/4). — *Busa irányzata* tartott. *Piros ószi* helyben 86.5/4 (85.5/4). — *Jul-ra* 85.5/4 (84.5/4). — *Szept-re* 82.5/4 (81.5/4). — *Dec-re* 82.5/4 (81.5/4). — *Máj-ra* —.— (—.—). — *Gabona* szállítási díja *Liverpoolba* 1.5/4 (1.5/4). — *Káv*: *fair Rio* 7. sz. 5.5/10 (5.5/10). — *Júliusra* 3.80 (3.60). *Okt-re* —.— (3.90). — *Liszt*: *Spring Wheat* clear —.— (—.—). — (3.50—3.50). *Cukor*: 3.— (3.—). *On*: 26.80—27.— (27.15—27.40). *Réz*: 14.— (14.25). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, július 9. (Terménytesede.) (Zárlat.) *Busa irányzata* tartott. *Júliusra* 79.5/4 (78.5/4). — *Szept-re* 78.5/4 (77.5/4). — *Tengeri irányzata* tartott. — *Jul-ra* 51.5/4 (50.5/4). — *Zsír*: *Jul-ra* 7.80 (7.92). *Szept-re* 7.95 (8.10). — *Szalonna* short clear 9.81 (9.81). — *Sertésús*: *Szept-re* 15.50 (15.45). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK

Hogy mily galád . . .

— *Pataj Sándor fordítása.*

Hogy mily galád vald velem,
No tudja senki sem.
Csak a halaknak mondtam el
A messze tengeren.

A szárazföldön meghagyám
Jó hírneved nekéd.
De kűn az egész Óceán,
Az tudja szégyened.

Helne.

— Az új szerb király népszerűsége. Az új szerb király népszerűsége napról-napra nő. Szerbiában mindenütt teljes csend és nyugalom uralkodik. Jó hatással van, hogy a király nem tanácsadó, környezetének szájából, hanem saját tapasztalataiból óhajtja a népet megismerni. Egészben egyedül járkel az utcákon, gyakran fiakkorbe tilve hajlat végig Belgrád utcáin s aki utjába kerül, megszólítja. Beszédbe ereszkedik a szegénnyel s kaddaggal egyaránt. A nép között már számos legenda kering melyek mind az ő népszerűségéről szólnak. Amíg Sándor király csak testőrsége kíséretében mert az utcára menni, a legtrikább eset, hogy Péter király testőrségét igénybe venné. A király gyakran megjelenik egy-egy kávéházban, helyet foglal a polgárok asztalán s iszletlenül elbeszélget velük s mindezt a legkeresettebb egyszerűséggel teszi úgy hogy ma már ő Belgrád legnépszerűbb embere. A napokban érdekes epizód történt az új királlyal. Sétálás közben szöba elegedett egy öreg cseresznyeáruossal s a cseresznye árát kérdezte tőle.

— Negyven szótinszki (centimes), nagyságos ur — válaszolt a kérdezt, aki nem is sejtette, hogy a király áll előtte.

— Negyven! Ez nagyon drága — mondotta a király.

A cseresznyeáruos azután elmondotta, hogy nehéz helyzetben van, azután adót is kell fizetni, teméttelen sok a gondja s meg szolgálja azt a kevés kis pénzt, amit a cseresznyéért kap. Ebben a peroben egy osapat gyerek haladt arra, akik rögtön felismerték a királyt.

— Éljen a király! Zsivio kralj! — éljenzett a gyerek-had. A király mosolygott s mintha bosszankodnék, mondogatta:

— Ej, ej, ezek a gyerekek egészen elrontották a tervemet!

— **Májusi számok.** A Statisztikai Havi Közlemények most megjelent májushavi füzetében a központi statisztikai hivatal a következő érdekes adatokat közli: A magyar birodalomban májusban 59567 gyermek született, a halálosok száma 42 980 volt, a természetes szaporodás tehát 16.537 főre rugott.

A országrészek közül májusban legtöbb születések tekintetében a Tisza balpartja áll első helyen, míg a Tisza—Maros szögén aránylag a legkevesebb gyermek született. A halandóság legkisebb volt a Dunántul, míg a Tisza balpartja e tekintetben is a legmagasabb arányszámot mutatja. A népesség szaporodása általában az ország nyugoti felében volt a legkedvezőbb. Legjobb szaporodást Esztergom, Győr, Moson- és Pozsonyvármegyék, Horvátországban Zágráb és Modrus—Fiume vármegyék. Akadt azonban május hónapban is két megye (Árva és Lika-Krbava) és három város (Selmecbánya, Temesvár és Eszék), mely veszteséggel zárta le népesedési mérlegét.

A házasságkötések száma 14.423 volt a magyar birodalomban. A május havi házasságok területi eloszlása meglehetősen egyenletes volt, aránylag mégis legtöbb házasságot a Dunántul s legkevesebbet a Királyhágonytól kötötték. A házasságoknak 10-35 százaléka, vagyis 1492 volt vegyes házasság. Keresztény-zsidó házasság májusban 47 jött létre és pedig 19 olyan, amelyben a menyasszony is 28 olyan, amelyben a vőlegény tartozott a zsidó felekezethez. E házasságok közül 15 esetben létesült meg egyezés a gyermekek vallása iránt, melyek közül 9 a keresztény, 6 a zsidó fél vallásának javára szólt.

— **Ópium a Filippineken.** A Fülöp-szigetek kormányza azon iparkodik, hogy az ópiumból a lehető legmagasabb hasznot teremtesse elő és ezért elhatározta, hogy bizonyos megszorítások mellett az ópiumkereskedést a legmagasabb árt ígérőnek adja át. A megszorítások szerint az ópium csak telivér kínaiaknak adható el és csak a rendőrség legszigorúbb ellenőrzése mellett. Az ebből remélt ötszáz ezer dollárt az iskolák és bennszülöttek számára állítandó kollégiumok fenntartására fordítják. A kormány engedélyt akar adni az ópiumszállásra a kínaiaknak, de a morosok szigorúan el lesznek tiltva ettől. Az odaváló kínai konzul kijelentette, hogy a kínaiak évszázad óta szívják az ópiumot és képtelenek nélküli megélni. Hogy a morosok között ne kaphasson lábra az ópiumszállás, nyilvános ópiumházak lesznek rendezve, mint az angol-kínai partokon, ahol csakis kínaiak kaphatnak ópiumot. Már eddig is igen elterjedt az ópiumszállás a bennszülöttek között és így lehetetlen lesz megakadályozni az ópium-omszépítést. Ez annál kevésbé történhetik meg, mert az esetben, ha a bennszülöttek nem vehetnek ópiumot, úgy maguk fogják azt előállítani. Csak néhány négyszög yard máktól kell egy embernek, aminek

művelése jóformán semmi időt sem vesz igénybe és bevetése csak centekbe kerül. E néhány négyszög yardon elegendő mák termelhető, aminek félreléte fejéből egyszerű túsúrást utján vehető ki az ópium. Ez csak annyiban fog különbözni a kereskedelemben előfordulótól, hogy nem oly tiszta, de halása éppen olyan, mint a legtisztább ópium. Az ópium élvezete végtelen kellemes álmokat okoz, de párszor használva, rabja lesz az illető és rövid időn mindennapi életszükségletévé válik. Lelkierőjét eltompatít, teste elcsenevészedik, örökös mámorban él, miből csak a halál szabadítja ki. Az ópiumszívó elveszett az emberiségre nézve, pár havi élvezete megköveteli, hogy folytassa élvezetét, mert félbeszakítva azt, dühöngővé teszi az azt nélkülözőt, aki kinos halállal mulik ki.

KÖZGAZDASÁG

Ipar és kereskedelem.

A Magyar Jelzálog-Pitelbank 60 millió frank 3 1/2%-os községi kötelezést illetőleg e kibocsátmány utolsó részösszegére is rövid idővel ezelőtt az opció gyakorlása megtörtént, a bank elnökének, madarasi Beck Nándor udvari tanácsosnak sikerült párisi útján, amelyből tegnap tért vissza, ezen intézet francia-csoporszájával oly új megállapodásra jutni, amelynek értelmében e kötelezőt egy ugyancsak 60 millió frankról szóló második kibocsátmányra elhelyezésre került, még pedig az említett összeg nagy részére fix, a maradékra nézve opcionális módon.

Szívesen konstatáljuk azt az örövendés tényét, hogy a Magyar Jelzálog-Pitelbank és kitünő vezetősége folyt az azon vannak, hogy a hazai hitelszükséglet idegen tőke bevonásával kielégíthessék és a francia pénzügyi világnak a magyar értékek iránt való érdeklődése állandóan ébrenmarassék.

— **Új helyiséreki vasut.** E hó 6-án volt a kereskedelmi miniszteriumban gróf Wickenburg Márk államtitkár előnelkötve a kecskeméti—lajosmizsei helyiséreki vasut és a jászkerkegyházi szárnyvasut engedélyezési tárgyalása. Eredetileg azt terveztek, hogy csak a teherforgalmat bonyolítják le gőzével, míg a személyszállítást valamiféle automotoros kocsikkal teljesítik. Utóbb azonban az engedélyesek a személyes gyorsforgalom lebonyolítására csupán grózmotorkocikat vettek kiáltásba. Az értékelet az építési és üzletberendezési tőkét 2,000,000 koronában, vagyis pályaközműteremték 69,516 koronában álapította meg. Ez a tényleges tőke 25%-erejéig törzsrészenyék, 65%-erejéig pedig 78%-os arólyamu elsőbbségi részvények útján fog fedeztetni. A 700,000 koronányi törzsrészenyítőke fedezésére a következő hozzájárulások szolgálnak: külön állami segély címén, illetve postataajvány címén már a korábbi tárgyalások folyamán bejavaslata hozott 100,000, illetve 60,000 korona, továbbá az érdekeltségi hozzájárulások és pedig Kecskemét városának 240,000 koronányi, Jászkerkegyháznak 80,000, Pestvármegyének 35,000 koronányi hozzájárulása.

— **Gyapju-aukciók.** Az aukció mai második napján 5586 zsákra rugott a kínálat. A választék finom

fésűs gyapjuban osekélyebb volt a tegnapi. Középmínőségű fésűs és szövetyapjuk képeztek a kínálat zömét. E lajtájú gyapjuk a tegnapi áralapon keltek el. Finom merino posztógyapjuk élénken keresetk és az öszkínálat teljesen elkelt. Ma hasonlóképp 4000 zsák kelt el.

— **Új szaklap.** Bőripari Szemle cím alatt új szaklap jelent meg Hűvös Jakab szerkesztésében. A csinosan kiállított lapnak, amelybe a Timárók Lapja beleolvadt, első száma gazdag tartalmu. A jeles szaklap szerkesztősége VI. Sziv-utca 35. szám alatt van; előfizetési ára egész évre 6 korona.

— **Fizetéképtelenségek.** A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetéképtelenségeket jelenti: *Kroschak* Armin volt kereskedő *Sálgótarján*, Fogler Iszák kereskedő *Krakó*, *Klempera Károly* Sedletz, *Zemann János* kereskedő *Kaledai*, *Tessarole János* gyarmatárkereskedő *Triest*.

— **Szészárak.** A kontingens nyersszesz ára *Budapest*ben 38.50 korona pénzben, 39.60 korona áruban. — *Bécsben* a kontingentát készáru 41.60 korona pénzben, 42. — korona áruban.

— **Szarvasmarhavásár.** (A budapesti marhavásáré léri vásári pénztár-részvételárság tudósítása.) Felhajtás: *Vágómarhák.* Magyar ökr 921 darab, magyar tehén 453 darab, szerbiai ökr 1714 darab, szerbiai tehén 179 darab, növendékmárha 33 drb, bivaly 129 drb, bika 196 darab, összesen 3532 drb. *Gazdasági marhák:* Igás- és hizlalivaló ökr 119 darab, fejőstehén 161 darab, igás bivaly — darab, tinó — darab, bika — darab, üsző — darab. *Eladási árak ezen tudósítás zártáig: vágómarhákért:* Magyar hizott ökr, legjobb minőségű 60.— K-től 70.— K-ig, kivételesen —. K., 100 kilónként élő súlyban, középminőségű 60.— K-től 64.— K-ig, silányabb minőségű 60.— K-től 63.— K-ig. Magyar legelőmarha jobb minőségű 58 K-től 64.— K-ig, kivételesen —. K-ig. Silányabb minőségű 48 K-től 53 K-ig. Tarka hizott ökr, legjobb minőségű 68.— K-től 76.— K-ig, kivételesen —. K-ig, középminőségű 60 K-től 66.— K-ig, silányabb minőségű 54 K-től 58 K-ig. Szerb és boszniai ökr legjobb minőségű 58 K-től 67.— K-ig, kivételesen —. K-ig, silányabb minőségű 48.— K-től 56.— K-ig. Bika jobb minőségű 60 K-től 74.— K-ig, kivételesen 76.— K-ig, silányabb minőségű 52.— K-től 53.— K-ig. Bivaly 40 K-től 50 K-ig, kivételesen —. K-ig. Magyar tehén 44.— K-től 62.— K-ig, kivételesen —. K-ig. Tarka tehén 43.— K-től 63.— K-ig, kivételesen —. K-ig. Mind 100 kilónként élő súlyban. *Gazdasági marhákért:* Igás ökr elsőrendű —. K-től —. K-ig. Kilogrammonként, kivételesen 790 koronától — K-ig páronként, középminőségű —. K-től —. K-ig. 100 kilónként 640 K-t 660 K-ig páronként, silányabb minőség —. K-től — K-ig 100 kilónként, — K-től — K-ig páronként. Hizalivaló ökr, fehér — kg-kint —. K-től —. K-ig. Fejőstehén, keresztelést, szines 200 K-től 250 K-ig darabonként, bonyhádi ízt 250 K-től 340 K-ig darabonként, kivételesen — K-től — K-ig. Igás bivaly —. K-től —. K-ig páronként.

— **Budapesti szarómarhavásár.** Julius 9. Felhajtott 669 darab élő borjú, 33 darab növendékmárha. Elsőrendű élő borjúkért 76—86 fillérig, kivételesen 88 fillér, középminőségű élő borjúkért 68—74 fillérig, leőt borjúkért — fillér, rugott borjúkért 60—62 fillérig, növendék marhákért 52—66 fillérig kilogram-

REGÉNY

Motta mester

— REGÉNY —

Irtá: GIOVANNI VERGA

(70)

Toma árnyék borult az üres térre. Mindenfelé az elhagyottság, a kétségbeesés érzete, a rakás fában, amely egy sarkban rothadozott, a hervadt levelekben, amelyek a díófa alatt heverték, a forrás vizében, amely mintha sóhajtaná. Csak az ut mentén, emerre neki jönnie kellett, a gazban csillogott a kakukvirág és zöld eperfaágak hajlongtak és mondogatták: Jer! jer!... Izabella óvatosan ment a faszorban, szive hevesen dolgozott, halántékán is érzé az érverést és a lélekteze el akadt. Itt, a száraz levelek közt, a fal mellett, ahol 6 oly gyakra ut, srgult papírszeletek heverték, mozogva, mintha élő lények volnának, kiégett gyújtók, letépett örökzöldlevelek, galyak a sok várakozástól lázas kezeitől, képzeldésnek gépies munkájától apró darabokra szakgatva. A távolból fejszecsapások zaja hallatszott, aztán egy bánatos dal, amely odaát a merdek uton elhalt.

Mily soká kell rá várakoznia! A nap lassan elhagyta az utat, sápadtan eltűnt a kopár sziklák mögött és ő várt, egyre várt.

— Tekintetes ur, Motta ur... Jöjjön ide, ha kedve tartja... Beszélni valóm van önnel... Nanni hívta Mottát a szféréről, úgy tetti, mintha nem lenne szabad betennie a lábát az udvarra, titokteljes ábrándtal, míg végre meghallotta az ura, hogy tulajdonképp mit is akar, és mindjárt alaposan megmozgatta a fejét.

— Hányászor mondtam, hogy ne mutasd magad errefelől! Ember! ha szándékosan teszed...

— Nem, tekintetes ur. Hiszen azért hívtam

ki. Négyszem közt beszélünk, azok után, amiket mondandó vagyok... Itt a kertben. Várnak bennünket.

Tényleg ott voltak Diodata gyermekei, Nunzio és Gesualdo, ünnepi ruhában, a kezük a zsebben és fekete kis kendő a nyakuk körül. Nanni figyelmeztetve e fekete kendőre.

— A vér, vér. Van valami ellenvetése? Mind a ketten gyászolni akarják a boldogulata, az ön édesapját... tisztelből, hátsó gondolat nélkül. De a tekintetes ur segíthetne rajtuk, nem kellene a kezét a zsebébe dugni értük. Bárbe szeretnék azt a kis darab földet a forrás alatt. Két derék, szorgalmas legény... önére ütnek, Motta ur... Ha könnyitene sorsukon, gondolja meg, nem tönne idegenét.

Motta fejét esóválta, egyrészt bosszankodva, hogy így megrohanják, és másrészt akarata ellenére engedve annak a bizonyos bolsó hangnak, amely szívében ismétlé a Nanni által felhozott érveket... Mit is kívánnak tulajdonképpen?... Munkát?... Ó, akinek oly nagy vagyona volt... Lelkiismereti kérdés!... És amellet jó üzletet is csinálna.

Nanni hirtelen azt ajánlta, hogy Diodatát fogja hívni, hogy az is szóljon valamit. És ekkor Motta, hogy e kellemetlenségétől megkímélje magát, nem ellenkezett...

— Szép, szép... ha csak arról az egy darab földről van szó... Csak aztán úgy ne csinálj, mint a sündiszó, amely kinyújtja a tuskéit...

— Oh nem, tekintetes ur. Ugyan mi jut eszébe? — kiáltott Nanni, szavánál fogva Mottát. — Csak ennyi az egész! Mindjárt odamehetünk, közel van. A szeme előtt rakjuk le a határköveket, nehogy attól féljen, hogy meglopják tnt... Igen ám, mindjárt tanunk is van, nézze... a kisasszony, odaát a nagy díófa alatt...

Motta odanézett, ahová Nanni mutatott, és elsápadt. Hirtelen megváltozott a színe és viselkedése és elbocsátotta mindnyájukat.

— Jól van, majd beszélünk róla... Nem

sietős. Nem szokás az embereket így galléron ragadni. Igent mondtam, most már mehetek.

A két fu a dühös beszédre elpárolgott. Nanni pedig lefeküdt a fák alá, hogy a távolból gyönyörködjék a jeleneten. Motta olyan gyors léptekkel, mintha még huszéves volna, a faszorban ment. Izabella az apja láttára úgy megijedt, hogy csaknem elájult. Az apja nem szolt egy szót sem, kezén fogta, mint egy kis gyermeket és hazavezette. A leány engedte magát vezetni, elhalt szívvel, folyászt belebotolva a kövekbe. Néha-néha a fejéhez kapott, mintha ott nagy fájdalmat, kimerültséget érezne.

Bianca, amikor meglátta leányát ilyen állapotban, úgy reszketett, mint a nyárfalevél. Forje egy iszonyu pillantással adta át neki a leányát és ráta a fejét. De nem szolt egy szót sem. Fel és alá járt a szobában és időnkint zsebkendőjével lotörülgette azt a keserű ízt, amit a szájában érzett. Aztán dühösen kinyitotta az ajtót és kiment.

Mindenütt vadbika módjára járkált, az ajtókat becsapva és összeveszve mindenkiel, aki útjába került. Mindenfelé az ő hangját lehetett hallani, amely megreszkettette a házat.

— Nardo, hol voltál most? Hát nem mondtam neked, hogy vidd a vasvillákat ki a szőlőbe? — Ez a gaz Borei majd megkapja a magát, csak jöjjön haza!... Mondd, Santono, mi az ördögöt csináltál egész nap? — Csak egy pillanatra tegye ki a gazda a lábát! — Gyilkosok! Megfizetett ellenségek! — Márton, gyujts világot, fejd meg a juhokat! A sötétben kiöntöd az egész tejet, boldog! — Még mindig nem gyujtottát odaát világot! Hát mit csinálnak! Imádkoznak? — Még mindig sötétben vagyunk!... Mi az ördögöt csináltok? Micsoda egy ház, alig hogy kiteszem a lábamat!... Mi lesz majd akkor, ha bezárom a szemeimet?

Rövid idő múlva újra kopogtatott a nők ajtaján és amikor nem kapott mindjárt választ, a lábával betaszította. Ekkor Bianca vadul feljött állt, mint a tyúk, amely esibét védi, olyan arc-

ként (levonás nélkül). Irányzat kissé élénkebb az árak változatlanok maradtak.

Szertés-konsumvásár. (A székesfővárosi szertés-vásár és közvagóhid intézősége.) Julius 9-én. Főhajtás: Zsirtés, egymint öreg I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilogrammmal — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, közép 280—300 kilogrammmal — darab, könnyű 220 kilogrammmal — darab, süldő — darab, malac — kilogrammmal — darab. Összesen — darab. Huszterés egymint nehéz 800 kilogrammon felül — darab, könnyű 250—300 kilogrammmal — darab, süldő — darab, malac 40 kilogrammmal — darab. Összesen — darab. Főhajtás összege 932 darab, — darab süldő, Élőző napi maradvány 290 darab, — darab süldő, Összesen 947 darab, — darab süldő. Eladatott 690 darab szertés, — darab süldő. Maradvány 237 darab — darab süldő. A vásár irányzata közepes. — Az árak szilárdok. — Következő árak jegyzetelték: Zsirtés: Öreg I. r. 850 kgr.-on felül 86—92 fillérig, II. rendű 280—350 kilogrammmal 84—88 fillérig, selejtelen — fillérig, silány 69—73 fillérig, fiatal nehéz 800 kilogrammon felül 88—94 fillérig, fiatal közép 280—300 kilogrammmal 84—92 fillérig, fiatal könnyű 220 kilogrammmal 64—82 fillérig, süldő — fillérig, malac — fillérig. Huszterés: Nehéz 800 kilogrammon felül — fillérig, könnyű 140—300 kilogrammmal — fillérig, süldő — fillérig, malac 40 kilogrammmal — fillérig. Árak minden levonás nélkül, kilogrammonként, élelősből.

Bécsi szarvasmarhászár. Julius 9-ikén. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A mai vásárra felhozták: 3468 darab borjut, 1802 darab élő juhot, 1195 darab levagott sertést, 182 darab levagott juhot, 73 darab bárányt.

Eladási árak: Élő borju 80—100 fill. elsőrendű — fillér, lev. borju 80—124 fillér, leteleje — fillér, elsőrendű — fillér, zsirtés 100—112 fillér, fiatal szertés 50—96 fillér, kivételesen —, levagott nehéz szertés 100—112 fillér, kivételesen — fillér, husra hizalt — fillér, zsirra hizalt szertés —, I., könnyű szertés 114—120 fillér, elsőrendű süldő 92—100 l., élő juh —, I., levagott juh 80—100 fillér, bosnyák silányabb szertés — fillér, kilogrammonként. Bárány 12—26—korona páronként.

A budapesti gabonátözsde.

Budapest, július 9.

Szilárd irányzat mellett 23 000 métermáza buza került a forgalomba 5 fillérel magasabb áron.

Tengeriben szilárd volt az irányzat. Zab tartott árakkal került a forgalomba.

Eladatott: Buza. Tiszavideki: 100 mm 82 k. 8 K. 02 1/2 f., 500 mm 82 k. 8 K. — 1, 200 mm 81 k. 8 K. — f. 750 mm 80 k. 7 K. 97 1/2 f., 100 mm 81 k. 7 K. 87 1/2 f. keverékes, sárga 200 mm. 80 k. 7 K. 95 l., 1500 mm. 80 k. 7 K. 92 1/2 f., 200 mm 79 k. 7 K. 92 1/2 f., 200 mm 79 k. 7 K. 92 1/2 f., 500 mm 80 k. 7 K. 90 f., 100 mm 80 k. 7 K. 82 1/2 f., sárga, 100 mm 79 k. 7 K. 82 1/2 f., sárga 950 mm 80 k. 7 K. 85 f., 300 mm 80 k. 7 K. 80 f., felső, 2400 mm 79 k. 7 K. 90 f., 100 mm 80 k. 7 K. 90 f., 1400 mm 79 k. 7 K. — f., 8400 mm.

cal, amilyen még senki se látott rajta; a Traok dult ábrázata, melynek sápadtságában és sovány-ságában szeméi úgy villogtak, mintha elmehábo-rodott volna, testével leányát fedve, aki ráleküdt az ágyra, arcát a vánkossa temetve és idegesen rángatózva.

— Hát meg akarod őt ölni? Hát még sem volt elég? Meg akarod ölni?

Ra sem lehetett többé ismerni, úgy hogy Motta ur is egészen elképedt. Most szépszerével próbálkozott, mert kimondhatatlan csüggedés, annyi hátatlanság miatt érzett keserűség szorította torkát. — Igazatok van! Zsarnok vagyok! Kemény bőrm van és kemény szívem! Én az igazságotm vagyok... én csak arra való vagyok, hogy érte-tek agyondolgozzam magamat! Nekem megtenné egy darab kenyér és egy darab sajt!... Miért dolgoztam hát, hogy mindent a farkas torkába dobjak... a pénzemre, a véretemre!... Igazatok van.

Bianca néhány szót akart hebegni. Erre Motta dühösen, emelt kézzel és tátott szájjal feléje fordult. De egy szót sem szólt. Leányára nézett, aki egész testében remegve, az ágy szélé-hez támaszkodott, dagadt arccal, lelógó hajjal; majd leeresztette karjait Motta és elkezdte mérge-teni a szobát, kezét összecsapva, nagyokat fujva, szeméit a földre szegezve, mintha keresné a szá-vakat, a módot, amelyre szüksége van, hogy ezeket a kemény fejeit meglágyítsa.

— Hagyj föl már, Izabella! — ostobaság, érted — ostobaság, azzal megmérgezni a vére-det. — Annyi más bajom van! A szívem oly nehéz! — Szeretném, ha látnád kissé, mennyi a gondom — szeretnéd magadért... isten bizony! Belát-nád, hogy mily ostobaság a többi mind!... Te még fiatal vagy. — Bizonyos dolgokhoz nem értesz. — Látod, a világ gazemberek bandája. — Mindenki azt mondja, kelj föl és add át a he-lyedet.

(Folytatása következik.)

70-5 k. 7 K. — f., 100 mm. 78-5 k. 7 K. 70 f. sárga, 100 mm. 78 k. 7 K. 65 l. felső, sárga. Szarvasi: 4100 mm. 81 k. 8 K. 05 f. Szentesi: 1200 mm. 8 k. 7 K. 95 f., 1000 mm. 80 k. 7 K. 95 f. Dunaföldvári: 400 mm. 79 k. 7 K. 60 f. üszkös, 400 mm. 78-5 k. 7 K. 60 l. üszkös. Bácskai: 1700 mm. 78-5 k. 7 K. 75 f. Bányási: 2050 mm. 78 k. 7 K. 72 1/2 f., 1800 mm. 77 k. 7 K. 67 1/2 fillér. Mind három hónapra. Rossz: 150 mm. 6 K. 10 f. Arpa: 100 mm. 5 K. 50 f. kocsira, 100 mm. 5 K. 67 1/2 f. Zab: 100 mm. 5 K. 80 f., 200 mm. 5 K. 70 f. Késcsapásfelettsé mellett.

A készrua hivatalos jegyzése a budapesti ár-és értéktözsde s-akásai szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Table with columns: Buza, Kiló, K.-tól, K.-ig, and sub-columns for Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Tiszavideki, Fehérmegyer, Pestvárosi, Bányási, Bácskai.

Table with columns: Egyéb gabonafajták, Kiló, K.-tól, K.-ig, and sub-columns for Kiló, K.-tól, K.-ig. Rows include Rossz, Arpa, Zab, Tengeri, Repce, Köles.

A határidőslet folyamán a következő kötések történeti:

- Októberi buza 1903. 7.31-7.39-7.36-7.37
Áprilisi buza 1904. 7.59-7.60-7.61
Októberi rozs 1903. 6.24-6.32
Októberi zab 1903. 5.34-5.35
Augusztusi tengeri 1903. 6.35-6.37
Májusi tengeri 1904. 5.23-5.19
Augusztusi repce 1903. —

Déli egy órákor a következő záróárakat állapít-tották meg hivatalosan a tőzsdén:

- Októberi buza 1903. 7.36-7.37
Áprilisi buza 1904. 7.61-7.62
Októberi rozs 1903. 6.31-6.32
Októberi zab 1903. 5.31-5.35
Augusztusi tengeri 1903. 5.35-5.35
Májusi tengeri 1904. 5.18-5.19
Augusztusi repce 1903. —

Délután fél 5 órákor záruk:

- Októberi buza 1903. 7.33-7.34
Áprilisi buza 1904. 7.58-7.59
Októberi rozs 1903. 6.27-6.32
Októberi zab 1903. 5.34-5.35
Júliusi tengeri 1903. 6.35-6.36
Augusztusi tengeri 1903. 5.19-5.20
Repce augusztusra 1903. —

A budapesti értéktözsde.

Külpolitikai hírek folytán a mai tőzsdén az irány-zat tartózkodó volt s a nemzetközi értékek hanyat-lottak.

Előteszde. Osztrák Hitelesrészvény 659.75—661.75. Magyar Hite részvény 731.—732.60. Al-ámsvati rész-vény 667.75—67.75 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgal-om: Koronajáradék 99.30—99.70 százalék. Magyar Hitebank részvény 730.75—731.26. Jelzálogbank rész-vény 617.50—618.50. Leszámlítóbank részvény 450.—451.—. Osztrák Hitelesrészvény 65.75—66.00. Keres-ke-delimbank részvény 2700.—. Magyar Asztalt rész-vény 107.—110.—. Hazai bank részvény 206.—. Budapesti takarékk-és orsz. zálogk. részvény 405.—. Sa-gótárjani kőszénbánya részvény 524—527.—. Rima-murányi vasmű részvény 465.80—466.80. Állam-vasu-ti részvény 663.50—667.50 korona.

A órákor záruk: Osztrák Hitelesrészvény 660.25. Magyar hitelesrészvény 731.60. Leszámlítóbank rész-vény —. Rimamurányi vasmű részvény —. Osztrák-magyar államvasu-ti részvény 667.—. Közúti vasu-ti részvény —. Városi villamos vasu-ti rész-vény —. Korona.

A budapesti terménytözsde.

A terményüzletben a szezonszerű bangulatnak megfele-lően alakultak az árak és végül a termény üzeti árjegyző-bizottság hivatalosan a következő ár-folyamokat állapította meg:

- Jegyzések: Heremeg: lucerna magyar 42.—52.— korona, vörös aprózemű 42.—50.— korona, vörös erdélyi — korona, vörös bányási — korona, kőbűsesemű 50.—54.— korona, nagyseu-ű

54.—58.— korona. Disznózsír: budapesti 65.—65.50 korona, vidéki — korona. Táblássalonna: légszárított vidéki — korona, városi 4 darabos 67.50—58.—, korona, 3 darabos 60.—60.50 korona, tisztított —, korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 18.—14.— korona, 120 da-rabos —, korona, 100 darabos 14.50—15.—, korona; 85 darabos 16.25—16.50 korona, azonnali szál-lításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 18.—18.50 korona, 100 darabos 13.75—14.— korona, 85 darabos 15.50—16.— korona. Szilvái: sláviai 18.—18.50 korona, szerbiai 16.—16.50 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi értéktözsde.

A mai előtözsden kedvezőtlen hangulat után a déli tőzsde nyugodtan, tartott árfolyamokkal nyílt meg. Később a tőzsde ismét kedvelten lett.

Zárlat kissé javult.

Bécs, július 9. (Magyar értékek zárlata) 4 1/2-0-0 aranyjárdék 120.75, Tiszai és szegedi kölcsönrészvény 155.75 Magyar vasu-ti kölcsön ezúttal —, Magyar keleti vasu-ti állami kötvény —, Magyar leszámlító-és pénzváltóbank 450.—, Rimamurányi vasműrészvény 464.50, Magyar ko-ro-najárdék 99.30, 4 1/2-0-0 Magyar földtár. kötvény 98.60, Magyar hitebank részvény 731.—, Magyar nyeregemű kö-l-csön részvény 198.—, Kassa-óderbergi vasu-ti részvény —, Magyar keresek bank 2902, Magyar cukorpar 1432.

Bécs, július 9. (Osztrák értékek zárlata) 4 1/2-0-0 papírjárdék 100.50, 4 1/2-0-0 osztr. aranyjárdék 121.05, 1880-0-0 sorrsjegy 145.15, Osztrák hitelesrészvény 430.—, Angol-osztrák bank —, Bécsi bankjegyek 384.50, Osztrák-magyar bank 1805, Déli vasu-ti 82.50, Dunagőzhajózási részvény 876.—, Dohányrészvény 353.—, Ciszárai és királyi arany 11.32, Német bankváltók 117.45, 4 1/2-0-0 ezüst járdék 100.35, Osztrák koronajárdék 100.0, 1864-ik sorrsjegy 246.—, Osztrák hiteintézet részvény 660.50, Unionbank 624.—, Osztrák Lánierbank 410.50, Osztrák-magyar államvasu-ti 668.25, Elbavölgy vasu-ti 412.75, Alpesi bányarészvény 370.50, 20 irak. arany 19.05, Londoni váltó 235.40 bécsi Tramway Litt B. —, Bécsi Tramway Litt A. —, Lapót köcs 278.—. Az irányzat bágadt.

Bécs, július 9. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délutáni magánforgalomban s zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelesrészvény 660.50, Magyar hitelesrészvény 731.50, Angol-Osztrák bank 276.—, Bécsi bank egyesület 485.—, Union bank 525.—, Lánierbank 411.— Osztrák-magyar államvasu-ti részvény 668.25, Déli vasu-ti 82.50 Elbavölgyi vasu-ti 413.—, Északnyugat vasu-ti részvény —, Dohányrészvény 353.50, Rimamurányi vasu-ti 464.50, Alpesi bányarészvény 371.—, Májusi járdék 100.50, Magyar korona járdék 99.30, 100k sorrsjegy 120.75 Német birodalmi mára 117.47—117.36, Napoleon'dor 19.07.

Külföldi értéktözsde.

Berlin, július 9. (Tőzsdéi tudósítás.) A tegnapi gyenge New-York és a mai bágadt bécsi előtözsde megnyitások nyomást gyakoroltak, különösen a bányarészek és a bankok árfolyamaira. Belföldi járdékok elhanyagolva, vasutak tartottak. Később általános üzleti csend, változatlan árfolyamokkal. Ma-gánkamstalló 2 1/2-0-0.

Berlin, július 9. (Zárlat.) 4 1/2-0-0 papírjárdék —, 4 1/2-0-0 osztrák aranyjárdék 103.10, Elbavölgyi vasu-ti —, Magyar koronajárdék 100.—, Osztrák-magyar állam-vasu-ti 142.50, Kassa-óderbergi vasu-ti —, Bécsi váltótár 85.05, Magyar vasu-ti beruházás kölcsön —, Alpesi bányá-részvény —, Disconto-Commandit 186.25, Altalanos villa-mossági Edison 177.60, Gelsenkirchen 183.50, Laura-kohó 214.10, 4 1/2-0-0 ezüstjárdék —, 4 1/2-0-0 magyar arany járdék 101.75, Osztrák hitelesrészvény 207.40, Déli vasu-ti 17.90, Karoly-Lajos vasu-ti —, Orosz bankjegyek 216.05, 4 1/2-0-0 új orosz kölcsön 98.60, 100k dohányrészvény —, Olasz járdék 103.36, Magyar hitebank —, Dynamit Trust 147.—, Harpeni 177.02, Az irányzat csendes.

Berlin, július 9. (A Magyar Napló tudósító-jának távirata.) Esti forgalom 4 1/2-0-0 magyar aranyjárdék —, Magyar koronajárdék 100.—, Osztrák hitelesrészvény 207.75, Osztrák-magyar államvasu-ti 143.75, Déli vasu-ti 17.90, Északnyugat vasu-ti —, Elbavölgyi vasu-ti —, Orosz bank-egy készpénz 216.05, Buschthorai —, Orosz bankjeg-y (ülteme) Lombard —.

Páris, július 9. (Zárlat.) Osztrák-magyar állam-vasu-ti 715.—, Új török konzol 32.50, Egyiptomi járdék 106.52, Osztrák Lánierbank —, Párisi bankjegyek —, 3 1/2-0-0 francia járdék 97.65, 4 1/2-0-0 spanyol járdék 89.27, 3 1/2-0-0 új törleszhető járdék 47.85, Crédit foncier de France 12.85 A pesi bányarészvény —, 4 1/2-0-0 román kölcsön 89.25, Görög kölcsön 211.—, Váltó Olaszországra 1/2-0-0 pari. Váltó Amsterdamra 206.60, Váltó Brüsszelle 9/16. De Beers 109.—, Chartered 71.75, 5 1/2-0-0 bolgár kölcsönjegy 430.—, Magyar aranyjárdék 102.95, Déli vasu-ti 87.—, Váltó Londonra 231.50, Osztrák aranyjárdék 102.80, 100k sorrsjegy 128.50, Meridional vasu-ti —, 4 1/2-0-0 olasz járdék 102.17, Ottomán-bank —, 3 1/2-0-0 francia járdék 681.—, Osztrák földinté-zet —, Déli vasu-ti elsőbbségi kötvény 323.—, 4 1/2-0-0 1896. román kölcsön 87.50, Dohányrészvény 388.—, Váltó Bécsre 103.87, Váltó német piacokra 121.97, Rio 11.77, Kast Rand 185.50, Randfontein —, Magyar Jelzálogbank 658.—, Az irányzat gyenge.

Frankfurt, július 9. (Zárlat.) 4 1/2-0-0 papír-járdék 100.65, 4 1/2-0-0 osztrák aranyjárdék 102.80, 4 1/2-0-0 magyar aranyjárdék 102.80, Osztrák hitelesrészvény 207.90, Osztrák-magyar államvasu-ti 142.90, Északnyugati vasu-ti —, Rustibrodri vasu-ti —, Londoni váltó 203.75, Bécsi bank-egyesület 121.60, Villamos részvény 126.—, 3 1/2-0-0 magyar aranykölcsön 89.40, 4 1/2-0-0 ezüstjárdék 100.70, Osztrák koronajárdék 101.20, Magyar koronajárdék 99.95, Osztrák-magyar bank 115.50, Déli vasu-ti részvény 18.05, Elbavölgyi vasu-ti —, Bécsi váltó 85.10, Párisi váltó 81.—, Unio bányarészvény —, Alpesi bányarészvény 187.—, Az irányzat gyengébb.

Frankfurt, július 9. (A Budapesti Napló tudó-sítójának távirata.) Árfolyamok januárja. Esti forgalom Osztrák hitelesrészvény 207.75 Német bank —, Disconto —, Berlini kereskedelmi bank —, Gelsenkircheni —, Harpeni 177.80 Laura-kohó —, Olasz járdék —, Az irányzat csendes.

Hamburg, július 9. (Zárlat.) 4 1/2-0-0 ezüst-járdék 100.50, 1880. sorrsjegy 154.70, Déli vasu-ti 17.70, 4 1/2-0-0 Osztrák aranyjárdék 102.70, Osztrák hitelesrészvény 207.80, Osztrák-magyar államvasu-ti 142.50, Olasz járdék 103.10, 4 1/2-0-0 magyar aranyjárdék 101.90, Az irányzat csendes.

Budapest-kőbányai sertéskereskedelmi oszrony jelentése.

Július 9. A sertésüzlet irányzata: lanyha. A) Hízott sertések ára: I. A) Magyar elsőrendű. Öreg nehéz (páronként 400 kilogramm feletti súlyban) 108-110 fillérig. Öreg közép (páronként 300-340 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. Fialat nehéz (páronként 251-320 kilogramm terjedő súlyban) 114-115 fillérig. Fialat könnyű (páronként 250 kilogramm terjedő súlyban) 112-114 fillérig. II. Magyar második: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 110-112 fillérig. Közép (páronként 240-280 kilogramm súlyban) 110-112 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronként 320 kilogramm feletti súlyban) 110-112 fillérig. Közép (páronként 250-320 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. IV. Romániai eredetű (Stachl): Nehéz (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronként 280 kilogramm feletti súlyban) 110-112 fillérig. Közép (páronként 240-280 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig. Könnyű (páronként 240 kilogramm terjedő súlyban) 110-112 fillérig.

Sertésüzlet szám 1903. július 7. napján volt készlet 48.596 darab. — 1903. július 8. napján elbajlított 297 darab. — 1903. július 8. napján elszállított 514 darab, 1903. július 10. napjára maradt készletben 48 379 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Július 9. —

Kinéselés. Az igazságügyminiszter dr. Hanskal Sándor budapesti törvényszékének elnökének írásbírósági, Tóth Géza a pozsonyi illetőbárhöz berendelt dr. Szitár Ferenc budapesti büntetőtörvényszékéről, dr. Desits Gyula nagy-szombati írásbíróságáról, dr. Ferisek Gyula a budapesti illetőbárhöz berendelt, Szabó László gyulai, Okolicsányi János lőcsői, Fajth Gáspár kalocsai, Harsányi Gyula satoraljai helyi és dr. Rötzer Ferenc budapesti büntetőtörvényszékéről aljegy-zéket jelenleg alkalmazásuk helyén; dr. Iloszlit Gyula budapesti büntetőtörvényszékéről aljegy-zéket a budapesti kereskedelmi és váltótörvényszékhez és dr. Vadassai Lajos nagykikindai törvényszékéről aljegy-zéket a dévai törvényszékhez jgyezték; továbbá Pilis István igazságügyminiszteri szemlélőnört számvizsgálóvá és Lukácsy János számtiszt szemlélőnört, Krachuts József módosi írásbíróság díjnokát a nagyszentmiklósi írásbírósághoz irnokát nevezte ki. — A vallás-és közoktatásügyi miniszter Sitch István Gyula, Mikola János,

Orbán Margit és Jablonky Mária tanítókat, illetve tanítónőket a szanki állami elemi népiskolához rendes tanítókká, illetve tanítónőkké kinevezte és Verner Jenőt megbizta az igazgatói teendők ellátásával.

Állhatóság. Az igazságügyminiszter ifj. Vattay József fehértemplomi törvényszék aljegy-zéket a verszécs járásbírósághoz helyezte át. A vallás-és közoktatásügyi miniszter Verner Jenő mosonit és Petróhy Ida szanki állami elemi iskolai tanítókat, illetve tanítónőket a solymári állami elemi iskolához áthelyezte.

Véglegesítés. Az igazságügyminiszter a zombolyai járásbíróságnál ideiglenesen alkalmazott Kopeckez József aljegy-zéket ebben az állásban végleg megerősítette.

Napirend.

Napirend. Péntek, július 10. — Róma-szatholikus: Amália — Protosztans: Amália. — Görög-ország: (junius 27.) Sámson. — Zsidó: Thamus 15. — Nap kél: 3 óra 57 percek. — Nyugszik: 7 óra 39 percek. — Hold kél: 7 óra 47 percek este. — Nyugszik: 4 óra 45 percek reggel. — Hold a földtávolban 9 órákor este.

A kereskedelmi miniszter legad delután 4 órától 5 óráig. Nemzeti Múzeum, Régiségvár. Nyitva van a. e. 9 órától delután 1 óráig.

Mezőgazdasági múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-10 1 óráig. A Magyar Nemzeti Múzeum történelmi és irodalomtörténeti kiállítás nyitva 9-11 óráig díjtalanul, adomány 2-ig 1 koronáért.

Közlekedési Múzeum a Városligetben nyitva d. e. 9-10 12 óráig és delután 2-től 6-ig.

Az Akadémia Goethe-szobája nyitva deléltől 10-12-ig. Az aquinumi daadok és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. Ó-Buda, Külső-Szent-Endrei-út. Helyieredekit vasat a Pálffy-terrről.

Mentőegyesület helyiségei a Markó- és Solyom-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. Egyetemfi díszkert az Üllői-úton deléltől 7 órától 12 óráig és d. u. 3 órától 8 óráig.

A fűdési könyvtár (Károly-kürt 28.) mindennap nyitva van, köznapokon deléltől 9-1-ig, vasár- és ünneppnapokon 9-12-ig.

Nyitások könyvtárak zárva vannak. Állatker a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. igazgatóság, kereskedelmi szakönyvira, tudakozó-osztálya és keleti mintatára V. kerület Váczi-kürt 22. szám alatt. Hivatalos órák: deléltől 9 órától 12 óráig és delután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés árszámítások is eszközöl) a városi ipar csarnokban (vasár és ünneppnapok is) nyitva deléltől 9

órától 12 óráig és delután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek és zsonyi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvenytársaság) V. Váczi-kürt 22. szám alatt.

Időjelzés.

— Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése. — Budapest, július 9.

Hazánkban tegnap mindenfelé esett eső, melynek mennyisége az ország keleti felében volt jelentékeny. (40 mm.) Zivatarokat az északi feltekégytől és Erdélyből jelentettek; különben ma reggel az idő még borult, illetve sokhelyütt esős és a hőmérséklet általánosan alacsony.

Európa nyugati felét magas, keleti felét pedig alacsony levegőnyomás borítja.

Európa időjárásában lényeges változások nem történtek. Kihűlés: Változóköny, hűvös idő várható, sokhelyütt esővel.

Vizállás.

Table with columns for location (Inn, Dunna, Bécs, Pozsony, Komárom, Budapest, Paks, Mohács, Gombos, Újvidék, Pancsova, Orsova, Magyarfalva, Zsolna, Tréncsén, Szendrő, Rába, Sávár, Győr, Dráva, Zákány, Barca, Eszék, Mura, Száva, Szamos, Kraszna, Latorca, Laborca, Uag) and water level measurements for various locations like Tisza, M.-Bajgat, Tekchaza, V.-Nagyony, Tokaj, Tisza-Füred, Szolnok, Gombos, Szeged, Török-Boosza, Ondóva, Barfa, Tapolca, Hód, Bodrog, Zélica, Heróld, H.-Német, Berettyó, Margita, Csurgó, Csucs, N.-Vár, Belyény, Gyoma, Guraion, Borosjenő, Bóka, Gyula, Gy.-Fehérvár, Branyicska, Sobotrin, Arad, Makó, K.-Kostály, Soga, Temesvár, Becskerek.

Biztos gyógyulást keresőknek

kik bármily remi betegségben szenvednek mint hügyes és hólyagbajok, hügyesfájdalmak, vizelési zavarak, éjjeli magömlések, sebek és dujakok bántalmak (gyphitis) az önterőző utóbajniként fellépő idegbajok, korai férfierő elgyengülés, bármily bőrkórtások seb, hólyag fehérlés, mely bajok alapsza, gyors és gyökéres gyógyításra, szigoruan tudományos és lelkesítéses gyógymóddal járva legjobban ajánljuk

Dr. Garai Antal

v. or. és kir. osztály főorvos országos hírd és leg-régibb 30 éve fennálló rendelő-intézet Budapest, VI. ker., Andrássy út 24. sz., Rendelés naponta 10-4-ig és 7-8-ig este. Idélt hügyes és hólyagbajok vizsgálata villamos hügyesűtőkör segítségével. Vídikérek levezető kimérőt választ és szakosított társ csüt nyernek, gyógyszerre-érő gondoskodva lesz. Titok tartás biztosított. Nőknek külön váróterem.

Most jelent meg!

Latin-magyar Zsebszótár

középiskolák számára. Szerkesztette SCHMIDT JÓZSEF áll. főgymn. tanár. I. rész: Latin-magyar. II. rész: Magyar-latin. Egy-egy rész csinos vászonköt. 2 kor. Mindkét rész egy erős félbörköt. 2 kor.

A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindazt nyújtja, a mire a tanulóknak szüksége van. Schmidt szótára nem használja a tanuló kérdéseit sohasem felelet nélkül, mert előtte épen csak a kérdések lebegtek: folyton munkája készítésénél. Minden egyes szóval szemlélteti, hogy a könyve feltételező tanulóval gondolja a szerző, ennek a szemléltetést látni, egyre arra gondol, hogy ennek tanulmányai könnyűek. Meg vannak gyűjtve, hogy ezt a szaktanároknak is fel fogják ismerni és egy a tanítás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmozdítani az értékes munkának nagy elismerését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vászonkötés, nyomdailag is szép kiállítás, a szemre nézve kellemes betűkkel szótár egy-egy részének ára mindössze 2 korona. — E szótár kiegészítését megjelent ugyane szerzőtől a Latin Tulajdonnevek Tára, mely akár a szótár mellett, akár külön is nélkülözhetetlen és házigazdái segédkönyve. — Ára 80 fillér.

Megjelent és kapható az „ATHENAEUM” írod. és nyomdái r.-l.-nál Budapesten, VII., Kerepesi-út 54. valamint minden könyvkereskedésben.

Gyomorhajásoknak!

Mindazonkán, kik a gyomor meghűlése vagy túlterhelése következtében hiba, nehezen emésztéshöz, igen forró vagy igen hideg ételre érzékeny vagy rendszerint ételműt folytatn gyomorajk kapnak, mint:

gyomorhurut, gyomorgörös, gyomorfájdalmak, nehéz emésztés, vagy elnyálkásodás,

ezrennel egy 30 hálszert ajánlunk, melynek kiűnés gyógyítóhatása már sok év óta kipróbáltunk. Ez az

Ulrich Hubert-féle gyógyfü-bor.

Ezen gyógyfü-bor kitűnő gyógyszerének talált fűvekből van jó borral készítve, erősíti a élelmit és ember egész emésztő szervezetét. A gyógyfü-bor eltávolít minden emésztést zavart s hathatósan előmozdítja az egészséges vér újraképződését.

Ezen gyógyfü-bornak kellő időben való használatát által a gyomorhajások leg-többnyire má-első elszáradnak elfojtanak. Nem szabadna tehát kéntenni, hogy idején használjuk. Minden körjel mint: fofájás, felbőszítés, ételre, felfúvódás, hányással inger, melyek kronikus (idült) gyomorajkokkal sokkal nehezebben lépnek föl, már néháyszori ivás után eltávolítandók.

Székrekedés s ennek kellemetlen következménye: mint dugulás, bántalmak egy gyógyfü-bor által gyakran gyorsan távolítottak el. A gyógyfü-bor megszabadít minden emésztéshétségtől, az emésztő-rendszeret fölénkelti a könnyű széklete által elszáradt a gyomorból és belőlel minden ártalmas anyagot.

Komor, halvány arckifejezés, vérhiány, elerőtlenedés (többnyire a rossz emésztés, hányos vérképződés s a máj beteges állapotának következménye). Teljes étvágytalanság, ideges túlfeszültség és kedélylehangoltság, valamint gyakori fofájás. Almatlan eszakták mellett gyakran az illy betegségek előfordulnak. — A gyógyfü-bor emeli az étvágyat, előmozdítja az emésztést és táplálkozást, az anyagcserét hatékonyan észteti, a vérképződést gyorsítja, a felfogott idegeket csillapítja és a betegnek új életkedvet szerez. Számos elismerés és köszönet-levél igazolja mindent.

A gyógyfü-bor kapható palackokban: 1) 150 és 2) 300 cseppes (aranyos) palackokban. Szakolca, Promontor, Badacsony, Kőszeg, Rákóczi-terület, Török-Háttal, Tisza, Sorokvár, Veszprém, Maglóc, Pécel, Sárga-Szent-Miklós, Erd. Szék, Etyek, Újpest, Békéscsaba, Rákóczi-Palota, Póth, Gödöllő, Vörösmarty, Pomáz, Szt.-Endre, Aszód, Tura, Hatvan, Jász-Fényesvári, Jász-Arovaszállás, Jász-Iskolasztala, Zsened, Csáky, Gyöngyös-Pata, Gyöngyös-Pásztó, Püspök-Hatvan, Eszég, Tótfalu, Vác, Új-Maros, Esztergom, Szt.-Imre, Szent-György-erőd, Parkány, Balna, Tóváros, Tata, Újgyulán, Komárom, Ács, Szt.-Már, Ó-Gyula, Ereszkvár, Újvárad, Gutta, Vadkert, Balassa-Gyarmat, Üllő, Kőka, Ócsa, Pilis, Tápó-Bicak, Nagy-Káta, Alberti, Csepel, 164-Berecz, Czigöld, Órkény, Alsó-Dabas, Laczvár, Mór, Bodajk, Szekesfehérvár, Sorogyás, Sárosp. Aba, Kálcs, Földvár, Eyning, Sárospárd, Új-Pécs, Hecsegy-sálya, Duná-Vas, Szabodszállás, Jász-Károlyháza, Lajosmizse, Nagykovács, Kőcske-mét, Kocsér, Új-Kecskö, Csibakháza, Tisza-Füred, Tisza-Ert, Jász-Karajos, Tiszén, Várkony, Solnok, Abony, Rétság, Újvárad, Tápó-Szele, Tápó-Gyöngyös, Jász-Árpád-György, Isaszeg, Sárkány, Gutta, Jászberény, Moszkóvár, Miskolc, Jász-Bécs, Somogyvár, Pozsony, Duna-Újvárad, Fischeimend, Scheuchel, Enzsdorf, Wien, stb., valamint Magyarországon minden nagyobb és kisebb helyeken s Ausztriában, Magyarországon és Ausztriában minden helységben.

Óvakodjunk az utánzatoktól!

Kérjük határozottan Ulrich Hubert-féle gyógyfü-bort.

Az én gyógyfü-borom nem titkos szer; alkátározás a következők: 4500 malagobor, 1000 borzók, 1000 glicerin, 2400 vörösbőr, 1600 vadberkenye-lé, 5200 cselesnyó-lé, 10-10-10 rész édes kromény, aníz, hélián gyökér, amerikai gyökér. Ezzen gyökér, kalmuszgyökér. Ezen alkátározatot követjük.

895. sorozat. 030. szám.

BON POLGÁR SÁNDOR m. kir. szob. nyert orvosi m. és k. k. orvos. Budapest, VII. Erzsébet-kört 50. kötelese enen utárvé beállítás mellett, minden megrendelésnek 1903-as tiszteletdíj számláján átvesztendő, az eredeti gy. B. Berger és fia 700 parizsi úrlőnévelészek (övszerek) gyártásai, melyek az országgyűlés díjmentesen zért levélben küldték. Kivágott: a BUDAPESTI NAPLO-ból.

M. kir. államvasutak. Üzletv. Aradon. 17412. sz. I. Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak aliorított üzletvezetősége nyilvános pályázat útján biztosítást kívánja a vonalak alkalmazásai hivatalnok és hivatalnok-gyakornokok részére szükséges egyenruhák darabok készítését, kik a fennlélt egyenruhák szabványát értelmében szolgálatkörtben egyenruhát viselni tartoznak.

Az ézen hivatalnokok és hivatalnok-gyakornokok által rendszerint viselendő egyenruhadarabok következők:

1. Nyári zubbony. 2. Tavaszi és őszizubbony. 3. Télizubbony. 4. Nyári nadrág (sötétkék-szürke vagy drappzinn posztóból). 5. Tavaszi és őszinadrág. 6. Télinadrág. 7. Tavaszi és őszfelöltés. 8. Télfelöltés. 9. Nyári sapka. 10. Nyakraváló. 11. Keztyű. 12. Karfőlt. 13. Rangjelző rőzskák.

Az 1-6. tétel alatt felmentett ruhadarabok készítéséhez megkívánott felsőkelmék bármely belföldi posztógyárnál szerethetők be.

A 9-13. tétel alatt felsorolt egyenruházati cikkek valamint az 1-6. tétel által ruhadarabok elkészítéséhez a felsőkelmén kívüli szükséges egyéb kellékek szállítói tetszése szerinti forrásból szerethetők be, ezekre nézve csak az kötetik ki, hogy jóminőségűek s amennyiben ézen cikkeket Magyarországon is gyártják, hazai gyártásnak legyenek.

A szállításra vonatkozó részletes feltételeket magában foglaló pályázati feltételek a pályázati határidő napontkét a hivatalos órák alatt valamennyi államvasuti üzletvezetőségél megtekinthetőik, illetve a szóban lévő pályázati feltételek az aliorított üzletvezetőségél ingyen kaphatók.

Az ajánlatok feletti határozathozatal, illetve a szállítás odatétele az ajánlat felbontását számított 14 nap alatt várható, míg a letelt óvadék ézen határidő után 8 napon belül fog kiutaltani.

Az iventkét 1 kor. okmánybéllyel ellátott ajánlatok, ézen alábbi külcímmel: „Ajánlat hivatalnok egyenruhák szállítására iránt 17412/93. számhoz” 1903. évi július 25-ikének délután 12 órájáig a magyar kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének általános osztályára főnökéhez benyújtandók vagy posta útján beküldendők. Bántámpénz gyanánt 400 korona készpénzben vagy állami letétkor alkalmas értékpapi-ronkban 19. évi július 24-iki délután 12 órájáig az aradi üzletvezetőség gyűjtőpénztárára letendő, esetleg posta útján oda beküldendő.

Aradon, 1903. július havában. Az üzletvezetőség.

Meghívó.

A „Polgári Bank mint szövetkezet” Budapestben, 1903. július 10. delután 4 órákor, saját helyiségében (VI. Teréz-kört 17.) tartja rendkívüli közgyűlést, melyre a tagokat tisztelettel meghívja.

Napirend: 1. Alapszabályok módosítása. 2. A tagok részéről metálán teendő indítványok. Az igazgatóság.

Színházak, szórakozó helyek.

FŐVÁROSI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. július hó 10-én.
Sziirma Imre és Kiss Mihály m. v.
Éjjeli menedékhely.
Jelenetek a mélységből 4 felvonásban. Irtá Gorkij.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

VAROSLIGETI NYÁRI SZÍNHÁZ.

Péntek, 1903. július hó 10-én.
Bob herceg és Mici hercegnő.
Énekes bohózat 4 felvonásban. Irtá: Feld Mátyas.
Zenéjét összeállította Barna Izsó.
Kezdeté 7 1/2 órakor.

Ős-Budavára

Nyitva d. u. 6 óráig reggel 4 óráig.
Ma pénteken, július 10-én.
Nagy elite-estély.
A nagy varié-estélyen:
Barrison Lona
meghosszabbított vendéglátka
Uj. uj. uj! Uj. uj. uj!
Sisters Pony angol ének és táncduettisták.
The Georgia Plocannines,
a valódi amerikai illatanyagú élelmiszer 12 négyzetl,
akik táncolják az
igazi cake-walk táncot.
Asztal-csoport, átváltzó zene excentrikusok. Rud. Szyder, Walt Valberg, a S. Leopold Miss Ravensberg fellépése után.
Folies Comiques
Uj német bohózat. Die Frau mit der Mask, magyar bohózat: Egy Ős-budavári új követhetményei.
A varié a nagy szórakozó program miatt este fél 10-kor kezdődik.
Belépő díj 1 korona.
Tízdeli jegyek 30 fillér előzetesen érvényesek.

A 19157. számú
„Füteszt“
címbű, 1900. február 8-ról kelt magyar szabadalomra
vívők vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatokat „W. C. 4370“ jel. alatt továbbít
Mosse Rudolf Bécs I., Seilerstráte 2.

Jótállás mellett olcsón
BUTOROK
divatos hálószobák ... 90 forint és feljebb
lejles matt faragott ebédlok ... 75 „ „ „
divatos szalón garnitúrák ... 50 „ „ „
szekrények, ágyak, dívánok, székek, asztalok, író-
asztalok és minden fajta egyes butor darabok igen
olcsón. Modern berendezések igen nagy választékban.

Nagy Imre
lakberendezési vállalkozó, butor raktára
Váci-körút 9. szám 1. emelet.
Szerecsen-utca sarok.

A 9332. számú
„Eljárás és gép fogazott élű sarlók előállítására“
címbű, 1897. január 30-ról kelt magyar szabadalomra
vívők vagy engedményesek kerestetnek.
Szives ajánlatok „W. N. 4274“ alatt Mosse
Rudolfhoz Bécs, I. Seilerstráte 2. intézendők.

A „Vas- és Zománczó tárgyak Bartelmus és Társa r.-t. Pilsen és Kis-Garam (Rhonitz)“ mérlege az 1902. évről.

I. Főtelep.
Vagyon: Pénztárszámla: 32523.62 kor. Váltószámla: 92048.83 kor. Készle-
letek Pilsenben a zománczó-üzem-, öntőde-üzem-, lemezománczó-üzem-, esoma-
golási-, segédműhelyek-, kőszén-, gépüzem-, közös-üzem-, és istálló-számlákon:
311510.76 kor. Ingatlan-számla Pilsen az alapszabályszerű leírás után: 193399.37
korona. Ingóság-számla Pilsen az alapszabályszerű leírás után: 59475.80 korona.
Készletek Kis-Garamon: a Klára-kohó-sajtoló-műhely, öntött zománczó-mű-
hely, lemez zománczó-műhely, anyag-, esomagolási-, fűtőanyag- és kocsiszámlá-
kon 491645.89 kor. Ingatlan-számla Kis-Garamon: 348029.17 kor. Ingóság-számla
Kis-Garamon: 220043.96 K. Adósok számlái: 345057.16 K. Összesen: 2093734.56 K.
Teher: Részvénytőke-számla: 378000 kor. Kibővítési alapszámla: 81881.37
kor. Tartalék-alap-számla: 75600 kor. Intézővényszámla: 1281227.57 kor. Osztalék-
számla: fel nem vett osztalékok: 460 kor. Osztalék-számla: Egyenleg előhozatal
1901. évről: 1591.90 korona. Hitelezői-számlák: 231207.80 kor. Osztalék-számla:
A pilseni-gyár nyeresége: 65376.26 kor., ebből le a kis-garami gyár vesztesége:
21610.34, marad 43765.92 korona. Összesen: 2,093,734.56 korona. Megvizsgáltatott
és helyesnek találtatott. Bartelmus Hugó s. k. Hansen Károly s. k., Dr. Stein s. k.,
Hanel G. s. k.

II. Kis-Garami főtelep.
Vagyon: Pénztár-számla: 5776.84 kor. Készletek: Klára-kohó-, sajtoló-műhely,
öntött zománczó-műhely, lemez zománczó-műhely, anyag-, esomagolási-, fűtő-
anyag- és kocsiszámla: 491645.89 kor. Ingatlan számla: 348029.17 kor. Ingóság-
számla: 220043.96 kor. Adósok számlája: 199831.32 kor. Veszteség: 21610.34 kor.
Összesen: 1286938.02 korona.
Teher: Intézővényszámla: 1100000 kor. Hitelezői-számla: 186938.02 korona.
Összesen: 1286938.02 korona. Dr. Kármán s. k.

Szimfonia hangverseny.

Prof. Wieschedorff H. karmester.
Péntek, 1903. július 10-én.
Előadás a Szt.-Lukácsfürdő dunaparti nagyvendéglőjében
I. „Marche russe“ Ganne
II. „Maritima-nyitány“ Wallac
III. „A tevesz gyermekel“, keringő Waldteufel
IV. „Zeneszeli szemle“, egyfelv. Linke
V. „A bolgár hollandok“, nyitány Wagner
VI. „A Andante cantabile Tschaykowsky
d) Serenada Moszkowsky
VII. „Futóvívő táncra“ Weber
VIII. Fantázia „Munk Bárd“-ból Erkel
IX. Bevonulás induló a „Sába királyneje“ című operából Goldmark
X. „Mártha“-nyitány Flottow
XI. „Krisztály“ keringő Wischedorff
XII. L. Peer-Gint Suite Grieg

Nyaralókba, fürdőkhöz utazók
kértenek, hogy szükségleteiket az alábbi cikkekben:
Lawn-tennis összes kellékek. Nyári sportjátékok.
Tornaszekrény. Hinták. Hintadagrák.
Kerti- és nyugvószék. Kugli-bábok. Sign. anet-golyók.
Horgolásznet. Vízitűzők. Amateur fényképezet.
Kodak. Ljakk. nyilak. Célpuskák.
Papir lőghajók, lampionok, bongal-fáklyák. Legyzők.
Fagyfalak és szódavízgépök. Kerti gyertyatartók.
Légy-, fereg-, moly- és egérintők.
Uj aranyórák, eszedel 50 kr. Útszám- és turista-cikkek.
Borítók. Lohások, papja 10 ft stb. stb.
Hétköznapon szerzők és más.
Kertésznél vásár- és innepnapok zárva van.
Uj képes árjegyzéket ingyen és bérmentve küld
Kertész Tódor Budapest, IV. Kristóf-tér.

MIKSZÁTH
KÁLMÁN
művei olcsó kiadásban

a „Magyar Könyvtár“-ban jelentek meg.
Szent Péter esernyője
5 füzet, füze kor. 1.50, kötve kor. 2.80.
Jó palócok
füzve 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill.
Tót atyafiak
füzve 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill.
Prakovszky, a siket kovács
füzve 60 fillér, kötve 1 korona 20 fill.
Két elbeszélés
A homályos ügy. — A táborzsernagy halála. Ára 30 fillér.
Uj Zrinyiasz
ára füzve 1 kor. 20 f., kötve 2 kor. 40 f.

Kaphatók:
Lampel R. (Wodianer F. és Fiai)
cs. és kir. udv. könyvkereskedésben
Budapest, VI. Andrásy-út 21. sz.

2435. szám. Értesítés.

A pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. katonai élelmező-raktáraknál és pedig: Pozsonyban 1903. évi július hó 20-án, Komáromban 1903. évi július hó 23-án és Sopronban 1903. évi július hó 27-én d. e. 10 órakor az illető kerületek számára 1903. évi szeptember 1-étől, 1904. évi augusztus hó 31-ig terjedő időre **széna, alomszalma, ágyaszalma, tűzifa és kőszén élelmezési szükséglet bérbeadása nyilvános tárgyalásban fog biztosítani.**
Az egyes cikkek és azoknak a különféle állomásokban való szükséglete, az erre vonatkozó részletes 2435. számú tudósításból észlelhetők, valamint minden ezen bérleti tüzetre irányuló feltételek a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. katonai élelmezési-raktáraknál meglévő feltételek füzetéből naponta a hivatalos órák alatt kivehetők.
Az egykoronás bélyegekkell ellátott és lepecsételt ajánlatok a bánatpénzzel együtt és egyidőben a pozsonyi, komáromi és soproni cs. és kir. élelmező-raktáraknál a tárgyalási napon **legkésőbb 10 óráig délelőtt** benyújtandók.

Az 5. hadtest hadbiztossága.
Kelt Pozsony, 1903. évi június hó 25-én.

Első cs. k. szab. Duna-gőzhajózási Társaság.

Legelőcsőbb összeköttetés Passau-Linz-Wien-Pozsony-Buda-pest között.
A nyári menetrend szerint Passau-Linz-Wien-Pozsony-Budapest között naponta közlekednek posta- és helyhajók, melyek a legelőcsőbb és legkényelmesebb utazásra nyújtanak alkalmat.

Menetrend:

Posta-hajó	Hely-hajó	ind.	Passau	érk.	Posta-hajó	Hely-hajó
630	488	ind.	Linz	érk.	1009	190
655	630	érk.	Praterarkpart	érk.	—	539
646	—	ind.	Weissgürber	érk.	—	507
645	—	érk.	Bécs	érk.	1110	265
709	600	ind.	Pozsony	érk.	600	945
—	750	érk.	Budapest	ind.	—	600
955	—	ind.				
709	—	érk.				

Helyhajók közlekednek azonkívül naponta Grein-Melk-Krems és Hollen-burg között.
Útitervekkel és levélbeli felvilágosításokkal az alulirt igazgatóság szivesen szolgál.
A menetdíjakról és menetrendről pontos értesítést tartalmaz a „Dunai kalauz“, amely kívánatra ingyen és bérmentve megküldetik.
Budapest, 1903. július 7-én.

A magyarországi forgalmi igazgatóság

HOLLANDI életbiztosító részvénytársaság

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering in Lijfrenten)
BUDAPEST,
VIII., Kerepesi-ut 1,
(A nemzeti színház bérházában)
Igazgató: **TOLNAY LAJOS.**
Vezérnök: **STIGNITZ IMRE.**

Kivonat a díjtáblázatokról

A tőke elhalmozás alkalmával fizetendő				A tőke 20 év után vagy ideelőtti elhalmozás alkalmával azonnal fizetendő			
25	1.84	34	2.38	43	3.16	52	4.06
26	1.84	35	2.38	44	3.30	53	4.26
27	1.88	36	2.46	45	3.44	54	4.46
28	1.93	37	2.54	46	3.59	55	4.67
29	1.98	38	2.63	47	3.73	56	4.84
30	2.03	39	2.72	48	3.91	57	5.03
31	2.09	40	2.82	49	4.08	58	5.24
32	2.16	41	2.94	50	4.26	59	5.47
33	2.23	42	3.04	51	4.45	60	5.72

4395/a. szám. Hirdetés.

A 4. hadtestparancsnokság területén fekvő cs. és kir. közös hadserogbeli csapatok és intézetek 1903/1904. évi széna, alomszalma, ágyaszalma, kemény tűzifa és kőszén szükségletének szállítása utján való biztosítása végett, a katonai élelmezési raktárnál Budapestben (VI., Lehel-utca 41. sz.) 1903. évi július hó 13-án Pilis-Casaba, Szolnok, Czigléd, Alberti-Ira és Abony állomásokra nézve; 1903. évi július hó 17-én Orkény, Kocsenkút, Zombor, Szabadka és Újvidék állomásokra nézve; 1903. évi július hó 20-án pedig Székesfehérvár, Tolna, Kaposvár és Pécs állomásokra nézve, mindhárom napon d. e. 10 órakor lopesókat boríték által benyújtandó írásbeli ajánlatok alapján nyilvános tárgyalások fognak tartatni.
A részletes feltételek az 1903. évi július hó 5-én lapunkban teljes szövegében meglévő „4395/a. számú Hirdetmény“-ben, továbbá a cs. és kir. 4. hadtest hadbiztosságánál és a budapesti és székesfehérvári cs. és kir. katonai élelmezési raktárnál megtekinthető 1903. évi június hó 20-án kelt szállítási feltételek füzetében foglaltaknak.
Budapestben, 1903. évi június hó 26-án.
A cs. és kir. katonai élelmezési-raktártól Budapestben.
(Ülányomlás nem díjazásik.)

